

Verloren : novelle

<https://hdl.handle.net/1874/235781>

1. Deelen 6de 100 = J.

VERLOREN

NOVELLE

VAN

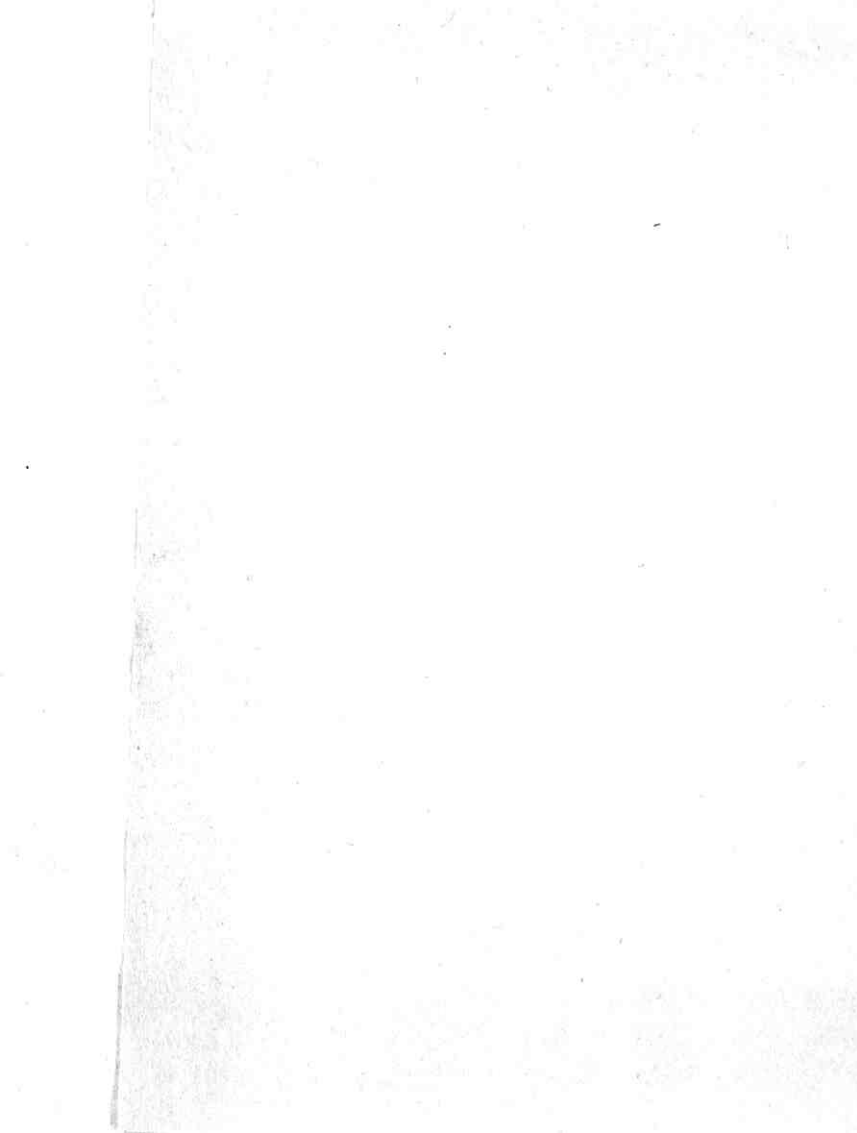
ALFRED TERLAENEN

LEIDEN
S. C. VAN DOESBURGH

UTRECHT
J. L. BEIJERS

mm 1295g

VERLOREN.

GEDRUKT BIJ J. J. GROEN, TE LEIDEN.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0310 8267

Nederl. S.º 108 2

VERLOREN.

NOVELLE

VAN

ALFRED TERLAENEN.

LEIDEN,
S. C. VAN DOESBURGH.

UTRECHT,
J. L. BEIJERS.

1871.

AAN

HJALMAR ERIK THORSFJORD,

als herinnering aan de aangename uren die ik, sedert onze kennismaking in 1868, met hem en onze trouwe vrienden in den schoot van het doorluchtige »Gaudemus igitur» heb doorgebracht.

A. M. L. R. VAN ARKEN TERLAENEN.

GENT, Maart 1871.

INLEIDING.

Adrian von Rositten is een trouwe vriend van mij. Ik ontmoette hem voor de eerste maal op het strand, te Oostende, waar wij beiden met andere knapen van onzen leeftijd den morgen plachten door te brengen in het opbouwen van kleine dijken en verschansingen, die wij later, tot groote schade van onze laarsjes en broeken, tegen de opkomende zee poogden te verdedigen. Twaalfjarige kinders hechten zich gauw en gemakkelijk aan elkaer en ik had ter nauwernood een uur of twee met Adrian gespeeld of we zwoeren elkander eene eeuwige vriendschap, eene vriendschap in leven en in sterven. Zij duurde nagenoeg drie weken. Adrian's ouders verlieten Oostende, zooals de meeste baders gewoonlijk doen, tegen den 15^{den} September, en keerden naar hun land terug; zij woonden, naar ik van mijn' vriend had gehoord, op het Huis te Schnepenhagen, bij Kösternitz in Pommeren.

Wij scheidten dus onder eene wederzijdsche belofte van te zullen schrijven, doch die, zooals het met knapen van onze jaren doorgaans het geval is, in het geheel niet werd gehouden, zoodat

ik gedurende verscheidene jaren van mijn' vriend niets vernam en — ik moet het tot mijne schande bekennen — allengskens onze vriendschap vergat, om mij met mijne natuurlijke onstui-
migheid aan nieuwe betrekkingen geheel te wijden.

Vóór eenige maanden kwam ik uit het kabinet van den Rector der Gentsche Hoogeschool, bij wien ik mij voor de derde maal als student had laten inschrijven, toen ik aan de deur een' grooten bruinen jongeling ontmoette, wiens gelaatstrekken mij niet geheel en al onbekend voorkwamen, doch welken ik mij niet kon herinneren ergens gezien te hebben. Hij ook scheen mij met aandacht te bekijken en op eens naderde hij mij, lichte eventjes zijn' hoed op en vroeg mij zeer beleefd in het Fransch:

— »Vergeef mij, Mijnheer, maar zijt ge niet de heer Alfred Terlaenen?»

— »Gewis,» antwoordde ik eenigszins verwonderd, »zóó is mijn naam.»

De onbekende greep mij driftig bij de hand.

— »Zoo heb ik u eindelijk weêrgevonden, mijn waarde!» »riep hij met vreugde: »hoe dikwijls heb ik aan u gedacht!... en gij ook, ge hebt mij niet vergeten, niet waar, lieve vriend?»

— »Zeker niet, mijn beste!... maar met wien heb ik eigenlijk het genoegen te spreken?»

Op die zonderbare vraag keken wij elkander met verwondering aan, en ik moet veronderstellen dat wij tevens een gek gezicht trokken, want we konden ons niet weêrhouden beiden in een' hartelijken lach te schieten. De vreemde student bracht echter spoedig een einde aan die vlaag van ongegronde vroolijkheid.

— »Hoe is het toch mogelijk,» hernam hij, »dat ge mij niet herkent? maar ik ben Adrian, Adrian von Rositten, uw kameraad van Oostende, dien ge zeker nog niet geheel hebt vergeten.»

— »Neen, dát niet!» riep ik met nadruk, want nu ook had ik den lang betreurden speelgenoot herkend en het verwarmde mij het hart, toen ik aan onze kinderlijke verkleefdheid van weleer half-lachend, half-treurig dacht — *δακρῶσεν γυλάσας*; zou een Hel- lenist zeggen.

Waren wij, Adrian en ik, sentimenteele jongelieden geweest, dan zouden wij op dien treffenden stond met diepe, ongekunstelde aandoening in elkanders armen gevallen zijn, en aan die teedere omhelzing geen einde gebracht vóór dat elk onzer minstens een paar liters zalige vreugdetranen hadde vergoten, met bijvoeging van den onvermijdelijken sleep bange snikken, onverstaanbare, met moeite gestotterde woorden en schoone hartroerende tirades à la Théràmène Doch wij waren ongelukkigerwijze weinig patriar- chaal van aard, zoodat de voorbijgaande studenten van dit treffend tooneel uit de gouden eeuw beroofd werden. Wij vergenoegden ons dus een innigen, hartelijken handdruk en eene goede manilla te wisselen, waarna wij, gearmd en over ons vorig leven vriendelijk koutende, de Hoogeschool verlieten.

— »Wel aan, Adrian», vroeg ik, »hoe lang zijt ge hier in Gent?»

— »Drie jaar of omtrent; maar hoe komt dat ik u nooit heb gezien, want gij ook studeert hier sedert eenigen tijd?»

— »Ja, ook ruim twee jaar. Het verwondert mij echter niet dat ik u nooit heb ontmoet, want ge zijt, naar ik zie, in het »Génie civil» en ik in de Rechten, en ge weet hoe weinig omgang er

bestaat in dat weêrlichtsche studententencorps van ons onder de leden der verscheidene faculteiten en scholen.”

Op dit oogenblik stonden wij vóór den »ROCHER.”

— «Kom, Adrian!” zei ik, »we moeten heden het feest der vriendschap vieren: dáár zullen wij met een lekker glas Drehersch of Bock-Ale de plechtigheid beginnen!”

Wij traden binnen, en onder het drinken van het heerlijke hopenat, vertelde mij Adrian geheel zijn leven, hetgeen voor mij zeer belangrijk was, doch aan den lezer waarschijnlijk hoogst vervelend zou schijnen. Ook zal ik hem alleenlijk mededeelen dat de heer von Rositten, Adrian's vader, kort na zijne terugkomst uit Oostende gestorven was, zoodat mijn vriend aan de zorg zijner moeder alleen overgelaten, eener moeder die hem letterlijk aanbad, niettemin zijne humaniora met ijver had voortgezet en schoon hij rijk genoeg was om op zijne renten te leven, zijne studiën op de academie willen voleinden, volgens het heerlijk voorbeeld door de Deutsche edellieden gegeven, die met recht gelooven dat het niet alleen de geboorte en de rijkdom zijn die een' man verdienstelijk maken, maar bijzonderlijk de gaven van geest en verstand, door lange en doelmatige studie ontwikkeld en verrijkt. Die overtuiging, in alle standen verspreid en als 't ware een bijzondere trek van het nationaal karakter geworden, heeft niet weinig gediend om aan het Deutsche volk den hoogen rang te doen bereiken dien het heden aan het hoofd der beschaafde natiën bekleedt. Het is niet bij ons, verbasterde Vlamingen, door de gehate verfransching ontzenuwd en ontzield, het is niet bij ons die, als 't ware, met de moedermelk al de gebreken der

zoogenaamde Fransche beschaving inzuigen, het is niet bij ons, dat men ooit de zonen van de eerste geslachten des lands, te beginnen met die van het Koninklijke Huis, op de banken der zelfde school naast kinders van burgers en ambachtslieden zou zien zitten, met hen in dezelfde gelederen als gewone soldaten voor de zaak van het vaderland strijden en desnoods roemrijk sneuvelen. Neen! dáárom zijn wij te beschaafd, op Parijsische manier namelijk. Men beijvert zich om gauw zijn fortuin te maken, ziedaar onze studiën! men koopt plaatsvervangers voor het leger, men doet al morrend den lichten dienst in de burgerwacht en men stemt voor de partij die ons eenige hoop van winst of bevordering kan geven, dát is onze vaderlandsliefde! Wat de intellectuëele gaven betreft, die worden zeer hoog geschat. Te drommel! wat kan het baten zich op vervelende boeken het hoofd te breken als men gemakkelijk van zijnen rijkdom in luiheid kan leven? Men is rijk of niet, dáár ligt de knoop. Wie rijk is, heeft geene geleerdheid noodig om zijn vermogen door de keel te jagen en wie arm is, mag ze alleenlijk als een middel beschouwen, als een werktuig dat geen ander doel kan hebben dan hem te helpen ook op zijne beurt den Pactolus in zijne beurs te doen vloeien, waarna men het nutteloos geworden werktuig natuurlijk naar den bliksem zal zenden om zich uitsluitelijk aan het dolce far niente prijs te geven. Zoo gaat het in onze verlichte wereld!

Nu, Adrian was nog niet door die besmettelijke ziekte onzer eeuw aangetast en geloofde in de verblindheid van zijn naïef Pommersch hart, dat het voor hem een plicht was de geestvermogens, hem door de natuur geschonken, even als zijne lichamelijke

krachten, zooveel als mogelijk te ontwikkelen en daar hij altijd zekere voorliefde voor de wiskundige wetenschappen had gevoeld, zoo kwam hij tot het besluit zijne ingenieursexamens af te leggen, met welk doel hij zich naar de beroemde Gentsche school van Burgerbouwkunde liet zenden.

Ik hoef nauwelijks te zeggen dat van dien dag af Adrian en ik van elkander onafscheidbaar werden. Die ideale vriendschap, welke na drie weken omgangs jaren lang in onzer beider harten smeulde om eensklaps met nieuwe kracht te ontvonken, die zonderlinge gehechtheid hielp veel om onze oogen te sluiten over de nog al groote verschillen van onze tamelijk wijd uiteenloopende inborsten, zoodat we nooit tot nog toe de minste oneenigheid in ons verkeer hebben ontmoet en waarschijnlijk nooit zullen. Hadde wij als knapen bij elkander voortgeleefd, zoo zouden wij heden misschien gezwoorene vijanden zijn, terwijl onze scheiding gedurende eenige jaren, thans onze harten voor eeuwig heeft vereenigd. Dat zijn wonderlijkheden van de menschelijke natuur. Legge ze uit wie het kan! Ik verklaar mij onbekwaam om ze zelfs te begrijpen.

Een trek echter van Adrian's karakter bleef voor mij een raadsel en, ondanks mijne pogingen, was het mij onmogelijk mij er aan te gewennen. Hij, in schijn de vroolijkste jongen van de wereld, was somwijlen ten prooi aan vlagen van diepen weemoed die zich zonder blijkbare oorzaak vertoonden en dikwijls een paar dagen duurden. Onbescheiden genoeg, deed ik verscheidene pogingen om achter zijn geheim te komen, maar lang was het mij niet mogelijk hem tot spreken te brengen en ik begon alle hoop te verliezen mijne nieuwsgierigheid ooit te kunnen voldoen, toen op eenen

avond — of liever op eenen nacht, want het was half één — Adrian mij het geheim zijner droefgeestigheid tusschen een glas punch en een fijn sigaretje verklaarde. 's Anderendaags heb ik zijn verhaal zoo nauwkeurig als mogelijk neêrgeschreven en naderhand nog, op zijne aanmerking, eenige punten gewijzigd waar ik onwillekeurig een en ander had veranderd. Ik weet niet of de geschiedenis van mijn' vriend aan iedereen zal behagen, maar zij is echt en de waarheid kan niemand kwetsen.

Hier laat ik aan Adrian het woord.

ADRIAN'S VERHAAL.

Nog heden drukt die herinnering zoo zwaar op mijn hart....

Ik was in mijn tweede academiejaar, jong, vroolijk en levenslustig, met volle teugen de balsemende lucht der vrijheid inademende, eener vrijheid waarvan ik misschien al te dikwijls misbruik maakte.

Eens, op het einde van April, volgde ik de liefelijke oevers van de Brugsche vaart. Volgens gewoonte had ik eene eenzame wandeling naar Mariakerke en het schilderachtige Vinderhoute gedaan en keerde nu stedewaarts in de lauwe avondlucht, langzaam stappende door de lommerrijke dreven, terwijl ik in eene zoete mijmering gedompeld lag en met weemeedige Sehnsucht aan mijn geboorteland dacht, aan mijn bemind Pommeren dat ik hoopte spoedig te zullen wederzien.

Eene mij welbekende stem onderbrak schielijk mijne droomen: ik keek om en bespeurde mijn' vriend Frans van de Laer — ge hebt hem ook zonder twijfel ten minste bij name gekend, Frans van de Laer, van de Geneeskunde, want hij was te dien tijde een der leaders van ons Corps. — Frans stond daar nu vóór de deur van de toen vermaarde guinguette „DEN LINDENHOEK,” zwaaide zijne pet

in de lucht en reikte mij gulhartig de hand toe, terwijl hij mij wegens mijne ongehoorde verstrooidheid lachend uitschold.

— »Kom maar binnen, Adrian!» riep hij mij vriendelijk toe en schudde mij haastig de hand, »kom maar binnen, jongen, daar is iets te zien voor een' esthetiker als gij zijt: 't is een beeld van een meisje!»

Ik volgde mijn' vriend met den ijver dien il altijd toon wanneer er iets schoons, van welken aard ook, te bewonderen is, en bevond mij spoedig vóór dat beeld van een meisje....

O, nooit zal ik ze vergeten, nooit zal ik dat engelengezicht, zoo zacht, zoo weemoedig, zoo zuiver, met de lichtbruine lokken omsloten, uit mijn geheugen kunnen wisschen! Zij zat aan den toog, met het hoofd op haar fijn handje geleund, in eene houding zoo kindsch en tevens zoo treurig dat ik mijn anders niet al te gevoelig hart van medelijden voelde sidderen. Zoo schoon, zoo jong en reeds zoo diep gedaald!

Bij ons binnenkomen bief zij het hoofd op en ik ontmoette den diepen, droevigen blik van hare blauwe oogen. Langzaam stond ze op, naderde ons, keerde den rug aan Frans toe die begon eenige afgezaagde aardigheden uit te kramen, en vroeg mij wat wij verlangden. Zij drukte zich uit in een gebroken Vlaamsch, welk zoodanig naar het Duitsch aardde, dat ik geen oogenblik aarzelde om haar in deze laatste taal te antwoorden.

De eerste klanken mijner moederspraak hadden nauwelijks haar oor getroffen of eene hevige rilling doorliep als 't ware haar gansche lichaam en met eene van ontroering onvaste stem viel zij mij onstuimig in de rede:

— »Is Mijnheer een Duitscher?»

Hier achtte Frans zijne tusschenkomst onontbeerlijk:

— »Aanbidelijke Christiane,» begon hij, »gedoog dat ik u voorstelle het puik der Pommersche jongelingen, den jongen en belangwekkenden Adrian von — *Nomina sunt odiosa* —, een' kerel zoo als men er geen honderd in het Gentsche Studentencorps zou vinden!»

Die geestige uitval beviel mij weinig, want ik voelde mij te smartelijk aangedaan om eenigen lust tot schertsen te hebben. Ook onderbrak ik mijn' vriend op vrij ruwe manier en verzocht hem met kwalijk verborgen spijt en ongeduld, ons in vrede te laten. Frans hoorde mij lachend aan, mompelde iets half-luid, stond op en ging zich bij het venster nederzetten. Nu kon ik zonder verder gestoord te worden mijn gesprek met de bevallige Christiane voortzetten.

— »Ja, Mejuff'er,» hernam ik, »ik ben in Pommeren geboren. En gij dan? Uwe uitspraak zou mij doen vermoeden dat gij ook ergens aan de kusten der Oostzee t'huis behoort.»

Het meisje bekeek mij, scheen eene wijl te aarzelen en antwoordde eindelijk, terwijl twee dikke tranen langs hare bleeke wangen rolden:

— »Ach ja! wij zijn landgenooten: ik ben van Greifenhagen bij Stettin. O, gij zijt de eerste landsman van mij dien ik sedert jaren ontmoette! En toch denk ik zoo veel aan dit lieve Pommeren, waar ik mijne zalige kinderjaren heb gesleten.»

En daarop vertelde zij mij hare droevige en, helaas! alledaagsche geschiedenis. Haar vader was reeder geweest, had slechte zaken

gedaan, om zich te redden tot oneerlijke middelen zijne toevlucht genomen, doch te vergeefs. Hij was uit het land gevlucht, eerst naar Deenmarken, dan naar België, en eindelijk, toen hij, op aanvraag van het Pruisisch bestuur, wegens valsheid en bedrieglijke bankroet ging aangehouden worden, had hij lallelijk aan zijn leven een einde gebracht. En nu, immer, immer die alte Geschichte: zijne zeventienjarige dochter bleef alleen te Brussel, zonder hulp, zonder bescherming en moest weldra het bitter lot ondergaan dat in onze verlichte en vooruitstrevende eeuw de onbemiddelde onschuld wacht. Zij zou voortaan ten koste van hare eer moeten leven, doch daartoe ontbrak haar de noodige bedrevenheid, of, nauwkeuriger, bedorvenheid: zij was nog te jong, te onervaren, ja te schuldeloos om haar onteerend bedrijf te begrijpen en de menschen als werktuigen te beschouwen, als wezens wier driften en neigingen slechts aanleiding kunnen geven tot vuige speculaties. Ook werd weldra het arme kind een speelbal in de handen van eenige lustige kwasten die haar om het best bedrogen en bespotten, en waarvan een, denkende zeker eene uitstekende poets te spelen, goedvond, ze op een plezierreisje, in de haar geheel onbekende stad Gent alleen en hulpeloos aan haar lot over te laten, wel te verstaan alleenlijk nadat hij erin gelukt was heur hare laatste duiten en zelfs haar reisgoed te ontfutselen. Christiane had nu een' hekel aan Brussel en nam gretig die gelegenheid te baat om te besluiten nooit meer een' voet te zullen zetten in die gehate stad waar alles, ja de steenen der straat zelve, heur hare schande en haar ongeluk herinnerden. Thans echter moest zij aan hare broodwinning denken, hetgeen niet bijzonderlijk gemakkelijk scheen, daar zij

zich zelve gezworen had met haar eerloos verleden af te breken en die veertien maanden die zij in den modderpoel van het Brusselsche demi-monde had doorgebracht, door haar zuiver en onberispelijk leven in de toekomst te doen vergeten en vergeven. Onder deze omstandigheden zal het niemand verwonderen dat zij de stelling van toogjuffer in den Lindenhoeck met vreugde en dankbaarheid aannam, des te meer daar die herberg geen slechten naam had en voor zeer fatsoenlijk werd gehouden. Daar leefde Christiane sedert eenige maanden, stil en eentoonig, maar tevens rustig en veilig, schoon zij den geheelen dag door gedwongen werd de rawe taal en boersche aardigheden der bierdrinkers aan te hooren, terwijl zij, zonder andere verlediging dan haren moed en hare standvastigheid, bloot stond aan de loffelijke ondernemingen der zoogenaamde »vliegenpikkers" wier edel nevendoel door hun flauwen praat en steedsche manieren zeer kwalijk werd verborgen. Nogtans was in die onophoudelijke worsteling Christiane aan haren eed getrouw gebleven en zij verklaarde zich vast besloten liever te sterven dan aan de stem der verleiding weder gehoor te geven.

Of dit verhaal waarheid bevatte, weet ik niet, doch ik zou het wel gelooven, want op dit oogenblik dacht het arme kind weinig aan het liegen, terwijl ze mij van hare gelukkige kindschheid en van het diepbetreurde vaderland sprak en bittere tranen over hare vernedering stortte. Ik zelf voelde mij innig bewogen en deed mij geweld om mijne ontroering verborgen te houden. Dit zal belachelijk schijnen, maar ik was nog een te jonge student om mij niet te schamen teekens van zwakheid en weekborstigheid te geven vóór den spotzicken Frans van de Laer die, naar hij immer zei,

gevoel en aandoenlijkheid voor kinderachtige grillen hield, slechts voor vrouwen en moutards passend, eens mans echter en bovenal eens studenten bepaald onwaardig.

In den loop van het gesprek had ik mijn' stoel bij dien van Christiane geschoven en door de onweêrstaanbare sympathie die ik voor het jonge meisje gevoelde, als 't ware, aangedreven, mijn' arm om haar middel geslagen en ze zachtjes aan mij getrokken. Daar lag ze nu op mijnen schouder geleund en weende in stilte, terwijl ik van mijnen kant in zulke diepe mijmering was verzonken dat ik, om zoo te zeggen, het bewustzijn van hetgeen rondom mij omging had verloren.

Een lichte slag op den arm deed mij schielijk ontwaken: ik keek op en zag in het schemerlicht de hooge gedaante van Frans van de Laar die, met een' spotlach op de lippen, mij, zonder één woord te spreken, het venster wees.

De avond was nu geheel gevallen, grauwe wolken bedekten den hemel, de donkere kruinen der oude boomen in de eenzame dreef bogen onder het geweld van den hevigen stormwind die door de vlakke ijselijk loeide, in de verte kon men reeds het ratelend geluid van den donder vernemen.... Een onweder was op handen.

Met zekere schaamte had ik dadelijk Christiane losgelaten en was opgestaan, terwijl het meisje naar den toog ging om licht te halen. Nu nam Frans het woord en sprak op zulken kouden, ongevoeligen toon dat zijne spottende stem mij onwillekeurig deed huiveren: een oogenblik had ik mij door mijn' geest in hoogere sferen laten vervoeren en nu werd ik plotseling met brutale

onverschilligheid in den afgrond der vervelende werkelijkheid teruggestooten.

— »Voorzeker,» zei mijn vriend, »is het heel aangenaam uren lang te blijven vrijen, maar voor toeschouwers is dat precies zoo belangrijk niet, tenzij misschien als physiologische studie. Intuschen is het bijna stikdonker geworden en, zooals ge ziet, hebben we een onwedertje in het verschiet om ons op weg gezelschap te houden. . . . Kijk! daar beginnen reeds zware regendruppels te vallen. Ik vind het nog al wonderlijk dat ge mij niet gehoord hebt, want ik heb u wel zesmaal geroepen, eer ik het besluit nam eens van dichtbij te gaan zien of ge werkelijk in de armen van die goddelijke juffer waart ingesluimerd.»

Die taal behaagde mij niet, zij kwetste mij meer dan ik het zeggen kan en nochtans was ik nog zoo ergerlijk bezeten van die valsche schaamte, aan jonge studenten eigen, dat ik, verre van mijne ontevredenheid te laten blijken, mij al schertsende poogde te verdedigen. Maar die scherts klonk valsch en ik moest bij mij zelve bekennen dat ik een ellendige luichelhaar was. Ook begaf mij dra den moed om op die lichtzinnige wijze voort te spreken: ik zweeg en nam afscheid van Christiane met een' hartelijken handdruk.

Wij verlieten den Lindenhoeck en volgden gedurende eenige minuten stilzwijgend den oever van de vaart, Frans van de Laer geheel bezig met zijne sigaar die slecht aangestoken was en niet wilde trekken, en ik denkende met schwärmerische sympathie aan de arme Christiane. . . .

Op eens brak Frans het stilzwijgen:

— »Wat scheelt u weër in het hoofd, Adrian?» vroeg hij met zekere verwondering; »ge loopt daar alsof ge morgen examen hadt?»

— »k Denk aan dat meisje, Frans.»

— »Niet waar? Ze is ook verduiveld lief, weet ge? Nu, het verwondert mij niet dat ge aan haar denkt, want zij zelve is bepaald met u ingenomen, dat's stellig. Gelukkige jongen, die lieve landgenooten vindt om ze over 't verloren vaderland te doen huilen!»

— »Frans! ik wil dat meisje redden.»

Van de Laer wierp mij een' zijdelingschen blik toe en antwoordde met de grootste koelbloedigheid van de wereld:

— »Zoo! en hoedat?»

Die eenvoudige vraag wierp mij in geene geringe verlegenheid.

— »Hoedat! hoedat!» herhaalde ik. »Wel, om te beginnen, zal ik ze uit die herberg trekken en op eene kamer brengen, dan...»

— »Dan,» viel mij Frans met een' hoonenden lach in de rede, »dan zult ge van haar uwe maitresse maken, niet waar? Als ge dát eene redding noemt...»

De gloed der verontwaardiging steeg mij op het gelaat.

— »Frans van de Laer!» riep ik met drift, »gij zijt mijn vriend en ik kan veel van u dulden, maar nooit zal ik toelaten dat wie ook mij van eene laagheid beschuldige. Ik meen het eerlijk met dat meisje en verbied u het tegendeel staande te houden!»

— »Zoo! ge verbiedt mij dat!» hernam Frans met denzelfden spotlach. »Misschien wilt ge de deerne huwen? Mooie partij!»

— »Geene dwaasheden, ik bid u! Zie hier wat ik wil doen.

Voorloopig zal ik Christiane op eene kamer in een fatsoenlijk huis plaats en voor haar zorgen tot dat ik met de vacancie naar Pommeren terugkeer. Dan neem ik ze mede en zal ze aan mijn' ouden vriend Ewald Neerbeek toevertrouwen, die tegenwoordig predikant is te Belgard, en haar voorzeker eene goede stelling zal bezorgen, waar zij eerlijk haar leven zal kunnen winnen zonder bestendig aan verleiding en ellende blootgesteld te worden. — Welnu?"

Frans van de Laer had zijne sigaar uit zijn' mond geaomen en terwijl een ironische lach om zijne lippen zweefde, begon hij stilletes het bekend studentenlied »Gaudemus inigitur» te neurien.

— »Welnu?" herhaalde ik met ongeduld.

— »Twee vragen eerst, lieve vriend. Uwe Gnädige Frau Mutter zal waarschijnlijk hoogst vereerd zijn haren eenigen zoon naar huis te zien komen, bras-dessus-bras-dessous met Christiane Ik - weet - niet - wie, dochter van den mooien heer dien we kennen en gewezen toogjufler etcetera in de vermaarde en welgeklante herberg den Lindenhoeck — om van hare vorige stellingen niet te spreken."

Ik zweeg en liet mijn hoofd op mijne borst zakken, want ik kende mijne moeder in moest in petto bekennen dat mijn vriend den spijker op den kop had geslagen.

— »Ten tweede," hernam hij, »indien ge u verbeeldt dat gedurende twee maanden hier te Gent dat meisje dagelijks zult zien, dat ge met haar zult spreken, in één woord met haar verkeeren en ze daarna alleen op eene reize van twee honderd uren vergezellen, zonder aan uwe platonische genegenheid schipbreuk te

doen lijden, dan hebt gij het erg mis, mijn arme jongen. Let des te meer op daar ge reeds meer dan half-geneigd zijt haar te beminnen, ik meen sentimenteel te beminnen. Ik zeg het u in ernst en als uw beste vriend: de toestand is gevaarlijk. Geloof mij, steek uwen neus niet in de zaken van anderen, doe geene donquichottaden, en dit nog wel voor eene meid die ge niet kent en u misschien honderd leugens heeft diets gemaakt. O, word niet boos! 't Is maar eene gissing. Zij heeft u bij voorbeeld gezegd dat zij sedert hare aankomst te Gent geen' minnaar heeft gehad en op den Lindenhoeck zoo rein en zuiver leeft als eene kloosternon. Neem het mij niet kwalijk, maar daar kan ik moeielijk aan gelooven: waar heeft ze dan hare mooie zijdene kleëren gehaald, vermits haar laatste minnaar ze bestolen had? Zij heeft toch, meen ik, die rijke toilette met haar loon niet gekocht! Ja, vriend, uw voornemen is edelmoedig, het getuigt van de goedheid uws harten, doch, vergeef mij als ik het u ronduit zeg, het is dwaas. Kunt ge gelooven dat Christiane lang tevreden zou zijn met de natuurlijk nederige en hard werk vereischende stelling welke de predikant van Belgard haar kan bezorgen? Nu is het meisje gewoon in de zijde en het fluweel gekleed te loopen, aan niets anders te denken dan aan hare toilette en dergelijke beuzelarijen; zij brengt hare dagen letterlijk in ledigheid door, want ik reken voor niets wat zij in het estaminet verricht. Wat zal zij moeite hebben om zich aan katoene kleëren, aan stilte en eentoonigheid, aan werk en zuinig leven te gewennen, als het van haar alleen afhangt, schoon als ze is, in weelde en overvloed te leven! Hm! qui a bu, boira."

Wat kon ik antwoorden? De stem der koude, ombarmhartige rede riep mij luide genoeg dat Frans de waarheid sprak, dat hij gelijk had mij te waarschuwen tegen de gevaren van mijne sentimenteele vervoering, dat het belachelijk en misschien nutteloos was mij in de zaken te mengen van een meisje, welke ik ter nauwernood éénmaal had gezien. Maar van den anderen kant voelde ik iets in mijn hart dat mij aanmoedigde om in mijn ontwerp te volharden, om ten minste ééne poging te wagen, met welken uitslag ook, om het arme kind aan het ellendig lot te onttrekken welk haar anders onfeilbaar zou te beurt vallen. Ik dacht aan hare schoonheid, aan hare jeugd, ik herinnerde mij met welke vreugde zij had vernomen dat ik haar landsman was, met welk innig, ongekunsteld vertrouwen zij mij al hare geheimen had medegedeeld; ik voelde nog hare tranen op mijn' schouder vlieten, ik hoorde nog hare snikken, hare stem, zoo zoet en zoo welluidend . . . Neen! zulk een engelachtig wezen kon geen vuige luichelares verbergen! . . .

Een schitterende bliksemstraal doorkliedde het uitspansel, een ijselijke donderslag weërgalnde ratelend door de zware lucht en de regen begon bij stroomen te vallen. Frans en ik zetten ons aan het loopen en bereikten na weinige oogenblikken de eerste huizen der voorstad. Doch beiden waren wij doornat en dachten slechts aan één ding, een middel om spoedig onze p e n a t e s , drooge kleeven en een kopje warme thee te bereiken.

Eenige dagen later wandelde ik weër langs de oevers der Brugsche vaart. Ditmaal was het weder op verre na zoo prachtig niet als de vorige reis: dikke grijze wolken bedekten de heerlijke zon,

terwijl een lichte mist zich boven de weiden verhief en schoon het nauwelijks half zeven was, alles rondom mij verduisterde en, als 't ware, het heldere daglicht in eene schemering veranderde. Daar wandelde ik wederom alleen . . . en dacht aan Christiane.

Ja, aan haar! De woorden van mijn' vriend Frans van de Laer hadden een' diepen indruk op mijn gemoed gemaakt en na lange, pijnlijke overweging, was ik eindelijk tot het besluit gekomen dat ik mijne ongelukkige landgenootte moest vergeten. Ik wilde haar vermijden, ja zelfs niet langer aan haar denken! En nogtans sedert zes dagen was haar engelachtig beeld gedurig vóór mijne oogen blijven zweven: de herinnering aan haar was voor eeuwig in mijn hart nog meer dan in mijn geheugen geprent en alle pogingen, om hetgeen ik eene dwaze, gevaarlijke neiging waande uit te roeien, bleven even vruchteloos, tot dat ik bekennen moest dat Christiane het ideaal verwezentlijken zou welk ik mij vroeger van eene vrouw zoo vaak had voorgesteld — en ik dweeptte met dat ideaal! En zoo kwam het dat ik, ondanks het vaste voornemen door mij eenige dagen te voren genomen en de plechtige belofte later aan Frans gedaan, toen hij mij over onze ontmoeting in den Lindenhoek sprak en zijne ernstige waarschuwingen herdacht, nu weërom door die Groene Dreef stapte, waar ik gezworen had nooit meer den voet te zullen zetten.

Ik had echter geen plan om heden den Lindenhoek te bezoeken. O neen! ik wilde alleenlijk daar voorbij gaan, zooals ik het zoo dikwijls had gedaan. Waarom zou ik mij nu voortaan mijne lievelingsuitstapjes moeten ontzeggen, alleenlijk omdat er in de omstreek een meisje woonde welk ik niet mocht, niet wilde be-

minnen? Was dit het gedrag van een' man, van een' student? — of was ik misschien zoo laf en zoo zwak geworden dat ik in mijzelven geene krachten genoeg zou vinden om desnoods een onmogelijk gevoel te bestrijden en te overwinnen? Neen! dat kon niet zijn! en al mocht ik zelfs bij toeval Christiane ontmoeten, toch meende ik de noodige veerkracht te bezitten om meester van mijn hart te blijven, om altijd het gezond verstand over het dwepende gevoel te doen zegevieren.

Met zulke ellendige sophismen poogde ik zoo goed als het zijn kon mijn geweten te paaien, terwijl mijn geheel wezen van vreugde sidderde bij de enkele gedachte dat ik Christiane misschien ter loops zou kunnen bespeuren.

Ja, de mensch is een verachtelijk wezen, bijzonderlijk wanneer hij verliefd is — of nog erger, wanneer hij verliefd wordt.

Zóó denkende, wandelde ik de dreef af en bevond mij weldra vóór den Lindenhöek. Alle vensters waren gesloten, alle gordijnen dicht, geen menschelijk wezen ergens te zien, overal stilte en eenzaamheid.

Met schier angstige nieuwsgierigheid had ik het huis van onderen tot boven bekeken zonder iemand te ontwaren, en met een gevoel van bittere teleurstelling vervolgde ik langzaam mijnen weg, doch mijn gang, vóór weinige oogenblikken zoo snel en gejaagd, was nu loom en aarzelend geworden en op eens bleef ik besluiteloos staan: ik was geene vijftig stappen van de herberg verwijderd.

Daar stond ik nu, zonder kracht noch énergie, en vocht tegen mijzelven een' vreeselijken slag, een' slag dien ik noodzakelijk zou

verliezen, want ik was reeds aan het denken of er geen middel ware om met mijn wederspanning geweten tot een vergelijk te komen, om een voorwendsel uit te vinden dat mij, ten minste in schijn, het recht konde geven mijn woord te breken, op mijne stappen terug te keeren en den Lindenhoeek binnen te treden.

Terwijl ik daar zoo ellendig, zoo eerloos stond te worstelen, meende ik eensklaps iets nats op mijne kaak te voelen. Met een' gesmoorden kreet van vreugde rukte ik mijne handschoenen af en strekte beide armen in de lucht uit. Eenige stonden verliepen, stonden van ijselijke hartsbeklemming, totdat ik eindelijk één druppeltje water op mijne vingers voelde vallen. Hoerah! Er was regen, hij ging bij stroomen vallen, ik had geen scherm, geen' overrok, met mijn zwak lichaamsgestel kon eene verkoudheid doodelijk worden! Gauw dan eene schuilplaats gezocht! — en in de omstreek was er geen ander huis dan de Lindenhoeek.

Twee minuten later trad ik de herberg binnen. — Arm, ellendig menschelijk hart!

De groote zaal van den Lindenhoeek was geheel ledig, behalve twee kassers — blijkbaar kleine burgers uit de naburige voorstad — die in een' hoek zaten en met grooten . . . boerschen zwier een glasje cognac onder het rooken eener sigaar van drie voor vijf centimen opsleurpten. Niet ver van hen stond Christiane en antwoordde op hunne lompe geestigheden met eene geveinsde vroolijkheid die mij door het hart sneed.

Toen zij mij herkende, ontwaarde ik eene vluchtige uitdrukking van geluk in hare diepe blauwe oogen, maar het duurde slechts een oogeblik en, met den droevigen glimlach van vroeger op

hare lippen, kwam zij mij welkom zeggen. Ik zette mij aan een tafeltje neder en noodigde haar uit aan den anderen kant plaats te nemen. Dit ergerde echter de kaffers die reeds mijn binnenkomen met ontevredenheid hadden gezien en het nu hoogst kwalijk opnamen dat de schoone toogjuffer hen daar liet om zich uitsluitelijk met den »steedschen poesjuël" bezig te houden. Welk een bloedige hoon voor die achtbare burgers — want het waren geene melkbaarden — die hunne zwarte redingote — suede van 't jaar '40 — en dito broek benevens een schoon hemd en hun' zondagshoed hadden aangetrokken en, wie weet? vrouw en kinders misschien schandelijk verlaten en vergeten om met hun loon van de week in den zak bij de lieve juffer van den Lindenhoeck een blauwtje te gaan loopen! Meer konden zij toch niet verhoppen, maar ten minste zou het een troost zijn bij het meisje de rijke lui te mogen spelen, zich als voorname heeren opdoen en haar met hunne elegante kleëren, hunne vuile handen zonder handschoenen, doch met valsche ringen bedekt, hunne vergulde horlogiekettingen en hunne arbeidersbeurzen al timmerend of wevend lastig gevuld, een beetje zand in de oogen te kunnen werpen. En daar kwam nu een verwenschte student die zonder iets te zeggen ze geheel in de schaduw stelde, hunne gewaande en gezochte fatsoenlijkheid in duigen blies en hun, als 't ware, duidelijk deed verstaan dat hunne plaats niet in heerenkroegen, maar wel in bierhuisjes was.

Gedurende eenige oogenblikken bekeken beide kaffers elkander met kwalijk verborgen spijt en dan nam de jongste het woord, terwijl hij met blijkbare voldoening in den spiegel op zijn' verleidelijken persoon een' langen, streelenden blik wierp:

— » Me cheu ! » begon hij in een onnavolgbaar Fransch, waarvan ik u maar een gebrekkig, onvolledig idee hier kan geven ; » Me cheu !
peux-je demande pourquoi qu'il y a plus de 'stam-
nets dans le ville que vous viens par ici vous au-
ters sur le dehors de la porte? »

Een kaffer is altijd beschaamd als hij zijne moedertaal moet spreken en zal integendeel, zoo haast hij drie woorden Fransch kan haspelen, zich ernstig inbeelden dat hij deze spraak machtig is en ipso facto de gelijke van alle voorname lieden en verreweg de meerdere zijner makkers wordt. Geen beter middel dus om hem te vernederen dan hem te herinneren dat dit alles loutere illusie is en dat hij inderdaad altijd de kaffer van vroeger is gebleven. Ook zegende ik op dit oogenblik mijn' goeden vader die mij, in stede van het Deensch welk mij mijne moeder wilde opdringen, het Nederlandsch had laten leeren, toen hij reeds voorzag dat ik misschien later naar eene Belgische of Hollandsche hoogeschool zou kunnen gezonden worden. Ik antwoordde dus heel bedaard :

— » Ik versta uw Fransch niet: spreek Vlaamsch ! »

Die norske rebuffade verbijsterde eenigszins den kaffer die nu op eens met schaamte gewaar werd dat het Fransch, waarmede hij zoo even voor de toogjuffer pronkte, niet anders was dan een onbeschaafd jargon, voor fatsoenlijke lui alleenlijk niet verstaanbaar. Nu zag hij zich gedwongen tot het gehate Vlaamsch terug te keeren en die gedachte bracht vermoedelijk zijn verstand zoo erbarmelijk in de war dat hij vergat wat hij mij zoo even in zijn gebroken Fransch had gevraagd. Ziehier wat hij mij nu vertelde in eene platte, ongelikte boerentaal :

— »'k Zie da' ge 'ne student zijt, Meniere. Ge studeert, gij, zeker veur avekoat?»

— »Wat raakt u dat?»

— »O, 't es da' 'k wel zoe willen weten wa' dat er in de wet geschreven stoat. Kennde gij mij zeggen par exempel wa' dat er stoat in 'et artikel 279 van den Code Pinal?»

— »Vrienschap, nooit geef ik kostelooze raadgevingen en ik ken u niet genoeg om u eenig krediet te schenken. Wilt ge twintig frank vooruit betalen, zoo zal ik u antwoorden, anders niet.»

De kaffer voelde zich in zijn' eigen valstrik gevallen en zag zich weërom gedwongen van onderwerp te veranderen. Nu maakte hij zich kwaad:

— »Meniere,» zei hij, »g'en moet gij 'ier gien 'Ollandsch komen spreken, weet-de? G'en zij' gij gienen 'Ollander: 'k ken ekkik e ghiel wel, ge zij' gij van Gent!»

— »Wel, dat doet me genoeg.»

— »G'en moet gij hier 'nen mijnsch nie' komen uitlachen en geboaren da' ge 'nen 'Ollander zijt. Moar g'en keunt allienelijk gien 'Ollandsch spreken: 'k spreek ekkik zuu goed 'Ollandsch oas gegij.»

— »Ja, ik hoor het. Maar intusschen zal ik u doen opmerken dat ge mij de eerste hebt aangesproken om mij allerlei dwaze vragen te doen. Het belieft mij niet langer met u te klappen en ik verzoek u dringend mij in vrede te laten. Overigens heb ik niet de eer u te kennen en voel geen' lust om uwe kennis te maken.»

Deze woorden, op droogen, beslissenden toon gesproken, schenen

eenigen indruk op den kaffer te maken, want, ofschoon hij even als zijn makker reeds meer dan half-beschonken was, dorst hij niets antwoorden en vergenoegde zich eenige onverstaanbare dreigementen aan het oor van zijn Pylades te mompelen. Doch die vrede was slechts een wapenstilstand en weldra nam dezelfde kaffer het woord, zich ditmaal tot Christiane wendende:

— »Ah! sa, meiske!» zegde hij, »wa' zijn da' veur manieren? Goa'-de gij ons ne ghiel den oavond alliene loaten zitten omdat er 'nen anderen 'iere binnengekomen es? Toe, 'oast e 'en beetsje en kom 'ier weëre bij ons! Diën 'iere en 'eet e nie' nuudig om zijn' sigare te ruuken.»

— »Blijf maar gerust hier zitten, Mejuffer!» onderbrak ik bedaard, maar vast.

— »Zoedt-de nie' zeggen!» hernam de kaffer spottende. »Die steedsche menierkes, da' zoe 'ier den boas komen spelen! O joa, waarom niet! — Ieffrijwe, oas ge nie' seffens weëre bij ons en komt, zal ik e par force meëpakken.»

En meteen stond hij op, naderde het meisje en hield zich alsof hij werkelijk zijne bedreiging ten uitvoer wilde brengen. Maar nu sprong ik op mijne beurt op en vatte mijn' stok, een' ebbenhouten stok van buitengewone sterkte en zwaarte, die mij reeds bij verscheidene gelegenheden van grooten dienst was geweest en welken ik als een geschikter wapen beschouw dan alle degenstokken in de wereld.

— »Kerel,» zegde ik en bekeek den kaffer met minachting van het hoofd tot aan de voeten, »kerel, let wel op hetgeen ge doet! Ik heb reeds zeer veel geduld met u gehad en zekere on-

beschofteden van u door de vingers gezien, die ik beter hadde gedaan terdege te straffen. Doch zoo lang het bij de woorden bleef, kon ik mij inschikkelijk betoonen, maar voor daden is dit onmogelijk. Ik zeg het u hier in ernst, als ge stout genoeg zijt om de jufvrouw even te durven aanroeren, zal ik u eene les geven die ge niet gauw zult vergeten, reken daarop! En nu, wees gewaarschwd!”

De lompe vlegel scheen een oogenblik te aarzelen, maar hij was te zeer onder den invloed van gekrenkten hoogmoed en wijngeestige dranken om nog terug te wijken. Met een' hoonenden lach begon hij een straatdeuntje » Zoed 'ij mij nie' bijten? nie! nie! koesj! koesj! koesj!” te neuriën en legde de hand op Christiane's schouder. Op het zelfde oogenblik slaakte hij een' gil van smart en zijn arm viel onmachtig aan zijne zijde: mijn stok had hem aan den elleboogknokkel getroffen, en wél, dat kan ik u verzekeren. Nogtans wilde hij zich hals over kop op mij werpen, maar een flinke slag door het aangezicht zond hem huilend, half-verblind en buiten staat om zich langer te weren naar het andere einde der kamer.

Dit alles duurde geene twintig seconden, zoo dat de tweede kaffer letterlijk geen' tijd had om zijnen makker ter hulp te snellen. Maar nu kwam hij aangeloopt, met eene flesch gewappend, zwerende dat hij mij den kop ging inslaan. Doch tot zijn ongeluk moest hij echter ondervinden dat hij met een' stokspeler te doen had die lessen had ontvangen van den beroemden heer Reschke en in het batonneeren bedreven was. Spoedig kende de kaffer het hemelsche genoegen van met een' welbestierden wandelstok

in nauwere aanraking te komen en, al gaf hij mij ongelukkig geene gelegenheid om hem in het aangezicht te treffen, toch kon ik hem hier en daar eenige gevoelige stooten toebrengen, totdat ik schier terzelfder tijd zijne flesch in zijne hand verbrijzelde en uit al mijne kracht mijn' stok op zijn onbeschet hoofd bliksemsnel liet nedervallen.

Tot mijne overgrootte verwondering viel de kerel niet — een' harden kop moest hij hebben! —, maar keerde den rug en week in aller ij naar den toog, waar hij zich verschanste en, onder het mompelen van afschuwelijke vloeken en bedreigingen, een' aanval scheen af te wachten. Ik had echter hoegenaamd geen lust om hem daar te gaan opzoeken, en ik wilde juist de verschrikte Christiane verzoeken den baas te gaan halen, toen op eens een nieuw verschijnsel mijne aandacht geheel boeide.

De verschanste kaffer was nu geheel hersteld van de lichte bedwelming door mijn' stokslag te weeg gebracht, en aarzelde niet den strijd te herbeginnen, doch op eene andere manier. Hij begon immers naar mij te werpen met de glazen en flesschen die op den toog stonden, en dit op zulke woedende wijze dat ik groote moeite had mijn' persoon tegen die eigenaardige beschieting te beschutten. Ook kwam ik spoedig tot het besluit een' aanval te wagen en de verschansing stormenderhand in te nemen.

Met mijn' stok in de eene hand en een' stoel als beukelaar in de andere, sprong ik naar het buffet, doch bij den tweeden stap struikelde ik over een spuwbakje en had eenige oogenblikken noodig om mijn evenwicht weër te vinden. Dit was eene uitmuntende gelegenheid, welke mijn tegenstauder niet voorbij zou

laten gaan. Hij vatte eene groote pint en smees ze mij met kracht naar den kop.

Het zware glas trof mij op de linkerzijde van het hoofd en in min dan ééne seconde voelde ik het bloed mij overvloedig langs wang en hals vlieten: eene wolk dreef vóór mijne oogen, ik liet mijne wapens vallen en zakte half-bewusteloos op den grond.

Met een' vreugdekreet sprong de zegevierende kaffer uit zijne schans naar mij toe. Ik zag hem, als 't ware in een' droom, vóór mij stil staan, een' stoel vatten, hem boven mijn hoofd zwaaien en zich gereed maken om mij den schedel te verbrijzelen. Ik begreep dat ik verloren was en nochtans voelde ik mij onvermogen de minste beweging te doen om den schrikkelijken slag af te weren. Ja, ik was verloren.

Doch Christiane had ik vergeten! Het meisje, dat gedurende den strijd door angst en verschriktheid op haren stoel als genageld was blijven zitten, bespeurde nu het dreigende gevaar dat boven mijn hoofd hing. Luide kermend sprong zij op, duwde mijn' tegenstander ter zijde, nam hem den stoel af en gelukte er in hem gedurende eenige oogenblikken met inspanning van al hare krachten tegen te houden, terwijl hare bevende stem zich snikkend verhief en vertwijfeld om hulpe riep. Doch die wanhopige worsteling tusschen het tengere meisje en dien kloeken kerel kon niet lang duren en mijn toestand werd des te hachelijker, daar de eerste kaffer tot zich zelve nu scheen terug te komen en voorzeker niet zou nalaten den ontvangen slag duur te doen bekoopen.

Maar de redders waren daar. Op eens vloog de deur open en vier à vijf jongelui stormden opgewonden de zaal binnen. Het waren

eenige studenten, die daar ook langs de oevers der Brugsche vaart eene wandeling deden en bij toeval de noodkreten van Christiane hadden gehoord. Jonge menschen en bijzonderlijk studenten zijn altijd bereid onverschrokken aan Jan en alleman hulp te verleen, doch vooral wanneer het een lief meisje geldt, wiens wanhopige stem zelfs het hert van den hardvochtigsten zimboem (*) zoude bewegen.

De binnenstuvende studenten begrepen dadelijk wat er gaande was. Zij zagen twee kaffers tegenover één' student, want mijne pet deed mij gemakkelijk als zoodanigen erkennen en overigens was er onder die heeren een bekende van mij. Onder deze omstandigheden kon er niet lang gearzeld worden: het viertal sprong op beide kaffers toe, klopte hen half-dood, sleurde ze op den vloer de herberg uit en wierp ze met zulken geestdrift aan de deur dat de twee ongelukkigen over de nogtans zeer breede laan vlogen en tuimelden tot in de vaart, waaruit zij niet zonder moeite geraakten, na een aangenaam bad genomen te hebben, zeer verfrisschend voor hun lichaam, doch minder nuttig voor hun teërbemind zondagspak.

Intusschen hadden Christiane en de studenten alles aangewend

(*) Bij ons te Gent, wordt de naam "zimboem" of "zingboem" — de etymologen zijn het niet eens hoe men het woord moet schrijven — aan oude kaffers of ploerten toegepast en bijzonderlijk aan hen, die zich nog overgeven aan buitensporigheden, welke aan jongere lieden beter zouden passen. "Zimboem" heeft overigens verscheidene andere beteekenissen, doch deze zijn veel minder bekend en verspreid.

om mij te verzorgen: mijne wonde werd zorgvuldig gewasschen en verbonden, men deed mij een' versterkenden drank nemen en binnen weinige oogenblikken was ik, behalve de nog al hevige pijn aan het hoofd, van mijne bedwelming gansch bekomen, zoodat ik zonder moeite mijne redders konde vergezellen tot aan de stadspoort, waar ik, na ze van harte bedankt te hebben, een rijtuig nam en mij naar huis liet brengen, wel overtuigd dat ik met twee of drie dagen stil te blijven er af zou wezen.

's Anderendaags lag ik te bed met eene hevige hersenskoorts.

Lange, ceuwenlange dagen bleef ik op mijn bed als genageld, aan eene ijende koorts prijsgegeven, die alleen door korte tusschenpoozen van diepen, doch pijnlijken slaap bij wijlen werd onderbroken. Het bewustzijn had ik geheel verloren en raaskalde dag en nacht zonder ophouden, alsof ik tegen een' onzichtbaren vijand een' vreeselijken slag lag te worstelen. Bange droomen, akelige visioenen kwelden gedurig mijne verwarde, brandende hersens: geheele legers afschuwelijke spookten zag ik vóór mij oprijzen en ik woelde en spartelde te vergeefs in mijn bed om aan dit schrikkelijk gezicht te ontsnappen. Ik raasde en tierde, ik sloot mij wanhopig de oogen en niettemin bespeurde ik altijd met ontzetting de vreeselijke schimmen die mijne legerstede dreigend omringden.

Onder al die spookten was er nogtans één, die mij noch vrees, noch angst aanjoeg en, integendeel, zich immer als een liefderijke beschermer tusschen mij en mijne vervolgers plaatste. Het was

eene donkere gedaante, altijd met een' dikken zwarten sluier bedekt die mij niet toeliet hare gelaatstrekken te ontwaren. En echter kwam mij die beminde verschijning niet geheel onbekend voor, toen zij stillekens mijn ziekbed naderde en ik hare kleine poezelige hand verfrisschend op mijn gloeiend voorhoofd voelde rusten en mij zachtjes het zweet van het gelaat vagen.

Gedurende twee à drie weken bleef ik in een' staat van volslagene onbewustheid gedompeld en meer dan eens geloofden de geneesheeren die mij behandelden, dat ik niet langer aan de hevige koorts zou kunnen wederstaan, ja zij verklaarden mij reeds zonder hope verloren, toen eene gelukkige crisis losbrak en onverwachts eene gunstige wending aan de ziekte gaf. Ik was gered, dank zij misschien aan mijn zwak lichaamsgestel dat de kwaal in haren gang niet konde hinderen, ik was gered, schoon, zoo men weet, dergelijke hersensontstekingen bijna altijd doodelijk zijn! De koorts nam allengskens af, de tusschenpoozen van slaap werden langer en rustiger, de ijlhoofdigheid verdween spoedig en werd vervangen door een' staat van dommelige onbewustheid, totdat ik, in den morgen van den zestienden dag, na eene diepe, verkwikkende nachtrust ontwaakte, zeer zwak en afgemat, maar zonder koorts noch delirium.

Langzaam kwam ik tot kennis weder en poogde instinctmatig de slaperigheid te verdrijven, die mijn uitgeput lichaam had overmeesterd, terwijl ik van den anderen kant mijne verwarde en als 't ware door een' zwaren mist benevelde denkbeelden zocht op te helderen. Doch het duurde verscheidene minuten, eer ik mij rekenschap kon geven van hetgeen mij omringde en dan nog trachtte

ik vruchteloos mijn wederspanning geheugen te dwingen mij over het voorgevallene welke inlichtingen ook te geven.

Werktuigelijk keek ik rondom mij en herkende mijne studeerkamer. Daar stond mijne schrijftafel, hier mijn *secrétaire*, ginder de boekenkast. De duizend kleine wisjewasjes waarmede ik mijne kamers vulde, lagen niet meer, gelijk vroeger, overal verspreid, te midden van dagbladen, sigaren, spotprenten, brochuren en visitekaartjes; neen, alles was zorgvuldig gerangschikt en mijn oog kon zich verheugen in het zicht van eene orde, zooals men er nog nooit op eene studentenkamer had ontmoet. Één ding echter scheen met die goede regeling zeer tegenstrijdig, en namelijk dat mijn bed hier in mijn' salon op de plaats van mijne kanapee stond. Waarom niet in mijne slaapkamer? En wat beduidde dit overgrootte windscherm, welk mij het gezicht van het grootste gedeelte van het vertrek ontnam?

Wat ik ook nog al wonderlijk vond, is dat ik geen het minste wagengeratel buiten op de straat hoorde. En nogtans woonde ik te dien tijde op de Handelsplaats, tegenover de Beurs en het Paleis van Justicie; daar waar men misschien, behalve de Vleeschhuisbrug en de stratenster aan de Vogelenmarkt, den grootsten doorgang van de gansche stad vindt. Hoe kwam dat ik nu bij klaren dage, als ik de heerlijke morgenzon door de geslotene gordijnen helder zag schitteren, geen enkel rijtuig hoorde voorbijrijden en dit op een uur waar men gewoonlijk hun gerucht zonder ophouden verneemt? Was ik dan zoo ernstig ziek dat mijn gehoor werd aangetast? Toch niet, want het geluid der stemmen van de straatroepers en gazettenverkoopers trof duidelijk mijne ooren.

Een ander punt had ook dadelijk mijne aandacht geboeid. Op een tafeltje, dicht bij het venster, waarnevens een blijkbaar haastig verschoven stoel stond, bespeurde ik een werkdoosje en een begonnen borduurwerk. Waar kwamen die vandaan? Zou mijne bazin? Maar neen! de beste vrouw had ik nooit iets anders zien verrichten dan eenvoudig breien of naaien. En ook wat zou zij hier op mijne kamer komen doen? Of was misschien mijn salon tot boudoir der huisvrouw herschapen?

Al die raadselachtige vragen kwelden mij onuitstaanbaar en ik wilde eene poging doen om op te staan en met eigene oogen eens te gaan zien hoe de zaken stonden. Doch die roekelooze onderneming bleek boven mijne krachten te zijn, want ik voelde mij zoo zwak, zoo uitgeput dat ik nauwelijks in staat was mijne ledematen te verroeren en alles wat ik doen kon was gedurende weinige oogenblikken in mijn bed overeind te zitten, waarna ik mijn vermoeid hoofd op het kussen liet nedervallen.

Dat borduurwerk gaf mij ruime stof tot nadenken. Het moest noodzakelijk aan eene vrouw toebehooren — en wie was die vrouw? Ik herinnerde mij nu dat, toen ik daar straks de oogen voor de eerste maal had geopend, de stoel aan het venster niet ledig was, dat er daar iemand zat, die zachtjes was opgestaan en verdwenen. En ik hoorde nog als 't ware het geritsel van een vrouwenkleed.

Op dit oogenblik vernam ik achter het schutsel een zacht gefluister, waarvan ik niets verstond, behalve de volgende woorden door eene bedwongene mannenstem gesproken:

— »Is hij werkelijk wakker?»

Nieuw gefluister, altijd even onverstaanbaar en dan het gerucht van een' voorzichtigen stap op het tapijt. Daar vertoonde zich nu eensklaps het welbekende gezicht van Frans van de Laer aan den hoek van het windscherm. Onze blikken ontmoetten elkander en ik wilde gulhartig den tronwen vriend begroeten, doch, tot mijne groote verwondering bleven de woorden mij in de keel steken en ik moest al mijne krachten inspannen om zijn' naam met eene zwakke, schier onduidelijke stem uit te spreken.

— »Frans!» lispelde ik, »zijt gij het?"

Hartelijke vreugde schitterde in zijne oogen en hij naderde spoedig, terwijl ik bij mijzelfen de opmerking deed dat hij zichtbaar was verbleekt en er slordig en vermoeid uitzag.

— »Adrian, herkent ge mij?" begon hij, ontroerd.

Ik knikte toestemmend:

— »Zeker! maar wat beteekent?"

— »Nu niet! nu niet!» viel mij Frans haastig in de rede. »Ge zijt erg ziek geweest. Later zullen wij daarover spreken. Thans zijt gij nog te zwak — slaap eerst nog een weinig."

En meteen nam hij op de tafel een glas tisane, welk ik werktuigelijk ledigde. Weinige oogenblikken later viel ik in een' diepen slaap.

Toen ik na verloop van een paar uren ontwaakte, bespeurde ik Frans dicht bij mijn bed gezeten, met een nieuwsblad in de hand dat hij zeer aandachtig scheen te lezen, want hij bemerkte niet dadelijk dat ik wakker was, hetgeen mij ruimeu tijd gaf om mijne blikken rond de kamer te laten dwalen. Het tafeltje aan het venster werd natuurlijk niet vergeten, maar verbeeld u mijne

teleurstelling, geen borduurwerk was er meer te zien. Had ik dan gedroomd?

Waarschijnlijk deed ik dan eene hoorbare beweging, want Frans keek op, legde zijne courant neder en vestigde op mijn gelaat een' bedaarden blik, waarin men geen het minste spoor van ontroering konde bemerken: alleen de kalme, ernstige bedachtzaamheid van den praktischen medicus was er in dat helder oog te lezen.

— »Eh wel! hoe gaat het nu?» vroeg mijn vriend na eene wijl.

Ik voelde mij werkelijk veel beter dan vóór twee uren en begon zelfs de herinnering en het besef van het voorgevallene allengskens terug te krijgen. Ook antwoordde ik zonder moeite en met eene vaste, schoon zwakke stem:

— »Beter, vriend! maar zeg mij toch wat er hier gebeurd is. Ik ben ziek geweest, dat zie ik genoeg, doch hoe dit alles is voorgevallen, hoe lang het duurde tracht ik te vergeefs te begripen.»

Frans glimlachte stil.

— »Dat verwondert mij niet», hernam hij. »Welnu, ik zal u alles uitleggen op voorwaarde dat ge gerust blijft, want ge zijt nog niet kant en klaar. Luister dus.»

Van de Laer zette zich op zijn gemak in zijn' zetel en begon zijn verhaal. Hij herinnerde mij het tooneel in den Lindenhoeck, hoe ik, onvoorzichtig geaog, Christiane tegen de ruwe kaffers verdedigde en juist ter rechter tijd door tusschenkomst van eenige studenten gered werd, hoe ik eindelijk met eene ernstige wonde aan het hoofd naar huis keerde en mij bijna dadelijk ter ruste

begaf. 's Anderen morgens had Frans dit alles van een' mijner redders vernomen en had zich gehaast dadelijk naar mijnent te loopen. Daar was alles in rep en roer. De bazin, ziende dat het reeds dicht bij elven was en ik voor mijne koffie niet belde, begon ongerust te worden, ging naar boven en klopte aan mijne deur. Daar zij geen antwoord kreeg en de sleutel op het slot zat, nam zij eindelijk het besluit binnen te treden en was niet weinig verschrikt, toen zij mij in een' staat van woeste ijlhoofdigheid vond. Kermend was zij de trappen afgedaald, had haren man geroepen en daar stonden zij nu beiden vóór mijn bed, niet wetende wat te beginnen. Het was op dit oogenblik dat Frans van de Laer gelukkig verscheen. Hij begreep dadelijk dat de ziekte ernstig was, zond iedereen weg, gebod stilte en liet een' geneesheer halen. Deze kwam spoedig, verklaarde mijn' toestand zeer bedenkelijk en drukte den wensch uit met eenige zijner collega's te mogen raadhouden. Twee andere dokters werden nog geroepen en intusschen liet men run vóór het huis op de straat strooien — van daar dat ik het gerucht der rijtuigen niet vernam —, mijn bed werd in mijn' salon gebracht, waar de luchting beter scheen dan in mijne vrij enge slaapkamer; kortom men nam onder het verstandig beleid van Frans van de Laer alle maatregelen, welke de gevaarlijke omstandigheden vereischten. Mijn vriend zelf wilde mij geen oogenblik verlaten: hij liet zich een veldbed in de naastgelegene kamer opmaken en bleef dag en nacht schier onafgebroken aan mijne zijde, wel wetende welke noodlottige gevolgen de minste onvoorzichtigheid voor mij konde hebben. Terwijl hij zich dus zoo edelmoedig opofferde, hadden

de drie geneesheeren mij in behandeling genomen en, schoon zij mij juist niet als verloren beschouwden, lieten zij echter genoeg blijken dat zij bitter weinig hoop koesterden mij nog te kunnen redden. En inderdaad werd mijn toestand alle dagen gevaarlijker en eindelijk verklaarden de ontmoedigde dokters dat mijne levensbaan waarschijnlijk binnen vier-en-twintig uren zou voltrokken zijn en verzochten ingevolge Frans van de Laer alle maatregelen, die hij als mijn vriend zou noodig achten, spoedig te nemen. Doch intusschen vertoonde zich de gunstige crisis van wier onverhoopen uitslag ik vroeger heb gesproken. —

Ziedaar den zakelijken inhoud van hetgeen Frans mij breedvoerig verhaalde, natuurlijk met bijvoeging van lange en wetenschappelijke, doch niet precies voor niet-medici zeer belangrijke uitweidingen over den aard, de verschijnsels en de behandeling mijner ziekte. Meer dan eens voelde ik lust om hem in de rede te vallen en hem te verzoeken het een wat korter te maken, maar het was zóó blijkbaar dat de beste jongen mij wilde overtuigen dat ik volgens de meest nauwkeurige voorschriften der wetenschap was behandeld geweest, dat ik geen' moed had hem te onderbreken en niets anders konde doen dan de handen van den trouwen, verkleefden vriend innig in de mijne drukken.

Als hij zweeg wilde ik hem antwoorden, hem dank zeggen voor hetgeen hij gedaan had, hij wiens trouwe zorgen mij zeker van den dood hadden gered —, maar mijn harte was te vol, tranen van dankbaarheid rolden in mijne oogen en ik moest mij geweld aandoen om mijne aandoening te overheesteren:

— »Frans van de Laer!» stotterde ik met ontroering, »ik

ben u het leven verschuldigd, u behoort ik met hart en ziel!"

Mijn vriend drukte mij zwiĳgend de hand. Dit volstond: wij hadden elkander begrepen. Tusschen ons beiden was het voortaan eene vriendschap voor 't leven.

Frans was echter veel te praktisch om zich lang door zijn gevoel te laten medeslepen. Hij bedwong zijne ontsteltenis buitengewoon spoedig en begon mij, kalmer dan ooit, over een ander onderwerp te spreken, namelijk over mijne familie. Dit gaf als bij tooverslag aan mijne gedachten eene andere wending. Weder zag ik Schneppenbagen, de ontzagwekkende bosschen en grenzeloos heidegronden van mijn lief Pommeren; weder zag ik het grijs saloontje waar zich mijne beste moeder gewoonlijk hield, ik zag haar, bedaard en gerust in hare causeuse gezeten, met mijn zusje Frederike op haren schoot, terwijl mijne oudere zuster Agnes, over haar borduurraam werkeloos gebogen, door het opene venster hare bliken droomend op de blonde heide liet zweven, en de goede Ewald Neerbeek met zijne treffende en overtuigende stem haar een hoofdstuk uit den Bijbel voorlas. — Ja, dit tooneel van vrede en kalm geluk, welk ik zoo vaak had bijgewoond, spookte nu op eens vóór mijne oogen in die ellendige huurkamer, waar alles mij vreemd en onbekend voorkwam . . . een ontzaglijk gevoel van heimwee overmeesterde mijn geheel wezen.

— »Frans!" zei ik na een kort stilzwiĳgen, »ik hoop toch dat ge mijne goede moeder niet nutteloos hebt verontrust door haar van mijne ziekte te verwittigen?"

Van de Laer aarzelde een weinig:

— »Hm!" antwoordde hij, »stel u als het u belieft in mijne

plaats: wat zoudt ge gedaan hebben? Doch, wees gerust, een aanstaande dokter zal in dergelijke zaken nooit onvoorzichtig te werk gaan. Overigens, ziehier hoe ik handelde. Zoohaast de dokters uwen toestand gevaarlijk verklaarden, dacht ik dat het mijn plicht was uwe familie daarvan kennis te geven en daar ik niet raadzaam vond mij rechtstreeks tot uwe moeder te wenden, zoo schreef ik eerst aan dien huisvriend van u, dien heer Neerbeek van wien ge mij zoo vaak hebt gesproken, hem overlatende te beslissen hoe en wanneer men het gebeurde aan uwe moeder zou mededeelen. Hier moet ik u tusschen twee haakjes doen opmerken dat ik onnoodig vond breedvoerig te vertellen op welke manier en onder welke omstandigheden gij aan die kopwonde gekomen waart: ik sprak alleenlijk van een toevallig vechtpartijtje tusschen studenten en kaffers. Zóó is het immers beter, niet waar?"

Ik knikte toestemmend.

— »Nu'', ging mijn vriend voort, »de heer Neerbeek antwoordde mij zeer spoedig dat hij mijne handelwijze goedkeurde, schoon hij het niet noodig achtte uwe moeder met de zaak te bemoeien, zoolang namelijk het gevaar niet dringend werd, hetgeen mijne trouwe zorgen hoffentlich zouden voorkomen. Het vertrouwen welk uw vriend in mij stelde was, zooals ge ziet, zeer vereerend voor mij, doch de verantwoordelijkheid scheen me tevens ietwat zwaar en ik verzeker u dat ik mij alles behalve op mijn gemak voelde, totdat ik met innige blijdschap vernam dat de dokters voor uwe redding instonden. Intusschen vroeg me nog de heer Neerbeek, gelijk een echte dominé die hij is, of er te Gent een Luthersche predikant was. Die quaestie kwam me eerst hoogst

zonderling voor, want, ge weet het, het is geene gewoonte van mij met dergelijke zaken mij op te houden.”

— »Ik weet het al te wel”, zuchtte ik, »ge gelooft zelfs niet dat er een God bestaat.”

— »Natuurlijk!” lachte Frans, »wij, medici, gelooven alleen hetgeen duidelijk bewezen is en, voor zooveel ik weet, is tot nog toe het bestaan van God eene zeer vernuftige, maar ook volkomen onbetoogbare onderstelling gebleven.”

— »En denkt ge niet,” begon ik met zekere drift, »denkt, ge niet dat het oogenblik slecht gekozen is om God te loochenen, juist wanneer ik door Zijne genade aan een' schier onvermijdelijken dood ben ontsnapt?”

Nu lachte Frans overluid.

— »Spreek zoo dwaas niet!” zei hij, »of ik zal gelooven dat ge nog niet wel bij uwe zinnen zijt. Uw leven zijt ge alleen verschuldigd aan de uitmuntende dokters die u behandelden en vóóral aan zeker iemand....., doch daarover zullen we later spreken. Nu, om mijn verhaal te vervolgen, ik heb aan den heer Neerbeek gemeld dat ik in Gent alleenlijk een' Anglicaanschen priester, met wien ik dikwijls cricket had gespeeld, en een' dominé van de Hollandsche kerk kende en ik overigens vertrouwde dat in alle geval de tusschenkomst der zwarte mannen overtollig zou wezen. Ik hadde er bij kunnen voegen dat ge het bewustzijn geheel hadt verloren en bijgevolg de Luthersche predikant geene andere toehoorders zou vinden dan mij, die van het geheele Lutherdom alleen de bekende spreuk voor waar erken:

»Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang,
Der bleibt ein Narr sein Leben lang.»

»Maar ik zie dat ge boos wordt: laat ons dus tot uwe ziekte wederkeeren. Ge weet dat er een oogenblik kwam, waarop Dr. Leys mij heel ernstig verklaarde dat ge verloren waart. Nu kon er geene spraak wezen van langer te dralen en ik schreef dadelijk aan den heer Neerbeck, om hem te verzoeken aan Mw. von Rossitten alles te openbaren, doch intusschen vertoonde zich bij u eene onverhoopte crisis en het telegram waarbij ik uwe redding meldde kreeg uwe moeder nog vóór mijn' noodlottigen brief in handen»

— »Gelukkiglijk! En wat heeft mijne moeder gedaan?»

— »Zij zou zelve naar Gent gekomen zijn, ware zij niet tegenwoordig tegen wil en dank door rheumatismus, naar het blijkt, te huis gehouden. Zij zal echter binnen weinige weken vervoerd kunnen worden en dan is ze voornemens de baden eens te beproeven, hetzij te Aken of te Spa, en daar ge tegen dien tijd waarschijnlijk ook in staat zult zijn eene korte reis te ondernemen, zoo zult ge uwe familie daar kunnen wedervinden. — Hier hebt gij intusschen een' brief van uwe zuster, twee van uwe moeder en wel eene halve dozijn van Ewald Neerbeck die ge lezen moogt als het u plezier doet.»

Met gretigheid rukte ik de brieven uit de handen van mijn' vriend en begon ze te verslinden, te lezen en te herlezen, tot dat ik, door mijne geestesoverspanning uitgeput, weêrom in slaap viel.

Als ik weêr ontwaakte was het reeds avond. Door het opene

venster bespeurde ik slechts nog eenige blauwroode strepen in het Westen, die allengskens verdwenen om plaats te maken voor het violetkleurig nachtkleed van het uitspansel, met duizenden en duizenden schitterende sterren bezaaid. . . .

Frans van de Laer was nog immer daar en rookte stil eene sigaar aan het venster, terwijl hij, op het ijzeren balkon geleund, in de straat keek en zich nu en dan omkeerde om een verstrooiden blik in de kamer te werpen. Doch, zoohaast hij bemerkte dat ik niet meer sliep, smet hij zijne sigaar weg en kwam zich naast mijn bed nederzetten.

— »Vriend», zei hij, »ik moet u nog over iets anders spreken dan over uwe ziekte en uwe familie. Ge zult u zeker herinneren dat ik u straks heb gezegd dat ge uw leven aan zeker iemand nog meer dan aan uwe dokters verschuldigd zijt? Welnu, die persoon is eene vrouw.»

Eene vrouw! Had ik wel verstaan? Maar wie kon het toch zijn? — Daar schoot me nu eensklaps iets te binnen.

— »Eene vrouw, Frans!» riep ik. »Maar zeg eens, toen ik voor de eerste maal tot mijn bewustzijn terugkwam, heb ik daar bij het venster een borduurwerk gezien! . . . Zou het van haar zijn?»

— »Toch van mij niet, meen ik. Het is nu weg, naar ik zie. Ja, ja, zij is geene vrouw om iets te laten slepen! Zie liever welke Hollandsche orde en netheid in uw epharnaüm van vroeger tegenwoordig heerschen. O, dat meisje is geboren om zuster van liefde te worden.»

— »Maar om Godswille, wie is het dan?»

— »Wel, hebt ge 't niet geraden? Wie anders kan het zijn

dan uwe lieve landgenoot, Christiane, van den Lindenhoeek?"

Christiane!

Christiane was het dus die mij het leven had gered, zij was het, de arme, ongelukkige Christiane, die dag en nacht aan mijn ziekbed had gewaakt en wier trouwe, verkleefde zorgen mijn lijden hadden gelenigd en verzacht! Ach mijn harte had het toch geraden, toen ik, door den koortsachtigen nevel die mijne verwarde hersens bezwalkte, die milde verschijning ontwaarde, welke immer kalmt en rust in mijn gestoord gemoed terugbracht! —

Eenige minuten verliepen, eer ik mijne ontroering genoeg konde overheesteren, om op de laatste woorden van mijn' vriend te antwoorden.

— »Wat, Frans!" riep ik eindelijk, »het is de arme Christiane die mij zoo liefderijk heeft verpleegd, aan wie ik het leven verschuldigd ben! Maar hoe is het toch mogelijk! hoe komt het dat ze hier is? ze wist alleenlijk niet waar ik woonde!"

— »Luister!" zei Frans. »Den tweeden dag van uwe ziekte kwam ik van het Hospitaal en daalde den Nederkouter af om naar uwent te gaan, toen ik aan den hoek der Savaenstraat Christiane onverwachts ontmoette. Natuurlijk voelde ik weinig lust, om die juffer van twijfelachtigen naam, op eene zoo druk bezochte plaats, in 't midden van den dag aan te spreken, des te meer, daar ze, hoe onvrijwillig ook, de eenige oorzaak van uwen twist met die kassers geweest was. Ik groette haar dus in het voorbijgaan en wilde mijn' weg vervolgen, zonder van haar verdere noticie te nemen; maar ze hield me tegen en vroeg met bevende stem, terwijl zij hare waarlijk onweêrstaanbare oogen

smeekend naar de mijne richtte: »O Mijnheer! is het waar dat uw' jonge vriend Adrian zoo ernstig ziek is? Men heeft mij »gezeid dat hij in doodsgevaar verkeerde.... O, ik bid u, heb »medelijden met mij en zeg mij de waarheid!» De handelwijze van het meisje kwam me aanvankelijk nog al vrijpostig voor, doch ik herinnerde mij dat zij u beminde.... loochen niet! 't is bepaald zeker! en ook, wie hadde aan die smeekende blikken en aan die zielroerende stem weêrstand kuunen bieden? Ik niet in alle geval. Ik stelde haar dus zoo wel als mogelijk gerust, schoon ik haar niet wilde verbergen dat uw toestand bedenkelijk was, waarna ik natuurlijk vroeg hoe zij hier kwam aangeland. Op die banale quaestie kreeg ik een antwoord, dat mij niet weinig verwonderde. Het schijnt immers dat de kassers, door u en onze vrienden zoo uitstekend afgerost, met een twaalftal anderen nog denzelfden avond naar den Lindenhoeek zijn teruggekomen en daar heel den boël hebben kapot geslagen en zelfs den baas deerlijk mishandeld. De policie is, wel is waar, na verloop van een paar uren verschenen, om een proces-verbaal van het gebeurde op te stellen en drie der misdrijvers, die zich nog niet uit de voeten hadden gemaakt aan te houden en met staatsie naar den »Mammelokker" te sleuren; maar intusschen waren glazen en stoelen, tafels en spiegels aan stukken geworpen en de afgeranselde baas zoo woedend dat hij, bij gebrek aan iets beters, zijne gramschap op de meid wilde koelen: hij smeedt ze met haar goed letterlijk op de straat, haar brutaal verwijtende dat zij eene onbeschaamde deerne was en zijn huis in een' kwaden naam zou brengen, terwijl hij tevens verscheidene termijnen van

haar loon te zijnen voordeele verbeurd verklaarde, als schadevergoeding voor hetgeen men om harentwille in het estaminet had gebroken”

— »Wat een gemeene kerel!”

— »Ja, zeer fatsoenlijk schijnt hij niet te wezen, ofschoon men een oogenblik van gramschap aan een' afgerosten baas moet vergeven. Wat er ook van zij, uwe Christiane vond zich nu ten tien ure des avonds op de straat, met een twintigtal franken in haren zak, niet wetende wat te beginnen. Zij liet zich intusschen niet ontmoedigen en deed haar goed naar een fatsoenlijk logement dragen. Daar was het dat zij sedert een paar dagen woonde, als ik haar ontmoette, en het waren de lieden van het huis die heur hadden verteld, dat een Duitsche student, ten gevolge van een vechtpartijtje, in doodsgevaar te bed lag. Den naam had het meisje natuurlijk geraden en sinds dien bleef ze urenlang in de omstreek van uwe woning rondkuieren.”

— »Maar dat alles doet me niet zien op welke wijze zij hier is gekomen. Wat wilde ze dan beproeven, nu dat heur baas ze weggezonden had?”

— »O, ze wilde zich eenvoudig als kamerjuffer of mode-maakster verhuren, daar het bij haar een vast voornemen schijnt te zijn alleen bij eerlijke middelen haar leven voortaan te zullen winnen. Intusschen had ze nog geene stelling gevonden en ik kwam eensklaps op het idee ze zelf te huren en hier bij u als waakster te plaatsen. Wij, medici, weten immers hoe nuttig, hoe onontbeerlijk vrouwelijke zorgen in eene ziekte gelijk de uwe zijn en, daar ge met zulke rare verkleefdheid de leer van papa Luther

volgt, kon ik natuurlijk aan geene zwarte zuster denken. Overigens twijfel ik zeer of ik er ééne had gevonden, die u zoo wel als Christiane zou verzorgd hebben; want bedenk dat het meisje u bemint, hetgeen, meen ik, hare oplettendheid geenszins heeft verminderd. Nu dan, Christiane nam met vreugde mijn aanbod aan, ik bracht ze hier en verzocht uwe bazin haar eene kamer te willen geven. Madame Sanders knorde wel een beetje, maar ik veranderde van toon en, in stede van te verzoeken, begon ik te dreigen en te bevelen. Uwe bazin werd natuurlijk bang en onderwierp zich, ofschoon ze halflied bleef mompelen, dat zulke mooie juffer veel te lief was om eene echte waakster te wezen. — Sedert dien dag is Christiane bestendig aan uwe zijde gebleven en heeft u verpleegd, ge weet op welke liefderijke wijze.”

Frans zweeg, terwijl ik in mijne gedachten verdiept bleef. Die arme Christiane! wat was ik haar niet verschuldigd voor hare trouwe zorgen! En denken dat die bekoorlijke meid mij beminde! . . . Frans zei het, ik wist dat hij de waarheid sprak en ik, ik voelde ook eene wilde drift mijn harte doen beven, ik moest ook bekennen dat ik Christiane oneindig lief had en dat het nú te laat was om dit tyrannisch gevoel te bestrijden! — Een stroom gedachten doorliep pijlsnel mijne hersens en ik nam het wanhopig besluit aan de stem van mijn hart niet langer weêrstand te bieden. Het kon ook niet anders eindigen!

— »Frans!” hernam ik, »waar is Christiane? kan ik ze zien, ze bedanken, ze zegenen? . . .”

Mijn vriend begon hartelijk te lachen:

— »Oh, là, là! Comme vous y allez! Ja zeker, ge

moogt het meisje zien, bedanken, enz., dadelijk, als ge wilt. Ik zal ze roepen, doch op ééne voorwaarde, hoor! en 't is dat ge bedaard zult blijven en geene dweperijen beginnen: dat deugt niet in uwen toestand."

Frans van de Laer stond op en schudde de schel. Twee minuten later hoorde ik, achter het scherm, de deur der kamer zachtjes openen, maar niemand vertoonde zich, hoe hard ook mijn vriend den binnengekomen persoon uitnoodigde te voorschijn te treden. Die onaangename toestand duurde eenige oogenblikken, tot dat Frans op zijne beurt achter het schut verdween en spoedig daarna terugkwam met de blozende Christiane, die hij goed- of kwaadschiks voortduwde, waarna hij zich schielijk verwijderde, eene sigarette aanstak en wederom op het balcon ging leunen. Ik was dus zoo goed als alleen met het meisje.

Ik wilde haar spreken, haar dankzeggen . . . , maar mijne ontroering was te diep en de woorden bleven mij in de keel steken. Bevend, vatte ik hare hand, trok de beminnelijke gestalte naar mij toe en sloot haar vurig aan mijn hart, terwijl ik een' brandenden kus op hare reine lipjes drukte. Zij duldde lijdelijk de omhelzing, maar rukte zich dadelijk uit mijne armen, begon op eens in snikken los te barsten en vloog ijlings de kamer uit.

Terwijl ik het meisje verbaasd achternaakeek, keerde zich mijn vriend langzaam om en wierp mij een' langen, spottenden blik.

— »Bravo, mon chou!» sprak hij op koelen toon, »ik zie dat ge werkelijk beter zijt, doch ik zou u aanraden een weinig voorzichtig te wezen, ten minste indien gij geene beroerte wenscht te krijgen.»

— »Maar, Frans!»

— »Het geldt hier geen »maar», mijn waarde! Wilt ge genezen, ja dan neen? ziedaar de vraag. Zijt ge eenmaal hersteld, dan moogt ge vrijen zooveel als het u belieft, ik zal u niet hinderen, maar thans staat ge onder mijne verpleging en ik ben verantwoordelijk voor uwe gezondheid. Ik verwittig u dus, dat bij de eerste onvoorzichtigheid van u, Christiane dadelijk dit huis zal verlaten. Loop dan achter haar, indien ge kunt!»

— »Maar, vriend, wat heb ik toch gedaan? het kan immers geen kwaad een' enkelen kus te geven!»

— »Dat hangt af van de omstandigheden: mij ware het zeer onverschillig, doch voor u is het gevaarlijk.»

— »Integendeel, ik voel me veel beter.»

— »Inderdaad! Laat me eens uw pols voelen Zoo! onregelmatig, gejaagd! het is de overspanning die de ware oorzaak is uwer schijnbare verbetering. En nu jongen, als uw dokter, beveel ik u stil te blijven en uw best te doen om in slaap te vallen, anders krijgt ge weêr de koorts.» —

Zoo eindigde die dag.

Ik wil u niet vervelen met het nauwkeurig verhaal van mijne herstelling. Het zij u genoeg te weten dat zij niet zoo lang duurde als men het moest denken, en dit dank zij aan de trouwe zorgen van Frans en van Christiane, wier verkleefdheid misschien nu nog duidelijker dan gedurende de eerste dagen mijner zlekte bleek. Na verloop van een drietal weken, was ik reeds in staat om, op den arm van mijn' vriend geleund, korte uitstapjes te ondernemen en op de oevers van de Coupure of van de Lindenlei

alle dagen de verkwikkende meilucht te gaan scheppen. Met het schemeringsuur keerden wij beiden naar huis en brachten den avond met Christiane door. Muziek en poëzie, sigaren en thee, gulhartig gesprek en zalige mijmeringen volgden elkander onafgebroken op en deden de uren pijlsnel voorbij vliegen.

Op een' avond — het was den 3 Juni — vond ik mij alleen met Christiane in mijn' salon, daar Frans gedwongen was geweest, wegens eene belangrijke verlossing, in het Hospitaal te blijven. Ik zat dus alleen met mijne trouwe verpleegster naast het klavier en, gelijk altijd als we onder ons beiden waren, rolde ons gesprek over het vergelegen vaderland, over de stille streek, waar wij eens gelukkigere dagen hadden genoten, toen wij, als kinders, rein en onschuldig waren en zelfs niet vermoedden dat de wereld door merg en been verdorven is en de maatschappij met rassche schreden naar heuren ondergang loopt.

Wij spraken lang over ons Pommeren en de tranen schoten uit onze oogen, de woorden stierven op onze lippen en, door hetzelfde gevoel van heimwee overmeesterd, lieten wij ons zwijgend in de armen van elkaër vallen.

Christiane bezinde zich echter spoedig, stond langzaam op en ging zich vóór de piano nederzetten. Zij opende haar, bedacht zich een oogenblik en deed de ivorene toetsen onder hare vlugge vingers weërgalmen, terwijl hare zuivere stem zich in de avondstille harmonisch verhief. Zij zong het roerend liedje van Johann Meijer, »de Flasskoppel", welk in Noord-Duitschland zoo algemeen bekend is:

Du vreust dy wel; och vreu dy maar,
Dat Ong'luk komt soo gau;
Dy lach'n veellicht twee Oogen aan,
Wel even smuk en blau,
En Leed en Kommer syn ü vremd,
Dat Leven is soo söt! (*)

Plechtig en roerend weêrklonk de zilveren stem der beminlijke zangeres door de enge kamer en ik luisterde verstrooid, op mijnen ruststoel uitgestrekt. Ach, hoe verre dwaalden mijne onbeteugelde gedachten, als Christiane, wier bevallige gestalte ik in de vallende schemering nauwelijks konde onderscheiden, nu een aandoenlijk liedje van Heinrich Heine aanhief en op eens haren zang onderbrak, om met weemoedige stem een Pommersch volksdeuntje te beginnen:

Ik kan 't nit Hoogdütsch seggen
Wat my in 'n Boesem sit,
Dat is maar half gesproken,
Dat Best wil doch ni' mit . . . (†)

Daar werd er plotseling aan de deur geklopt en met een zuurzoet »Es er gien belet, Meniere?» trad de huisvrouw binnen. Van de idealistische sferen, waar muziek en poëzie mijnen geest hadden gebracht, voelde ik mij onverwachts losgerukt en deerlijk teruggestooten in den modderpoel van het prozaische leven.

— »Ila! Madame Sanders!» zei ik met een' zucht; »wat is

(*) Johann Meijer, Ditmarscher Gedichte.

(†) En Paar Bloemen ut Ann-Marieke Schulten 'euren Gaard;

er dan? Wacht eventjes of ge breekt u hals en beenen, want het wordt hier prettig donker.”

Meteen stond ik op en stak het gaslicht aan. Als ik dan de oog en wederom naar mijne bazin richtte, bespeurde ik met verwondering dat zij er verlegen en ontevreden uitzag.

— »Hm!” dacht ik, »wat schuilt er dan? — Eh wel, bazin!” vervolgte ik luidop, »wat is er van uwen dienst?”

De dikke huisvrouw scheen ietwat te aarzelen en stotterde:

— »Och, 'k zoe 'an Meniere alliene wille spreken....”

— »Zoo! — Christiane, wilt ge zoo goed wezen?....”

Het meisje stond op en verwijderde zich dadelijk.

— »Nu, bazin, wat moet ge van mij hebben?”

Jufvrouw Sanders aarzelde op nieuw, bedacht zich een oogenblik en nam dan een koen besluit.

— »Meniere,” begon zij met schier ongelooflijke radheid, »Meniere en moe' mij da' nie' koalijnk nemen: Meniere weet wel da' 'k niets en zoe wille doen om 'em te verdrieten, maar toch, 'k en ben moar 'en oarme vrijwe, die niets anders en 'eet oas 'eur' reputoasje, en de mijnschen zijn 'ier zuu stijt in de gebuurte da' ge niets en keunt doen of ze moeten derover spreken....”

— »Welnu, laat ze spreken.”

— »Dat es ghiel gemakkelijk om te zeggen, maar 'k en ben ekkik moar 'en oarme vrijwe, die van 'euren stiel moe' leven, en wa' zoe mijne wijnkel zonder reputoasje worden?....”

Ik begon te begrijpen.

— »O bazin, is het maar dat? Hebt ge misschien geld nodig,

den een' of den anderen wissel gekregen? Wel, in dit geval kan ik u deze maand vooruit betalen."

En ik wilde opstaan om geld te gaan halen, doch de bazuin hield me terug.

— »'t En is da' niet Meniere'', stamelde zij.

— »Maar wat dan?'' riep ik met ongeduld.

Jufvrouw Sanders zweeg, verfrommelde haren boezelaar, keek me verlegen aan en, bespeurende dat ik driftig werd, begreep dat er niet meer te drentelen viel en zij eindelijk ter zake moest komen.

— »'t Es veur da' meiske, Meniere'', begon zij langzaam.

— »Welk meisken?''

— »Moar die Ieffter Christiane, die 'ier sedert ienige weken weunt."

— »En 't is over haar dat uwe verwaande geburen durven babbelen, zij is het die uwe reputatie in gevaar zou brengen! — Ik vind u nog al vrijpostig, Madame Sanders!''

— »Moar, Meniere, wa' doe' zezij 'ier in 'uis tegenwoordig? G'en zij', gij, nemier ziek."

— »Toch ben ik nog niet genezen. En nu, luister wel, bazuin! Ik heb nooit den neus in úwe zaken gestoken, wees dus zoo goed u met de mijne niet verder te bemoeien en wat uwe kwaadsprekende buurlui betreft, ik mag lijden dat hen de drommel hale. Intusschen zal ik zoo vrij zijn Mejuffer Christiane bij me te houden zoo lang ik het nuttig zal achten: ik ben immers meester op mijne kamer, niet waar? Nu. gij hebt gehoord, laat mij als 't u belieft in vrede."

Op dit formeel bevel durfde Jufvrouw Sanders niets antwoorden, groette mij en deed eenige stappen in de richting der deur. Maar daar bleef ze staan en verzamelde al den moed dien zij bezat.

— »Meniere», hernam zij, »g'en moet e nie' kwoad moaken, 'k en ben moar 'en oarme vrijwe. . . .»

— »Genoeg! ge hebt het reeds gezeid.»

— »Eh wel, Meniere, oas 'et azuu vuusrgoat, zilde gij mij nog rewineeren, want mijn 'uis zal 'oast 'eur reputoasje kwijt zijn, ze zal 'nen slechten naam krijgen en de geburen zeggen al. . . .»

Nu werd ik voor goed boos.

— »Wat durft ge zeggen?» riep ik in woede, »en wat vertellen die vervloekte kwatongen van de buurt?»

— »Och, Meniere! en zij zuu kwoad niet! Ze zeggen in de gebuurte da' ge menier ziek en zijt en da' gegij 'ier 'en lief, 'en cocotsje op eu koamer 'ijwt, en dat 'et 'en schande is da' Madame Sanders zulke dijngen in 'eur 'uis loat gebeuren.»

Een' schier waanzinnigen toorn voelde ik in mijn harte koken en het was slechts met inspanning van al mijne krachten dat ik mijne ontroering konde bedwingen, om ten minste van buiten kalm en bedaard te blijven.

— »Zoo!!» antwoorde ik, »men zegt dát! En gij, bazin, wat wenscht gij?»

De huisvrouw liet zich vermoedelijk door mijne uiterlijke koelbloedigheid misleiden, want zij liet daar alle voorzichtige omschrijvingen en verklaarde met vaste stem en zonder omwegen wat zij verlangde.

— »Meniere'', zei ze, »'k zoe geeren 'èn da' ge die Jeffer Christiane zoedt wegzenden, want 't schijnt mij moar 'en slecht meiske te zijn.''

Men kan zich verbeelden wat er in mijn binnenst omging, toen ik op zulke nijdige manier van mijne trouwe verpleegster hoorde spreken, van haar die mij het leven had gered, van haar die ik als een heilige eerbiedigde en beminde.... Razend sprong ik op en liep naar de verschrikte bazin toe, alsof ik ze wilde verpletteren, doch ik konde mijzelfen nog bijtijds genoeg beheerschen om niet te vergeten dat het eene vrouw was die vóór mij stond.

— »Verlaat op staanden voet deze kamer!' riep ik hijgend, terwijl ik over mijn geheel lichaam beefde en het schuim der woede mijne bleeke lippen bedekte. »'t Is gelukkig voor u dat gij het zijt die daar zoo gemeen hebt gesproken, want ware het uw man geweest, ik hadde hem reeds lang van de trappen afgedonderd. En nu genoeg! Ik wil in dit huis niet langer blijven, heden avond nog zal ik vertrekken. Gij hebt gehoord, steek het u op!''

Mijne oogen schoten vlammen en Jufvrouw Sanders verliet mij zonder een enkel woord te durven spreken.

Eenige oogenblikken later had ik Christiane verwittigd, wel te verstaan zonder haar in het minst te laten vermoeden dat zij de onvrijwillige oorzaak was geweest van mijn' twist met de bazin, want anders zou het edelmoedige meisje nooit geduld hebben, dat ik om harentwille met wien ook in oneenigheid raakte, en hadde zich duizendmaal liever zelve opgeofferd. Ik liet dus niets van het gebeurde blijken en verklaarde eenvoudig dat de krakeelzucht

der huisvrouw mij dwong elders eene woning te zoeken. Daar ik intusschen nog denzelfden avond wilde vertrekken en ik natuurlijk geen' tijd had om zoo spoedig mijne verhuizing te eindigen, vergenoegde ik mij met eenige voor Christiane en mij onontbeerlijke kleedingstukken en toiletbehoefden in een' reiszak te steken en liet dezen naar het naburige »Hôtel Knapp» dragen, waar ik voornemens was mij voorloopig te vestigen, tot dat ik name-lijk eene andere woning zou gevonden hebben.

De klok van het Belfort sloeg tien uur als ik mij met Christiane in een' salon van het »Hôtel Knapp» alleen bevond. De gebeurtenissen van dien avond hadden mij naar ziel en lichaam afgemat, neêrgeslagen; de koorts deed mijne polsen onstuimig slaan; mijne gedachten geraakten in verwarring; op de overmatige overspanning, door mijn' twist met Jufvrouw Sanders te weeg gebracht, volgde nu een staat van krachteloosheid, die spoedig in volslagene onbewustheid zou veranderen. Ik begreep dit en wilde mij naar mijne kamer begeven, maar ik had nauwelijks eenige stappen gedaan of ik viel op eene kanapee in bezwijming . . .

De eerste morgenlichten kleurden het Oosten, als ik tot mij-zelfen wederkwam en in de schemering Christiane bespeurde, die vóór de kanapee geknield lag, mijne hand in de hare drukte en hare angstige blikken op mijn gelaat hield gevestigd. Ja, de arme meid was daar den ganschen nacht op hare knieën gebleven, zij had mij geen oogenblik verlaten, zij was urenlang blijven zitten in eene ongemakkelijke houding, die hare teedere ledematen pijnlijk verwrong en kneusde, en dit alleen uit vreeze dat de minste beweging den verkwikkenden slaap konde storen,

welke mijne bezwijming onafgebroken had gevolgd! O, toen ik dat zag, toen ik dacht aan hetgeen die engelachtige vrouw sedert zes weken voor mij gedaan had, toen ik mij herinnerde hoe edelmoedig zij zich alle opofferingen had getroost, dan voelde ik een onweêrstaanbaar gevoel mijn geheel wezen overheerseren en de koude stem van rede en eigenbelang verdooven. Ik nam Christiane in mijne armen, stortte geheel mijn jeugdig hart in vurige bewoordingen op haren boezem uit: de bekentenis van onze wederzijdsche liefde ontviel te gelijker tijd aan onze lippen, eene zalige omhelzing bekrachtigde het verbond onzer beide harten en . . . wij vergaten alles, ja alles.

«Vivons joyeux, nous sommes la jeunesse;
Marchons unis, nous sommes l'avenir!»

zong Frans van de Laer met donderende stem, toen hij 's anderdaags tegen twaalven mijn' salon opgewonden binnenstormde: »Ave, carissime! Hoe gaat het van morgen?»

— »Tamelijk, maar wat hebt ge dan om de »Brabançonne des Etudiants» zoo overluid te zingen dat de kamer er van dreunt?»

— »Wat ik heb, bibi chéri? Wel, ik ben vroolijk, voilà tout. En niet zonder reden, hoort ge, want de verlossing van gisteren avond is zoo heerlijk afgelopen! Professor Leys heeft mij de hand gedrukt, de geheele faculteit was bijna tot weenen toe bewogen, als ze mij geluk wenschte en, last not least, Dr. van Hoven vloekte als een ketter en heeft mij een' flinken stoot in de lenden gegeven, terwijl hij begeesterd zei dat ik,

God dit en God dat, »un rude accoucheur” zou worden. 't Was ook zoo'n verrukkelijk geval! Verbeeld u....”

— »Dank u wel! Uwe wetenschappelijke beschouwingen zouden me weinig belang inboezemen, gesteld zelfs ik er bij toeval één enkel woord van begreep.”

— »'t Is goed, grolpot! 'k Ga voort. Toen de professoren mij genoeg hadden geprezen en gefeliciteerd en Dr. van Hoven zijne overige vloeken en stooten rondgedeeft, droegen mij mijne medische college's als 't ware in triomf naar den »Karpel,” om daar ter eere van uwen zeer onderdanigen dienaar eene monster-guindaille (*) te beginnen, waarbij menige pint dubbelen uitzet geleidigd werd met die bevallige losheid, welke de Gentsche carabin's kenmerkt. Eindelijk toch ben ik er in geslaagd aan al die vriendschapsbetoogingen te ontsnappen en heb mij natuurlijk gehaast naar uwent te loopen, waar ik, tot mijne overgroote verwondering, vernam dat gij — anders een zoo vreedzame jongen — met Madame Sanders ruzie hadt gekregen en naar het »Hôtel Knapp” uwe penates verplaatst. Dat heeft mij echter weinig

(*) Eene »guindaille” wordt op de volgende wijze gehouden. De jongeluischaren zich om eene tafel met den daartoe gekozen voorzitter aan het hooger einde en, zooals het van zelf spreekt, elk van een pint bier voorzien. De voorzitter nu beveelt eene heele reeks evoluties, welke door allen te gelijk moeten uitgevoerd worden en, naar gelang de drinkebroërs nu of meer dorstig zijn en de praeses min of meer vernuftig, zonder einde kunnen voortgezet en verwisseld worden, totdat het gewenschte »slokt in” de guindaille besluit, waarna men de pinten laat vullen en de evoluties herbegint.

A. T.

verdriet aangedaan en 't is daarom dat ik hier al zingende ben uit de lucht gevallen. Overigens vind ik het niet onaardig »marchonsunis” te schreeuwen in eene hoogeschool waar zoo voortdurend wordt gekeven en gehassebast. Inderdaad! als Vlamingen en Walen, liberalen en democraten elkander niet uitjowen, dan zijn het de faculteiten, die tegen de bijzondere scholen krijg voeren of zich onderling bevechten, en zelfs, als bij uitzondering alles rustig schijnt, zal men steeds eene faculteit, eene school of eene vereeniging vinden, die zich jammerlijk wegens nietige quaestiën van personen of van pot verteren inwendig verscheurt.”

— »'t Is waar, vriend, maar. . . .”

— »A propos vindt gij het niet gek te houden staan dat wij »l'avenir” zijn! Waarlijk, Vlaanderen's toekomst ziet er leelijk uit, indien het onze Vlaamsche studenten zijn die haar vertegenwoordigen. Ik vraag het u immers, wat doet de overgrootte meerderheid onzer makkers, behalve studeeren, eten, drinken — veel drinken —, slapen en zich vermaken? Hoevelen zijn er, die zich een weinig bekreunen om hetgeen men het geestesleven noemt? Hoevelen zijn er, die ooit een ander blad dan de *Chronique* of de *Nouvelles du Jour* lezen, die ooit buiten de studie van hun vak een ander boek dan eene slechte Fransche novelle openslaan? En hunne principes dan! Indien ze allen overtuigde christenen als gij waren, of liever rationeele atheïsten als ik, dan zou er nog eenige hoop blijven. Maar, behalve een paar moderne protestanten en een twaalftal ultramontanen, ziet men niets dan eene bonte menigte nominale katholieken van alle

kleuren, van den sceptischen materialist af, die aan niets geloofte en het egoïsme tot grondbeginsel verheft, tot den liberalen katholiek, wiens orakels Montalembert en Döllinger heetten, en den doctrinaire toe, die den godsdienst alleen beschouwt als een goedkoop middel om het vulgum pecus in toom te houden. En, wat nog erger is, de groote meerderheid geeft zich alleenlijk de moeite niet eene overtuiging te hebben en leeft au jour le jour zonder zich met die »beuzelarijen» bezig te houden, die slechts bij dwepers en ideologen kunnen belang verwekken. — Hm! men zegt dat wij de ipsa flos der natie zijn: als dit waar is, beken ten minste dat die teedere bloem, met bier begoten en met materialisme gevoed, een wat verslenst is.”

Frans zweeg en ik wilde eene poging wagen om den vloed zijner welsprekendheid te stuiten, maar hij liet mij daartoe geen tijd en vervolgde zijne pessimistische beschouwingen:

— »Een trek van het karakter der Vlaamsche studenten», hernam hij, »steekt gelukkig af bij hunne intellectuele onverschilligheid, namelijk de warme liefde, die de meesten voor hun kwijnend vaderland en hunne verdrukte moedertaal gevoelen, maar ongelukkiglijk is die schier instinctmatige genegenheid weinig beredeneerd, blijft gewoonlijk louter platonisch en geeft hoogstens aanleiding tot razende aanvallen van woede en haat tegen al wie Vlaanderen durft beleedigen of bespotten. — Zóó leven wij terre-à-terre, zonder idealen, zonder principes, ja zonder geest, zóó leven wij en drinken bier, maar tevens zijn wij Vlaamschgezind en volksgezind en dit doet veel vergeven. En later zal de student de hoogeschool verlaten, hij zal zich eene baan breken, werken, geld winnen.

Men zal hem eene vrouw opdringen die, natuurlijk in een klooster opgevoed zijnde, haren man zal bekeeren, hem alle zondagen naar de Mis leiden; zoodat de voormalige lichtmis en vrijgeest, tot model-huivader herschepen, nu tot een voorbeeld voor uiterlijke vroomheid zal strekken, en, gelijk de onsterfelijke Piet Paaltjens van een zijner brave studentjes zegt, de wereld zal er van roepen

»Hoe hij zich van een zondaar bekeerd heeft
Tot een braaf en fatsoenlijk man.

» Doch intusschen is 's mans harte zoo deerlijk materiëel geworden, dat hij zelfs zijne Vlaamschgezindheid van vroeger heeft verzaakt en zich weërloos laat medeslepen door den stroom der verfransching, die hem sneller kan doen bereiken hetgeen hij weelde en geluk noemt. Zoo sukkelt hij voort en verdwijnt, rijk of arm, gelukkig of ellendig, geacht of veracht, maar in alle geval nutteloos voor zijn arm vaderland dat aan bloedsgerebrek sterft. — En dit is nogtans het lot, welk de drie vierden wacht van hen die den jeugdigen leeftijd zullen overleven! Ach, ge zoudt er e' wat van krijgen!" (*)

(*) Ik vind het niet onnoodig hier te doen opmerken, dat het vorige hoofdzakelijk betrekking heeft op den toestand der Vlaamsche studenten, die schier allen in de eigenlijke faculteiten zijn ingeschreven en daar eene overgrootte meerderheid hebben. Daarentegen studeeren de vreemdelingen (een vierde der leden van het corps) en de Walen (meer dan een vijfde) meestal in de polytechnische scholen en leven meer of min afgescheiden van hunne Vlaamsche makers. Overigens is de zedelijke toestand der Waalsche studenten over 't algemeen nog betreurenswaardiger, daar zij de diepingewor-

Die eigenaardige Gentsche uitroeping besloot Frans van de Laer's philippica. Hij liet zich heel bedaard op een' zoogenaamden «crapaud» vallen en begon werktuigelijk een sigaretje op te rollen, terwijl ik mij haastte van die gelegenheid gebruik te maken om eindelijk ook een woord te spreken.

— »Ge redeneert zeer wel, Frans,» zei ik, »en ik bemerk dat de uitzet u buitengewoon welsprekend maakt, of liever kwaadsprekend, want God weet waar gij al die gruwelen zijt gaan halen, welke gij uwe medestudenten ten laste legt, doch, dat komt er niet op aan en het spijt mij dat ge zoo met een stuk in uw' kraag loopt, want ik wilde u over ernstige zaken spreken.»

Mijn vriend hief schielijk het hoofd op.

— »Zoo!» antwoordde hij. »Welaan, gij zult zien hoe een medicus zich van zijne roes afmaakt. Geef mij een glas water — of neen! 'k zal liever zelf in uwe slaapkamer gaan.»

Twee minuten later keerde Frans met druipend gelaat terug, zette zich neder, schudde zijne bruine lokken van zijn voorhoofd en vestigde op mij een' helderen blik, die geen spoor meer van opgewondenheid verried.

— »Welnu, wat is er?» zei hij.

Er viel hier niet te aarzelen. Ik wist al te goed dat ik Frans' raad noodig had, om mij en Christiane uit de verlegenheid te redden, waarin wij ons als 't ware onbewust hadden geworpen.

telde vaderlandsliefde der meeste Vlamingen niet bezitten en zich dientengevolge al te licht laten verleiden door de schoonschijnende theoriën der internationale socialisten.

Die verklaring had ik gezocht en thans was het oogenblik gekomen, waarop ik, openhartig en zonder omwegen, aan mijn' trouwen vriend moest mededeelen op welke ellendige wijze ik mij tot een' ongelukkigen misstap had laten verleiden, dien ik reeds nu bitter begon te betreuren. Wel is waar, wordt het hoe langer hoe meer bij ons, jonge studenten, eene droevige gewoonte dergelijke vergripen als onbedniddende pekelsonden te beschouwen, als jeugdige buitensporigheden, welke niemand ter wereld, behalve eenige atgeleefde pilaarbijters, aan driftige jongelui ten kwade houdt: il faut que jeunesse se passe! zegt de wereld en sluit welwillend de oogen, voor een minnarijtje nog liever dan voor eene afgerukte bel of een' afgeranselden alguazil. Red het uiterlijk! zorg dat uwe fatsoenlijke verdorvenheid nooit in gemeene liefderlijkheid ontaarde en geen mensch zal zich aan uw ongebonden leven storen, al haddet gij honderd meisjes verleid en bedrogen. Ziedaar de beschaving! — Ik wil mij niet voorgeven als beter dan ik was en moet bekennen dat ik over 't algemeen zeer lichtzinnig ever de liefde dacht en gedurende mijn eerste academiejaar, het »roljaar", avontuurtjes had gehad, waarvan ik liefst niet zal spreken, en aan sjouwpartijtjes deelgenomen, die ik heden niet graag zou herbeginnen. Eene vrijerij beschouwde ik als eene aangename tijds korting, als een onschuldig spel waarbij van beide zijden machtig veel werd gelogen, doch altijd zonder ernstige gevolgen, en het was mijne innige overtuiging geworden dat zulke liefdesbetrekkingen, hoe wisselvallig ook, even min ontteerend voor het meisje als voor den jongeling waren. Mijne liefde jegens Christiane bewees mij dat ik dwaalde: immers scheen de

genegenheid die ik voor haar koesterde niets gemeens te hebben met het alledaagsch gevoel, welk mij andere meisjes vroeger inboezemden, en dit bleek nu duidelijk, daar ik, in stede van mij in het bezit mijner aangebedene te verheugen, mijne zege diep betreurde en ijselijke folteringën onderstond, terwijl ik met tranen in de oogen dacht dat ik de arme Christiane uit den modderpoel der ontucht had willen trekken en ze nu moedwillig in de schande terugstiet.

Intusschen vertelde ik aan Frans hoe ik met Jufvrouw Sanders ruzie had gekregen, op welke onbeschaamde wijze zij Christiane belasterde en mij door hare ongehoorde vrijpostigheid letterlijk dwong op staanden voet haar huis te verlaten. Ik besloot mijn verhaal met de mededeeling, dat ik mij voorloopig in het »Hôtel Knapp» had gevestigd, totdat ik ergens op een' der boulevards een behoorlijk huis te huur zou vinden. Op kamers wilde ik niet langer wonen, want met een' baas is men voortdurend aan allerlei onaangenaambheden blootgesteld.

Frans had zeer koelbloedig naar mijne woorden geluisterd en zijne gevoelens slechts door een' vluchtigen glimlach of door korte, dubbelzinnige »zoo's» en »bah's» nu en dan laten blijken. Thans echter keek hij mij zeer ernstig aan en vroeg mij op de bedaardste manier van de wereld:

— »Dit zijn dus de gewichtige zaken, waarover gij mij wildet spreken? Waarlijk, het was niet de moeite waard mij om zulke nietigheden uit mijne heilige dronkenschap te trekken. . . .»

— »Vriend, ik heb u niet alles gezegd. . . .»

— »Ha! er schuilt nog iets! Welnu, spreek, ik luister.»

Ik aarzelde een oogenblik.

— »Frans,» stamelde ik eindelijk, »toen ik mij dezen nacht met Christiane alleen bevond, heb ik . . . 'k was mijn eigen meester niet meer . . . 'k wist niet wat ik deed . . . ik heb vergeten . . .»

Mijn vriend stond driftig op.

— »Welke nieuwe dwaasheden hebt ge verricht?» schreeuwde hij.

— »Ge weet het reeds: 'k heb vergeten dat Christiane voor mij heilig moest wezen.»

Frans antwoordde niets, maar stampte met spijt op den vloer, terwijl hij overvloedig begon te vloeken en dit met een talent en eene rijkheid van uitdrukking, die ik nooit bij hem had vermoed.

— »Ziedaar dus hoe het moest eindigen!» sprak hij. »Ach, ik had het u wel gezegd, toen we die meid voor de eerste maal zagen, dat ge niet kloekmoedig genoeg waart om dagelijks met haar te verkeeren zonder op haar verliefd te worden! En ik die onvoorzichtig het vuur bij het stroo heb gebracht! Hoe heb ik niet gedacht dat het mij onmogelijk zou wezen gedurig aan uwe zijde te blijven! hoe heb ik vergeten dat men op uwe wilskracht, op uwe standvastigheid niet mag rekenen! Gij zijt ook de oorzaak van alles. Waarom hebt gij uw woord gebroken? Indien ge naar den Lindenhoeek niet teruggekeerd waart, zoudt ge geene slagen gekregen hebben, Christiane hadde men niet weggezonden en ik zou ze nooit als verpleegster gekozen hebben. O, uwe handelwijze is onvergeeflijk!»

— »Maar is het kwaad dan zóó erg?» vroeg ik eenigszins geraakt.

— »Ja zeker, voor u namelijk die een dweepzieke sentimentalist zijt en geen begrip hebt van de wereld als zij werkelijk is. O, indien ik in uwe plaats ware, zou de zaak mij doodeenvoudig voorkomen. Ik ben immers een cynische materialist, zooals godvruchtige lieden hun' evenmensch zoo gaarne noemen als hij den pap, dien men hem in den mond wil steken, niet blindelings inslikt en het beneden zich acht gevoelens te huichelen welke hij niet deelt; ik geloof aan geene sentimenteele liefde, ik ben materiëel tot in den grond des harten, atheïst, scepticist, een porcus de grege Epicuri, alles wat ge wilt; ik beschouw het eigenbelang als de eenigste drijfveer die de maatschappij beweegt en bestuurt, en ik handel overeenkomstig met mijne overtuiging; ik min om mij te vermaken, om den tijd te dooden, ik verander alle weken van liefje, 'k heb er zelfs twaalf te gelijk; maar juist dáárom hecht ik aan die vluchtige betrekkingen niet meer gewicht dan zij verdienen: ik geniet het tegenwoordige en bekommer mij noch over gisteren, noch overmorgen.»

— »En uwe slachtoffers? de vrouwen die ge bedrogen en verlaten hebt, wat denken zij dan?»

— »Het betaamt u waarlijk wel hier van slachtoffers te komen spreken! En, overigens, steek u wel dit in het hoofd, namelijk dat burgermeisjes zeer goed weten dat zij met geene studenten kunnen trouwen en niettemin met hen zoo gaarne vrijen, omdat zij natuurlijk aan beschaafde jongelui op domme kaffers de voorkeur geven en zich beter vermaken in gezelschap van een' jurist of een' medicus dan met een' kantoorklerk of een' bakkersgast.

Herinner u de treffende regels van onzen student-dichter Julius Vuylsteke:

»Het is de wereld!

Men moet in waarheid niet beminnen: — dat
doen ook alleen de dichters — in hun verzen; —
men hoeft het maar op zoekren toon te zeggen.*
En niemand wordt er aan bedrogen. Ja,
't gebeurt wel soms dat 't meisje ons bemint
met meer dan daaglijksch minnevuur. Maar toch,
zij weet dat wij met haar niet blijven zullen,
en vindt er een verlijnd genoot in, 't lief
te zijn van iemand boven haren stand;
wat zal ik zeggen? 't is alsof het haar
eene ere was hare eerste en warmste kussen
niet te bewaren voor den ambachtsman
die eens haar man zal zijn. (*)”

— »Dat kan allemaal zeer waar zijn, maar Vuylsteke's verzen, hoe schoon ook, bewijzen mij geenszins dat ik noodzakelijk ongelukkig moet worden omdat ik met Christiane eene onvoorzichtigheid beging.”

— »Ik zal het u zeggen. Gij bemint dat meisje, niet, zoals wij, jongelui, beminnen, om u te verlustigen, maar sentimenteel, van ganscher harte, gelijk een man alleen zijne aanstaande vrouw lief heeft. Met uw karakter zal die genegenheid spoedig een hartstocht worden, gij zult zonder Christiane niet meer kunnen

(*) De arte amandi, Ie gesprek.

leven en als ge haar zult verliezen, hetgeen onvermijdelijk is”

— »Hoe dan onvermijdelijk?»

— »Wel natuurlijk! gij zijt immers niet dom genoeg om een enkel oogenblik aan een huwelijk met eene cocotte te denken, niet waar? Zoo dus, van twee dingen één, of wel Christiane, lichtzinnig gelijk alle vrouwen zijn, zal u bedriegen en in den steek laten, of wel gij zelf zult ze verlaten”

— »Nooit! nooit!”

— »Ah sa! jongen, drijft ge den spot met mij? Ge zult toch vroeg of laat moeten trouwen en ik vraag het u, betaamt het dan nog eene oude *maîtresse* — eene nieuwe ware iets anders — er op na te houden? In alle geval zult ge dus Christiane verliezen en geloof mij, ik ken uwe inborst genoeg, dan zijt ge voor immer ongelukkig.”

— »Maar wat moet ik dan doen?» vroeg ik moedeloos.

— »O, het is doodeenvoudig. Heden nog zal Christiane vertrekken”

— »Ge schertst?»

— »Zij zal vertrekken, zeg ik u! Het spijt mij voor het meisje, maar 't is uwe schuld! Wij zullen haar zooveel geld geven als we kunnen en haar in de wijde wereld haren weg laten zoeken. Ik zal zien of het mij mogelijk zal wezen nog gedurende eenigen tijd een wakend oog op haar te houden, maar, wat er ook van zij, gij moet ze bepaald vergeten, en hoe eer, hoe beter.”

Dit was meer dan ik verdragen kon.

— »Hoe kunt ge veronderstellen”, riep ik met hevige veront-

waardiging, »hoe kunt gij u inbeelden dat ik ooit lafhartig genoeg zal wezen om de arme Christiane als een gebroken speeltuig op de straat te werpen?! Wat, door mijne schuld, door mijne schuld alleen, zooals gij daareven zeidet, is zij op nieuw gevallen en ik zou nu mijne misdaad op haar, onschuldige, wreken! Neen, Frans! zulk een gedrag ware misschien voorzichtig, redelijk, praktisch, alles wat ge wilt, maar ik ten minste zou het beschouwen als de handelwijze van een' vuigen lafaard. Het noodlot heeft gewild dat Christiane mijne *maitresse* zou worden, welnu zij is het en zal het blijven. En moet ik haar later verliezen, zooals gij het hebt voorspeld, dan ten minste zal er mij in de schipbreuk van mijn geluk een troost overblijven, en 't is de overtuiging dat ik alles deed wat ik kon om mijnen misstap te vergoeden."

Ik had zeer driftig gesproken en twijfelde geen oogenblik of mijne woorden op mijn' vriend een' diepen indruk zouden maken. Ook werd ik niet weinig verwonderd, toen ik bespeurde dat hij onbeweeglijk bleef en zich vergenoegde mij met een' ietwat spottenden glimlach heel bedaard aan te hooren.

— »Ik zei daar zoo even", antwoordde hij na een kort stilzwijgen, »dat het eigenbelang, of nauwkeuriger het egoïsme, de eenige beweegreden is van onze geheele handelwijze, en nu bewijst gij zelf de waarheid mijner stelling. Waarom wilt gij immers uwe Christiane niet verlaten? Omdat gij haar wilt beschermen, gelukkig maken, uw onrecht herstellen? In het geheel niet: al die uitstekende voornemens zijn niets anders dan doorschijnende voorwendsels, waarachter uwe zelfzucht zich kwalijk verbergt.

Val me niet in de rede en begrijp wel hoe de zaken staan: Christiane heeft u niet noodig en gij, ge kunt zonder haar niet leven, omdat ge op dat meisje belachelijk zijt verslingerd en u verre van haar al te zeer zoudt vervelen. Denk daaraan! en laat u niet verleiden door uw' zelfzuchtigen hartstocht die, ik herhaal het, niet anders is dan brutaal egoïsme onder den bedriegelijken schijn van liefde en edelmoedigheid."

Nu ik het verleden bedaard en onpartijdig kan beoordeelen, moet ik bekennen dat Frans van de Laer op dit oogenblik rechtzinnig en verstandig sprak, maar juist daarom deden zijne kalme, praktische aanradingen weinig indruk op mijn opgewonden gemoed en de onverbiddelijke logiek, waarmede hij de ware drijfveer mijner handelwijze blootlegde, verre van mij tot inkeer te doen komen, verwekte alleen bij mij spijt en verbittering. Veel meer, die zelfzuchtige inzichten, welke ik in mijn eigen hart niet wilde vinden, ik durfde ze aan mijn' vriend toeschrijven en hem in gedachten beschuldigen van hier alleen uit nijd te spreken, omdat Christiane mij en niet hem haar hart had geschonken. Ik was echter verstandig genoeg om niets van mijne gemeene vermoedens te laten blijken, maar, ofschoon ik mij zelven genoeg konde bedwingen om mijn' verkleefden vriend niet moedwillig te beleedigen, toch bleef ik voor zijne smeekingen doof en na eene lange uur woordenwisseling was hij er nog niet in geslaagd mij in mijn besluit te doen wankelen. Ook vond hij niet raadzaam de discussie langer voort te zetten op een oogenblik, waar ik zoo geheel en al onder den invloed eener vlaag van overlegde halsstarrigheid verkeerde. Hij zag er dus van af verder aan te

dringen en vroeg mij, om aan ons gesprek eene aangename wending te geven, of ik reeds met mijne verhuizing klaar was. Met vreugde begreep ik zijne inzichten en antwoordde dat ik reeds dezen morgen een gedeelte van mijn' inboedel had laten wegdragen, doch dat ik mijne tegenwoordigheid onontbeerlijk achtte om het overige behoorlijk in te pakken en mij tevens te verzekeren dat niets geschonden of vergeten was. Daar ik echter hoegenaamd geenen lust had Jufvrouw Sanders — wier aantijgingen nu zoo verdiend bleken te zijn — alleen te ontmoeten en, wie weet? misschien eene nieuwe kijfpartij met de twistzieke bazin te hebben, zoo verzocht ik mijn' vriend mij naar mijne voormalige kamers te willen vergezellen, onder voorwendsel van mij bij het inpakken mijner boeken en platen een handje toe te steken. Frans had op dit oogenblik niets beters te doen en stemde gewillig in mijnen wensch toe.

Het eerste voorwerp dat mijne oogen trof, toen ik mijn' salon binnentrad, was een brief voor »Monsieur Adrien de Rositen, étudiant.» De brief lag achteloos op de tafel gesmeten en droeg Duitsche postzegels; overigens had ik reeds het schrift van Ewald Neerbeck herkend.

Sedert eenigen tijd had de liefde op mijn hart zulk een' onweêrstaanbaren invloed verworven, mijn geest was zoo bestendig met Christiane bezig geweest en met haar alleen, dat ik mijne familie en mijn tehuis, waarnaar ik weinig weken te voren zoo vurig smachtte, zoo goed als vergeten had en ter nauwernood de moeite nog nam de vele gulhartige brieven, die ik gedurig van Ewald of van mijne zuster Agnes ontving, met onverschilligheid

te doorloopen, terwijl ik aan Christiane dacht, zoo dat ik dikwijls de woorden niet verstond welke mijne oogen werktuiglijk ontcijferden. In alle geval ware het mij onmogelijk geweest een uur later te zeggen wat die brieven bevatten.

Ik nam dus Ewald's missive en opende haar achteloos, maar ditmaal werd mijne aandacht reeds van de eerste regels af zoo zeer geboeid, dat ik den brief las en herlas en nogmaals las, zoodat ik hem ten slotte van buiten kende. Ook was hij gewichtig genoeg om voor eenwig in mijn geheugen geprent te blijven. Ziehier hoe hij luidde, voor zooveel ik het mij nog kan te binnen brengen:

•Lieber Adrian,

„In wenigen Worten möchte ich Dir mittheilen, dass wir alle, die Frau Baronin, deine beiden Schwestern und ich, gestern von Schneppenhagen abgereist und diesen Morgen in Aachen wohlbehalten eingetroffen sind. Was die Gesundheit Deiner Frau Mutter anbelangt, so gereicht es mir zu grossem Vergnügen, Dir übermitteln zu können, dass dieselbe mehr und mehr ihrer Besserung entgegengeht. Auch hat sie die lange Reise zu unserem Erstaunen kaum angegriffen, kurz, wir können hoffen, dass sie binnen Kurzem vollständig wiederhergestellt sein wird. Ich werde wohl kaum hinzuzufügen haben, dass die jungen Damen und ich, wie immer, frisch und gesund sind.

„In Bezug auf Dich, sprechen wir die Hoffnung aus, dass Du in Deiner Genesung keine Rückschritte machen, vielmehr in wenig Tagen die betreffende kleine Reise hierher wirst unternehmen können, zumal Du Dir vorstellen musst, dass Deine Mutter nicht wenig Deinetwegen beunruhigt ist und Nichts mehr wünscht als Dich bald wieder umarmen zu können.

„Dir indessen werde ich, wie wir darin ja übereingekommen sind, in Gent meinen Besuch abstatten, um dann mit Dir schleunigst nach Aachen zurückzukehren. Deine Schwester Agnes, welche Gent nicht kennt, hat den Wunsch ausgesprochen, mich dahin begleiten zu dürfen, um doch einmal

diese interessante Stadt in Augenschein nehmen zu können. Du kannst also künftigen Donnerstag auf unsere Ankunft gefasst sein.

»Bis dahin verbleibe ich

»Dein treu ergebener

»EWALD NEERBECK.

»Aachen, den 3. Juni 1867.»

Die brief was een leelijke hamerslag, die het in schijn zoo kloeke kaartenhuis van mijn geluk onverbiddelijk in duigen blies. Hoe zou ik aan den rechtzinnigen, doch geenszins lichtgeloovigen Ewald de tegenwoordigheid van een lief meisje in mijne woning verklaren? Hoe zou ik hem ooit bewegen mij onder het eerste voorwendsel het beste in Gent te laten of wel toe te laten dat Christiane mij naar Aken zou volgen? Daar viel niet aan te denken, want ik wist dat de jonge predikant, hoe oprecht hij mij ook liefhad, nooit in iets zou toestemmen, dat zijne nauwgezette begrippen van eer en deugd in het minst konde krenken. En nu, tot overmaat van ongeluk, zou mijne zuster hem vergezellen en alle welkdanige bepleiting van dit punt door hare tegenwoordigheid ten eenemale onmogelijk maken. Ik was op het punt om van spijt te schreien en reikte zijgend den brief aan Frans van de Laer.

Mijn vriend, die mij tot dusver zeer koelbloedig had gadegeslagen, las nu den brief heel aandachtig en barstte op eens in vreugdekreten uit.

— »Die beste predikant!» riep hij juichend uit. »Zijn brief komt alles redden, ofschoon de arme man er niets van vermoedt. Waarlijk ik ben hem zóó dankbaar dat ik hem gaarne zou kussen,

ja om hem een bewijs van erkentelijkheid te geven, ware ik in staat de Roomsche kerk — wier sieraad ik overigens niet ben — te verlaten en de Augsburgser belijdenis met handen en voeten te onderteekenen, al geloof ik er geen enkel woord van!”

— »Maar», vroeg ik misnoegd, »waarom die vreugdesbetuigingen, die belachelijke dankbaarheid? Is het omdat de brief van Ewald Neerbeck mijn geluk stoort?»

— »Neen, vriend! 't Is omdat ge nu noodzakelijk van Christiane moet scheiden, want zeker zult ge die gelegenheid waarnemen om haar zelf aan uwen vromen vriend toe te vertrouwen en haar die nederige, maar eerlijke stelling te doen bekomen, waarvan we vroeger hebben gesproken Welaan, gij aarzelt?!”

— »Frans!» smeekte ik met tranen in mijne oogen, »spot niet! heb medelijden met mij! Zonder Christiane kan ik niet leven!»

Mijn vriend haalde met ongeduld de schouders op.

— »Het is dus niet», zei hij, »Christiane's geluk dat gij beoogt, maar alleen uw eigen belang, uw eigen vermaak, gij wilt het meisje als gezellin, als tijdverdrijf houden en ge loochent dat het verwijt van egoïsme, door mij tegen u uitgesproken, verdiend is! Maar hebt ge dan liever dat ik laagheid zegge? Of hebt ge dien avond vergeten, toen we van den Lindenhoeek terugkwamen en ik durfde veronderstellen dat ge van Christiane uwe maîtresse zoudt maken? Hebt gij mij dan niet verboden u van zulk eene laagheid verdacht te houden? — En wat doet ge nu?»

Wat kon ik zeggen? Ik schaamde mij over mijn laf gedrag,

ik verwenschte mijne zwakheid, maar den moed om van Christiane te scheiden, dien zocht ik te vergeefs.

— »Frans van de Laer!» snikte ik, »gij zijt mijn vriend, gij zegt dat ge van mij houdt, en nu, ge wilt mij voor eeuwig rampzalig maken. Helaas, helaas! omdat ik uwe verdorvene beginsels niet deel, word ik door u, mijn' besten vriend verlaten; omdat er in mijn hart nog plaats is voor idealiteit en godsdienstig gevoel, moet ik mijne eenige liefde zien verbrijzelen!»

— »Neen! ik wil u alleenlijk overeenkomstig met uwe heerlijke principes laten handelen.»

— »O Frans!» hernam ik, »hoe is het mogelijk dat ge nog den moed hebt mij te bespotten? Ach, wat moet ik van u denken? Een' man, die noch eer noch deugd kent, die met alles wat heilig is den spot drijft, zoude ge bijstaan en mij niet? Frans! ik beroep mij op onze trouwe vriendschap, heb erbarmen met mij! Wijs mij een middel aan om van Christiane niet te moeten scheiden of gij zult de schuld wezen van mijnen dood!»

Mijn vriend lachte niet meer. Drie à vier jaar ouder dan ik, was hij reeds een geachte veteraan, toen ik, als ongelukkige conscrit, den eersten stap al bevende in onze studenten-wereld waagde. Hij had mij verdedigd tegen de plagerijen van de overigen hier weinig talrijke jongelui, die van hunne stelling misbruik maken, om jonge studenten zonder ondervinding lastig te vallen. Hij had mij in al de geheimen van ons academieleven ingewijd en mij met onze gewoonten en plichten bekend gemaakt, in één woord hij had mij ontgroend, maar op zulk eene vriendelijke, kiesche wijze, dat ik in mijn hart geene dankbaarheid genoeg

konde vinden voor den trouwen vriend, die mijne eerste stappen zoo edelmoedig had bestuurd. Ik was echter gelukkig genoeg om hem ook eenige kleine diensten te bewijzen, die onze wederkeerige verkleefdheid hielpen bevestigen: ik diende hem tot getuige in een tweegevecht, verlostte hem eens met de hulp van eenige vrienden uit de klauwen der alguazils, die hem hadden vastgehouden, terwijl hij ter gelegenheid der kiezingen aan eene ietwat oproerige betooging tegen de klerikale »Tjeefkens'' (*) deelnam. Ik trachtte overigens hem altijd naar vermogen behulpzaam te wezen en het gevolg daarvan was dat wij spoedig de verkleefdsten vrienden van de wereld werden. Van mij zal ik niet spreken, maar ik mag u verzekeren dat Frans, hoe zelfzuchtig hij ook zich zelve noemde, waarlijk veel van mij hield en mij voortdurend bleef beschermen, alsof ik zijn jongere broeder ware geweest. Een nieuw bewijs daarvan zou hij mij nu geven, want hij hield op met te spotten en bood mij uit eigen beweging een' mezzo termine aan om mij uit de verlegenheid te redden.

— »Kom, Adrian!» zei hij, »wees niet onzinnig en spreek niet van te sterven en dergelijke dwaasheden meer. Het schijnt dat ge op die meid onbegrijpelijk verzot zijt: welaan, ik wil nog

(*) Te Gent noemt men »Tjeefkens'' de leden der katholieke vereeniging van den H. Jozef. Het zijn meestal werklieden, onder het wakend oog der zwarte mannen zorgvuldig geoefend en geënbrigadeerd, en die zich voornamelijk bekend maken door den ijver, waarmede zij op kiezingsdagen hunne ontzaglijke six-pence's op de liberalen doen nedervallen en bijzonderlijk op de studenten.

eene poging wagen om u te helpen. Ziehier wat ik voorstel: gij zult met uwen vriend Ewald vertrekken, terwijl Christiane alhier onder mijne bescherming blijft; gedurende uwe afwezigheid zult ge uw best doen om het meisje te vergeten; kunt ge u aan de scheiding gewennen, zoo is alles gered, kunt ge niet, dan vindt ge hier Christiane na de vacancie weêr en moogt met haar uitrichten wat ge wilt. Welnu, neemt gij dit verdrag aan?"

Die voorwaarden waren te gunstig, te onverhoopt, dan dat ik een enkel oogenblik zou aarzelen ze met dankbaarheid te aangaarden. Intusschen moest er met spoed gehandeld worden, want we waren dinsdag en Ewald Neerbeek had zijne aankomst voor den donderdag gemeld. Gelukkiglijk was Frans van de Laer een uitstekend praktische jongen: hij nam alles op zich, liep zich waarlijk de beenen af, werkte als een slaaf den ganschen dag, maar bracht ook zijne taak tot het gewenschte einde. Nog denzelfden avond was Christiane op een fatsoenlijk appartement van een treffelijk huis in de Teperstraat ingekwartierd.

Ewald Neerbeek was de éénige zoon van een' riddergoedsbezitter, die jaren lang een boezemvriend van mijn' vader geweest was. Beiden hadden in hetzelfde gymnasium de *humaniora* gestudeerd, beiden hadden de lessen der Berlijnsche Hoogeschool gevolgd en deelgemaakt van hetzelfde Studentencorps, beiden hadden eindelijk als eenjarige vrijwilligers in hetzelfde uhlanen-regiment gediend. Later, toen de Staten van Sleswig-Holstein aan het Duitsche volk een' wanhopigen oproep stuurden en de hulp van alle vaderlands-

vrienden afsmeekten, om de vereenigde hertogdommen tegen scheiding en Deensche verdrukking te beschermen, (*) bevonden zich de beide vrienden onder de eersten, die zich onder de vaandels van den prins van Noer kwamen scharen. Zij deden met het kleine leger der opstandelingen den korten, roemrijken veldtocht door Sleswig en vielen beiden aan elkaërs zijde in het bloedige gevecht van Bau. †) Mijn vader genas van zijne wonden, maar zijn vriend bleef dood op het slagveld, waar de vreemde overheerscher de Sleswig-Holstein'sche vrijheid in stroomen van het edelste Duitsche bloed had versmoord.

Aan een droevig voorgevoel gehoor gevende, had de heer Neerbeck bij het begin van den oorlog zijn testament gemaakt en daarin mijn' vader als voogd en beschermer van den jongen Ewald aangesteld. Op het slagveld van Bau, daar hij met doorboorden boezem op de lijken lag uitgestrekt en zijn leven met zijn bloed uit zijne wonden voelde vlieten, had hij voor de laatste maal zijn ouderloos kind aan zijn' ouden vriend aanbevolen en van hem den plechtigen eed ontvangen, dat Ewald in hem een' anderen vader zou vinden. En die eed bleek geene ijdele belofte te zijn: de liefde, die mijn vader voor zijn' gesneuvelden vriend voelde, werd geheel aan diens zoon geschonken en sedert dien tijd was er, om zoo te zeggen, een kind meer in ons huisgezin.

Ewald was ernstig en ingetogen van aard. Zijne ietwat zwakke gezondheid hield hem bij voortduring verwijderd van alle luid-

(*) 23 Maart 1848.

(†) 9 April 1848.

ruchtige vermaken, die hem overigens zeer weinig schenen te bevallen. Jacht- en rijpartijtjes, feestmalen en th  dansant's vluchtte hij gelijk de pest en was nooit zoo gelukkig als wanneer hij zich in zijne kamer mocht opsluiten en daar, in 't midden zijner geliefkoosde boeken, dagen en dagen aan ernstige letterkundige en philologische studie besteden. Ook noemden wij hem al schertsend »Dr. Ewald'' en »den geleerde des huizes'', welke namen hij overigens verdiende, want hij studeerde vast en met wonderbaar gemak en, wat nog beter is, 't geen hij eens had geleerd bleef voor immer in zijn helder hoofd als 't ware gegraveerd.

Toen Ewald zijn achttiende jaar bereikte en het tijd werd hem naar de eene of de andere hoogeschool te zenden, verklaarde hij aan zijn' voogd dat hij er van gruwde een nutteloos leven te slijten, ofschoon zijne fortuin hem zulks toeliet, dat hij in de maat zijner krachten aan zijn' evenmensch van nut wilde zijn en bijgevolg, na rijpe overweging, had besloten in de Kerk te zullen treden. Mijn vader die sedert lang de hoop had moeten opgeven een' officier of een' landjonker van hem te maken, achtte het zijn' plicht hem geheel vrij te laten in de keus van een beroep, vragende alleenlijk of er hier sprake was van eene ernstige neiging of wel van eene voorbijgaande luim. Dat hij met ernst en overtuiging had gesproken, bewees gemakkelijk de jonge Ewald en kreeg dan spoedig de gewenschte toestemming. Eenige weken later begon hij te Halle zijne theologische studiën, welke hij, na weinige jaren, op schitterende wijze bekroonde. Naar eene stelling moest iemand van zijnen stand natuurlijk niet lang wachten: na verloop van nauwelijks vier maanden werd hij Pfarrherr te Belgard benoemd en, sedert nagenoeg vijf jaren dat hij dit ambt

bekleedde, toonde hij dagelijks aan, door den ijver en de zelfverloochening waarmede hij zijne soms zeer lastige plichten nakwam, dat hij wel degelijk zijne roeping had gevolgd, toen hij zich aan den dorren Evangeliedienst met vreugde en geluk opofferde. Ook, dat hij, zelfs verre buiten den kring zijner werkzaamheden, naar waarde geschat werd, bewijst genoeg het feit dat hij menigmaal in de gelegenheid was zijne betrekkelijk nederige bediening tegen eene veel voordeeligere stelling te railen — onder anderen werd hem het ambt van predikant te Königsberg en te Danzig aangeboden, terwijl van den anderen kant vele vrienden bij hem aandrongen, om hem te bewegen zich als »privat-docent" te Halle te vestigen, belovende dat hij op die wijze spoedig tot den hoogleeraarsstoel en tot eer en roem zou geraken. Maar Ewald was niet eerezuchtig: hij vergenoegde zich met het goede dat hij tegenwoordig konde verrichten en, bescheiden als hij was, twijfelde hij zeer of hij elders van grooter nut zou zijn. Bovendien was hij nu aan zijn nederig Belgard gewoon; hij beminde die goede landslieden, die hij allen persoonlijk kende en die hem schier als een' vader vereerden en liefhadden; hij vond geen' moed om de grijze pastorie met haren lommerrijken tuin, om zijn stil studeervertrek te verlaten, waar hij zoo menig zalig uur had gesleten. Overigens voelde hij zich alleen in de wereld; het was voor hem als 't ware noodzakelijk geworden, om den anderen dag de drie Duitsche mijlen, die Belgard van Schnepenhagen scheiden, in zijn eenvoudig chaisje af te leggen en eenige genoeglijke uren in onzen familiekring te komen doorbrengen. Hoe zou hij nu verre van ons te Königsberg of te Halle kunnen leven?

Met mijne zuster en mij was Ewald nooit zeer gemeenzaam geweest. Hij hield stellig veel van ons en wij beminden hem wederkeerig, maar in onze gevoelens was er plaats, zoo wel voor eerbied en ontzag, als voor gulle, onbezorgde vriendschap. Wij waren nog jonge, onbezonnen kinderen als Ewald reeds een ernstige, bezadigde theoloog was geworden en hoe hartelijk wij hem ook liefhadden, toch vonden wij meer genoeg in het gezelschap van vroolijke, speelzieke kinders gelijk wij dan in dat van den bedaarden student, die zeldzaam lachte en ons gewoonlijk op zedepreekjes vergastte of wel op soms tamelijk lastige wijze naar den vooruitgang onzer letterkundige studiën vroeg. Wij wisten evenwel dat Dr. Ewald het wel meende en waren hem van harte dankbaar, doch, over 't algemeen vonden wij zijn gezelschap niet bijzonder vermakelijk en zochten liever elders de uitspanningen die wij behoefden. Intusschen vluchtte de tijd pijlsnel voorbij. Mijne oudere zuster, Agnes, en ik waren lang geene kinders meer: ik was student en had reeds mijn twintigste jaar bereikt, terwijl Agnes, die nagenoeg anderhalf jaar jonger was, tot een zeer mooi meisje was opgegroeid, rank en buigzaam van gestalte, met een' overvloed zware bruine lokken en een paar helderblauwe oogen die, naar ik meen, smachtend en vonkelend, zooals zij te gelijk waren, wel bekwaam schenen om in het hart van menigen jongeling diepe wonden te steken.

In alle geval waren Agnes' blikken machtig genoeg om, buiten haren wil, ja buiten hare kennis, het bedaarde hert van den goeden Ewald langzaam te veroveren. Sedert jaren koesterde de beste jongen voor zijne lieve pleegzuster een teeder gevoel of

liever een' oprechten hartstocht, waarvan hij zich zelf misschien geene rekenschap konde geven, en dien hij voor aller oogen in de geheimste plooi van zijn eenvoudig hart hield verborgen, wel overtuigd dat niemand iets dergelijks vermoedde. Maar zulke dingen ontsnappen niet aan de scherpzinnigheid van een' pas ontgroenden student.

Ik ben overtuigd dat, in geval mijn vriend de hand van Agnes had gevraagd, mijne moeder hem die gaarne zou geschonken hebben en het meisje, ofschoon ze jegens hem niets gevoelde dat op liefde geleek, zonder weêrzin ook hare toestemming had gegeven, doch, hoe het ook zij, Ewald was te schuchter of te bevreesd om eene aanvraag te doen en intusschen verminderde ieder dag zijne kansen. Hij was nu immers reeds dertig jaar, terwijl mijne zuster haren negentienden verjaardag naderde en, lief en bevallig als ze was, niet lang meer zou moeten wachten om een' man te vinden, bij wien ze liefde zou verwekken en die op heur hart denzelfden indruk zou maken. Zulks ware trouwens sedert lang geschied, indien mijne moeder niet zoo stil en eenzaam had geleefd en de Duitsche en Poolsche landjonkers van de omstreek, die Agnes met hunne alledaagsche voorkomendheid en hunne onhandige hoffelijkheden gedurig lastig vielen, toch niet zoo jammerlijk onbeduidend en prozaïsch waren geweest. Doch nu mijne moeder de zomermaanden in eene druk bezochte badenstad ging doorbrengen en voornemens was gedurende een gedeelte van den winter zich in Berlijn te vestigen, werd het bijna onvermijdelijk dat Ewald's zwijgende liefde voor immer zou teleurgesteld worden.

Ewald Neerbeek had mij dus geschreven dat hij met mijne zuster den donderdag naar Gent zou komen en ge weet hoe dit bezoek, welk mij anders zoo aangenaam zou verrast hebben, mij nu smartelijk had aangedaan, omdat het onvermijdelijk mijne wel is waar tijdelijke, maar niettemin pijnlijke scheiding van het voorwerp mijner ongelukkige liefde, de arme Christiane, na zich moest slepen. Een telegrafisch bericht, dat ik den woensdag avond ontving, meldde mij dat Agnes wel degelijk Ewald zou vergezellen en dat de reizigers 's anderendaags bij den laatsten trein zouden aankomen.

Die avond bevond ik mij tegen half-elf in de ruime halle van de hoofdstatie met Frans van de Laer, die mijne weekborstigheid al te zeer mistrouwde, om mij op zulk een oogenblik aan mij zelve over te laten, en bovendien onbewimpeld verklaarde dat hij vurig verlangde de kennis van mijne lieve zuster en van haren »evangelischen chaperon», zooals hij Ewald noemde, ten spoedigste te mogen maken. Wat mij betreft, ik moet zeggen, dat ik op dien stond, terwijl mijne blikken de duisternis angstig peilden en de vuurschijven van den trein in de verte trachtten te onderscheiden, dat ik op dien stond bitter weinig aan Christiane dacht en mij uitsluitelijk liet beheerschen door de vreugde mijn' goeden Ewald en mijne beminde zuster, na eene lange scheiding van acht maanden, eindelijk te mogen wederzien.

Plotseling laat zich een oorverscheurend gefluit hooren, de beamten doen de dungezaaide wandelaars op de kade terugwijken: dáár is de trein!..... Een oogenblik later drukte ik mijne

zuster teeder aan mijn hart, terwijl ik aan Ewald met hartelijke vreugde de broederhand reikte.

Dit alles duurde nauwelijks een paar minuten, doch intusschen had reeds Frans van de Laer den tijd gevonden zich zelf voor te stellen, aan mijne zuster een niet onaardig compliment toe te zwaaien en Ewald gemeenzaam onder den arm te pakken als of hij een oude vriend van hem geweest was. Tevens vergastte hij hem, met eene vlugheid van taal die een' Waal tot eere hadde kunnen strekken, op eene vracht nonsense, waarop de beste Ewald, verbluft en als 't ware geheel uit het veld geslagen, te vergeefs naar behooren poogde te antwoorden, des te meer daar hij nooit te voren in een Franschsprekend land had verbleven en bij gevolg de taal wel is waar zuiver sprak, doch met dit stijve, hoogdravende, schoolmeesterachtige accent, waaraan men dadelijk den Duitscher herkent, die het Fransch in de boeken geleerd heeft. Frans, wiens natuurlijke en zelfs al te ongedwongen studententaal bij die deftige uitspraak en plechtige wendingen allerkoddigst afstak, zag dadelijk waar de schoen zijn' nieuwen vriend wrong, en begon op eens Duitsch te spreken: hij drukte zich immers in die taal zeer vlug en gemakkelijk uit, ofschoon met een eigenaardig accent, welk in zijn' mond vreemd, maar toch niet onaangenaam klonk. Ewald, die water en bloed zweette om op de hoogte van het gesprek te blijven, wist Frans oneindigen dank voor die beleefdheid en ik zal niet te stout zijn als ik beweere dat mijn vriend, eer wij aan het gasthof kwamen, de achting en de genegenheid van den onergdenkenden predikant, om zoo te zeggen, stormenderhand had veroverd.

Mijne zuster en Ewald waren door de lange reis tamelijk vermoeid, zoodat wij nauwelijks den tijd namen, onder het nuttigen van een kopje thee, het bijzonderste nieuws over ons tehuis en mijne ziekte elkander mede te deelen en dan spoedig onze respectieve slaapvertrekken zochten.

Het zal wel overtollig wezen dat ik u nauwkeurig verhaale wat wij deden en zeiden gedurende de vier dagen, welke mijne zuster en Ewald te Gent doorbrachten, daar het zich lichtelijk laat raden. We liepen, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, de straten op en af, bezochten kerken en paleizen, totdat wij nauwelijks onze beenen nog konden verroeren; luisterden verwilderd naar de wonderlijke taal der kosteren en pedellen, bekeken met gelijke nauwgezetheid schilderijen en beelden, meesterstukken en prullen, totdat onze hoofden begonnen te draaien en wij ten slotte onbekwaam werden de kleuren van elkaer nog te onderscheiden —; kortom we zagen en bewonderden met overtuiging alles wat in Gent, onder welk opzicht ook, de aandacht van den reiziger verdient te boeien, van de eeuwenoude overblijfsels der St. Baafs-Abdij af tot de, in 1867 op verre na nog niet voltrokken, bouwwerken van het Nieuw Hospitaal toe. Mijne zuster die onze academiestad zoo vurig wenschte te mogen bezoeken, kon zich in ieder geval niet beklagen dat wij ze niet overal, tot moèwordens toe, met al den ijver van echte ciceroni hadden rondgeleid.

Meesttijds hield ik mij met Ewald, die ook aan al onze tochtjes met graagte deelnam, doch immer op zijne gewone ernstige manier en steeds met het oog op het nut, dat de geest uit die in schijn min of meer lichtzinnige uitspanning konde trekken. Frans van

de Laer integendeel verwaarloosde nu bijna geheel den goeden predikant, wiens vriendschap hij zoo schielijk had gewonnen, om zich uitsluitelijk aan zijne plichten van geleider mijner zuster toe te wijden. Altijd was hij gereed om haar zijn' arm aan te bieden, haren plaid te dragen, in één woord om haar met kiesche hoffelijkheid die duizenden kleine diensten te bewijzen, die een' nam in de oogen der vrouwen zoo aangenaam maken, dit alles trouwens, terwijl hij haar alles wist uit te leggen, zelfs wanneer hij er zelf niets van kende, en ze voor het overige bestendig bekoorde door zijn misschien niet zeer diepzinnig, maar boeiend en geestig gesprek en door zijne rondborstige, gulhartige manieren. Frans was immers van Brugge en het is een bekend feit dat de Westvlamingen en bovenal de Bruggelingen zich over 't algemeen door eene levendigheid van geest en eene rondheid van karakter onderscheiden, welke bij de flauwe traagheid en ongezellige terughoudendheid van al te veel Gentenaars helder afschijnen. (*) Ook verklaarde mij Agnes, toen

(*) Het worde mij toegelaten, alle misplaatste pedanterie ter zijde gelaten, hier voor 's lezers naricht eenige ethnografische opmerkingen in het midden te brengen over de bevolking van het voormalige graafschap Vlaanderen, natuurlijk met uitsluiting van het Waalsche kwartier (Rijsel en Douai.) Vlaanderen is sedert eeuwen door twee verschillende stammen bewoond, die nog heden door tongval en karakter tamelijk scherp gescheiden zijn. De inwoners van Fransch-Vlaanderen, van bijna geheel West-Vlaanderen, van het grootere gedeelte van het voormalige Staatsch-Vlaanderen en van een paar gemeenten in het N. W. van Oost-Vlaanderen, te zamen omtrent 900,000 in getal, behooren tot den Saksischen stam; zij zijn meestal blond van haar en blauw van oogen en spreken een eigenaardig dialect, dat weinig van de

wij den 11 Juni in de statie van Gent Frans het laatste vaarwel hadden toegeroepen en de trein zich in beweging zette, dat zij zelden zulk een' bevalligen en onderhoudenden jongen heer had ontmoet. Het vuur en de overtuiging, waarmede mijne zuster dit voor mijn' vriend zoo vleierend oordeel velde, hadden voorzeker onze aandacht moeten wekken; maar Ewald was geheel verslonden in het niet onaardig panorama dat zich vóór onze oogen ontrolde, terwijl wij tusschen de lange rijen statige huizen van den Boulevard Frère-Orban en de Dierentuindreve met steeds toenemende snelheid reden, en, wat mij aangaat, behalve de omstandigheid dat ik Agnes' gunstige meening ten opzichte van

taal van Maerlant verschilt en zich voornamelijk kenmerkt door de uitspraak *ie* voor *ij* en *uu* voor *ui*, terwijl de overige klinkers over 't algemeen zuiver worden uitgesproken. Daarentegen zijn de Oostvlamingen — ruim 840,000 zielen — van Frankisch ras gelijk de Brabanders en Limburgers; de meesten hebben bruine of grijze oogen en donker haar en hun dialect gelijkt meer op onze geschrevene taal, ofschoon zij gewoonlijk bijna alle klinkers verkeerd uitspreken, namelijk met een' doffen keelklank, als b. v. *oa* voor *aa*, *ie* voor *ee*, enz. Het karakter van beide stammen is ook nog al verschillend gebleven: niet zonder reden beweert men dat de Saksers, de afstammelingen der kloeke Kerels, meer initiatief, meer heilig vuur dan de overige Vlamingen bezitten, doch ik moet hierbij voegen dat deze hun verwijten, dat ze lichtzinnig en onpraktisch zijn, en zelfs bepaaldelijk houden staan dat er alle Bruggelingen iets in het hoofd scheelt en dat dit alleen de oorzaak is van hunne eigenaardige inborst. Wie gelijk heeft, waag ik niet te beslissen. *Adhuc sub judice lis est.*

Frans van de Laer volkomen beaamde, was ik op dien stond te pijnlijk door mijne eigene gedachten gekweld, om mij veel te bekreunen over hetgeen met het voorwerp mijner droevige overpeinzingen niet onmiddellijk in betrekking stond.

Ik dacht immers aan Christiane, aan mijne arme, beminde Christiane, die ik voor vier lange maanden ging verlaten, die ik misschien nimmer zou wederzien. want, hoe onwankelbaar ook mijn vertrouwen in hare liefde bleef, hoe overtuigd ik was dat mijn boezemvriend Frans haar geen oogenblik uit het oog zou verliezen en voor haar gelijk een broeder zorgen, toch kon ik zeker akelig, onbepaald voorgevoel niet verdrijven, welk mij van nu af den angst door het harte joeg. En nogtans, ik herhaal het, was er hoegenaamd geene reden om wat ook te vreezen; maar eene eerste scheiding, juist in 't midden der zalige bedwelmings door de zegevierende liefde te weeg gebracht, eene scheiding voor maanden, als men nog jong en vol illusies is, als het rein en minnend hart met al zijne krachten voor de eerste maal eene vrouw bemint, zulk eene scheiding . . . — zeg, waar is de man die ze beleefd heeft zonder bittere smart en laffe vrees in de gefolterde ziel te voelen?

Nog op denzelfden morgen, nauwelijks één uur vóór ons vertrek, was ik met Frans naar Christiane's woning geloopen. Snikkend had ik het weenende meisje op mijn' jagenden boezem gedrukt; ik had heur eene eeuwige liefde gezworen; ik had gesmeekt dat zij zich op mijne oprechtheid zou betrouwen en, gedurende mijne afwezigheid, mijn' vriend als haar' beschermer, als mijn' vertegenwoordiger zou beschouwen; ik verzekerde haar

dat men doorgaans op zijne verkleefdheid, op zijne trouwhartigheid mocht rekenen; ik zei haar . . . neen! ik weet niet meer wat ik zeide: moed, kracht en tegenwoordigheid van geest ontbraken mij te gelijk en ik kon maar onverstaanbare klanken stotteren, terwijl ik het ongelukkig kind krampachtig aan mijn hart drukte en mijne tranen met de hare mengde. Eindelijk trok mij Frans' waarschuwende stem uit die akelige bedwelming: eene laatste, lange omhelzing en ik rukte mij schier met geweld uit Christiane's armen los.

Eenige oogenblikken later was ik reeds ver van Gent.

Ge zult van mij niet eischen dat ik u het tooneel schetse, welk te Aken op het oogenblik mijner aankomst plaats greep. Zelf kunt gij u immers best voorstellen met welke innige vreugde mijne goede moeder mij in hare armen drukte en hoe oprecht ik mij zelf gelukkig voelde haar, na zooveel maanden scheiding, terug te vinden, die ik altijd als mijne trouwste vriendin, als mijn' steun en mijne hoop in voor- of tegenspoed met blind vertrouwen had beschouwd. Evenmin wil ik u vervelen met de beschrijving van onze levenswijze te Aken. Mijne moeder vervolgde regelmatig hare kuur en wij, jongelieden, die gelukkig frisch en gezond waren, doodden den tijd zoo aangenaam als het kon in eene stad, waar iedereen stil en afgezonderd leeft en alleen in processies en jubilaea belang stelt, in eene stad waar, volgens Heinrich Heine, de honden zich in de straten vervelen en er uit zien alsof ze den vreemdeling smeekten hun een' schop in het voorbijgaan te willen geven, om ze toch een weinig te verstrooien; wij gingen, gelijk alle vreemde gasten, 's morgens onder de oude

acacia's der mooie plaats vóór de Elisenbrunnen of in den Kurgarten wandelen, dineerden om twee uur en reden dan gewoonlijk de stad uit, om op den Lousberg of de Karlshöhe de koffie te gaan drinken; 's avonds brachten wij in de Opera door of wel wederom op de Elisenplatz of in de volgeprop-ten balzalen van het Kurhaus; doch onze meest geliefde uitspanning bleef bij voortdoring de verrukkelijke pleiziertochtjes, die wij in de lieve omstreken, naar Welkenhausen, naar Cornelimünster, naar het Geuledal en twintig andere schilderachtig gelegen oorden, nu en dan ondernamen. Maar, genoeg hierover! Laat ons terugkeeren tot de droevige schim die nog steeds mijn' geest vervolgde: het beeld van Christiane.

Frans van de Laer had mij beloofd dat hij mij ten minste tweemaal in de week nieuws van Christiane zou melden — ik dorst het immers niet wagen haar zelve te laten schrijven, uit vreeze dat haar blijkbaar vrouwelijk handschrift bij de leden mijner familie achterdocht zou verwekken, als zij bij toeval de oogen op het adres sloegen. Nu, het was slechts met grooten tegenzin dat mijn vriend zich had laten bewegen zulke belofte te doen, want, deed hij zeer juist opmerken, hoe zou ik ooit een meisje kunnen vergeten en mijne liefde voor haar uit mijn harte roeien, indien ik mij gedurig in gedachten met haar bezighield en mijne vrienden gelastte mij dagelijks van haar te spreken? Hoe gegrond ook die tegenwerpingen schenen, toch liet ik mij niet overreden en ten slotte moest Frans het jawoord spreken.

Gedurende een paar weken bleef hij aan zijne helofte getrouw en schreef mij zeer regelmatig, maar dan kwam er eensklaps

eene volslagen verandering in zijne wijze van schrijven. Zijne brieven werden kort, onbeduidend en als als 't ware onnatuurlijk gedwongen; daarbij scheen hij zijne vroegere stiptheid verzaakt te hebben en liet somwijlen dagen en dagen verloopen zonder het minste teeken van leven te geven. Alhoewel ik wist dat hij het voor het oogenblik zeer druk had met zijn aanstaande promotie-examen, begon mij evenwel die verdachte handelwijze erg te verontrusten, en voelde ik op nieuw het akelig voor gevoel, dat mij op den dag van mijn vertrek uit Gent zoo wreed had gefolterd, onbarmhartig mijn hart verscheuren. Zóó kwijnde ik, bestendig aan angst en vrees prijsgegeven, tot tegen het midden van Juli. Maar dan werd ik gewaar dat ik het niet langer zou kunnen uithouden: sedert negen dagen had ik geene maar van Frans ontvangen en ik vond den moed niet meer om mijne benauwdheid te bedwingen. Ik wilde, ik moest de waarheid weten en, onder het eerste voorwendsel het beste, zette ik mij op weg om naar Gent terug te keeren, terwijl ik bij middel van den telegraaf mijne aankomst aan Frans meldde.

Ter nauwernood vijf uren bleef ik op weg en niettemin was ik zoo gejaagd, zoo angstig dat het mij scheen alsof die reis nimmer zou eindigen. Ook, toen wij de oude academiestad naderden, kon ik slechts met moeite mijn ongeduld beheerschen en was op het punt om, trots het gevaar, van den trein te springen, eer hij volkomen stilstond. Een wachter hield mij tegen, doch dit belette mij niet vóór alle andere reizigers af te stappen en een' navorschenden blik te werpen op de weinig talrijke personen die op de kade wachtten: Frans van Laer was niet onder hen te vinden.

Wat moest ik nu gelooven? Wat was er gebeurd dat mijn vriend mij niet te gemoet kwam, hij die het altijd deed, hij die door mijne brieven en mijn telegram wist met welk gloeiend ongeduld ik naar een woord van zijne lippen haakte, naar een woord van troost en van hoop? Goede God! wat was er dan gebeurd?

Het hoofd vol akelige gedachten, liep ik ijlings het station uit en richtte haastig mijne schreden naar het huis van Frans die, gelukkig niet ver van daar, aan de Walpoortbrug woonde. Zonder naar iemand te vragen, klom ik zoo snel als de bliksem de trappen op en, na eventjes aangeklopt te hebben, opende de deur van den salon: mijn vriend zat op de kanapee en scheen mij af te wachten.

Toen hij mij herkende, kreeg hij eene kleur als vuur, die spoedig tot doodelijke bleekheid overging. Hij herstelde zich echter oogenblikkelijk, ofschoon blijkbaar met inspanning van al zijne krachten, stond op en heette mij welkom, beleefdelijk, hartelijk zelfs, maar toch niet met de uitbundige rondborstigheit van vroeger. Overigens, ik luisterde alleenlijk niet naar hetgeen hij zeide: driftig vatte ik hem bij de hand, terwijl mijne oogen vragend zijne bliken zochten en de naam van Christiane als eene schier onhoorbare klacht van mijne krampachtig saëmgeknepen lippen viel.

Frans ontweek mijn' smeekenden blik en antwoordde niets.

— »Christiane!» herhaalde ik. »Gaat ge mij zeggen wat er van haar geworden is, wat zij doet, waar zij is, waarom ge niet geschreven hebt? . . . Maar spreek toch, om 's Heeren wille!»

Geen antwoord! Niets dan een droevig hoofdschudden. Ik sloeg mij vóór den kop.

— »O!» gilde ik bijna uitzinnig, »ik had het wel geraden! Er is iets voorgevallen.... een ongeluk.... een.... — Ge wilt het mij verbergen.... maar ge kunt niet.... 'k laat me niet bedriegen — Gaat ge spreken?.... 'k zal dus zelf zoeken! Kom, neem uwen hoed.... laat ons dadelijk naar heur huis loopen!....»

En ik hield hem bij den arm vast en wilde als 't ware hem voortsleuren. Zachtjes rukte hij zich los, keek mij voor de eerste maal vlak in de oogen, kleurde weder en sprak eindelijk op treurigen toon:

— »'t Is nutteloos: Christiane is daar niet meer....»

— »Maar wáár dan? Ge moet het weten!»

— »Ik weet het niet. Zij is uit Gent vertrokken en spoorloos verdwenen.»

Die slag was te hard voor mij. Ik had getracht, sedert dagen her, mijn hart op het ergste voor te bereiden, en nu, het ergste was gekomen, veel schrikkelijker dan ik het mogelijk had geloofd. Ik vreesde wel dat er aan Christiane iets overkomen was, maar denken dat zij voor mij zonder hope verloren was, dat ik ze nimmer zou wederzien, neen! de kracht begaf mij om dit ijselijk nieuws te verdragen. Hijgend bleef ik tegen den muur geleund, waar ik een' steun voor mijn bevend lichaam werktuigelijk had gezocht, en wierp in het ronde wilde, half-waanzinnige blikken, terwijl ik te vergeefs een enkel woord poogde te uiten; maar mijne tong was als met plotselijke verlamming geslagen,

mijne gedachten dwarrelden verward in mijn hoofd en ik bleef daar onbeweeglijk en stom, gelijk een man door den bliksem getroffen.

— »Het is nu vijf dagen geleden,» vervolgde mijn vriend, »dat zij haar huis heeft verlaten. 't Was zondag den 7 ll. en ik had gedacht zonder gevaar eenige uren bij een' vriend van mij te Oostende te mogen gaan doorbrengen. Als ik 's avonds terugkwam vond ik de bazin van Christiane's huis op mijne kamer en vernam van haar dat het meisje, nauwelijks een half-uertje na mijn vertrek was uitgegaan en, van dit oogenblik af, door niemand meer gezien werd, hetgeen des te wonderlijker scheen daar zij hare kleederen en juweeltjes op hare kamer had achtergelaten en overigens zelden uitging en nooit voor langen tijd. Zoohaast ik die onrustwekkende informaties van 's meisjes hospita had verkregen, liep ik in ijf naar de statie, waar ik ook eenige inlichtingen erlangde: men had namelijk, op een uur, dat volkomen met dat door de hospita aangewezen overeenstemde, een meisje daar gezien, wiens persoonbeschrijving in alle deelen op Christiane toepasselijk was. Even als zij, was het meisje bruin van haar en blauw van oogen, middelmatig van gestalte en tamelijk bleek; zij sprak het Fransch met een vreemd accent, droeg eene zwarte toqué met eene witte veêr en een magenta lint, en was eenvoudig in de zwarte zijde gekleed, met een' wit- en-zwartten plaid om hare schouders geslagen; zij had geen reisgoed bij zich en had niettemin een kaartje voor Parijs via Brussel genomen, hetgeen, nog meer dan hare schoonheid en hare vreemdklinkende taal, de aandacht der beambten wekte; kortom die dame,

welke zonder twijfel Christiane was, vertrok met den eerstvolgenden trein en sinds heeft niemand meer iets van haar gehoord. De ijverigste naspeuringen zijn vruchteloos gebleven en het lijdt geen' twijfel of wij ons zullen moeten vergenoegen met geduldig te wachten totdat het aan Christiane zal believen u of mij hare tegenwoordige verblijfplaats bekend te maken, wat, vrees ik, niet eerlang zal gebeuren."

Terwijl Frans mij die bijzonderheden van Christiane's vlucht mededeelde was ik allengskens, om zoo te zeggen, tot het bewustzijn teruggekomen en had uit alles wat ik hoorde het natuurlijk besluit getrokken dat het meisje onder den invloed van eene tot dusver geheime drijfveer had gehandeld, want hoe kon men anders begrijpen waarom ze de stad zou verlaten hebben, juist op het oogenblik dat ze door mijne laatste brieven van mijne aanstaande terugkomst moest verwittigd zijn? Die verborgen reden wilde ik eerst vooral kennen, daar het mij anders onmogelijk scheen met de minste hoop op succes nieuwe navorschingen te beginnen.

— »Maar'', viel ik Frans in de rede zoodra ik in staat was eenige woorden te spreken, »waarom is Christiane zoo schielijk vertrokken? wie of wat heeft ze gedwongen zulk een raadselachtig besluit te nemen? En heeft ze geen' brief voor wien ook achtergelaten, aan niemand op de eene of de andere wijze eene boodschap gezonden?"

— «Niets, hoegenaamd niets is mij ter oore gekomen dat ons tot bericht konde dienen. Hare kamer heb ik zelf doorzocht, doch te vergeefs: geen' brief heb ik gevonden. Wat nu de reden van haar vertrek betreft. . . ."

Hier begon Frans te aarzelen, stotterde eenige onsamenhangende woorden en bleef eindelijk in zijne rede steken. Wederom kleurde hij hevig en liet moedeloos het hoofd op de borst zakken.

— »De reden! ik wil de reden kennen!» schreeuwde ik.

Van de Laer bleef nog een oogenblik besluiteloos, maar dan verzamelde hij op eens gansch zijnen moed, hief bedaard het hoofd op en sprak op kalmen, waardigen toon:

— »Daar moet toch vroeg of laat een einde aan komen en hoe eer hoe beter. Ik ga u alles uitleggen, want, ge weet het, het is geene gewoonte van mij, als ik eene gekheid begaan heb, die schijnheilig te verbergen of te verbloemen; ik ga dus openhartig spreken, maar tevens eisch ik van u dat ge mij geduldig zult aanhooren, zonder mij in de rede te vallen, want anders ware het u voorzeker onmogelijk hetgeen ik u wil mededeelen naar behooren te begrijpen.»

Wederom voelde ik een' doodelijken angst mijn hart beklemmen en het was slechts door een ongeduldig jaknikken dat ik op het verzoek van Frans konde antwoorden. Deze vervolgde met vaste stem:

— »Het schijnt u vreemd dat Christiane zoo onverwachts is verdwenen en wel juist op het oogenblik dat zij van uw voorgenomen bezoek verwittigd was. De zaak is nogtans doodeenvoudig: het meisje heeft blijkbaar de vlucht genomen omdat zij vóór u niet meer durfde verschijnen.»

Frans zweeg een oogenblik, terwijl ik verwilderde blikken op hem wierp.

— »Ge schijnt dit niet te begrijpen,» hernam hij, »maar een

enkel woord zal u alles duidelijk maken: gedurende uwe afwezigheid is Christiane op nieuw gevallen, en" — hier begon zijne stem eenigszins te beven — "ongelukkiglijk door mijne schuld; kortom, ik heb dezelfde dwaasheid begaan als gij: even als gij, heb ik vergeten dat dit meisje voor mij heilig moest wezen."

Ik vroeg mij of ik werkelijk mijn' vriend hoorde of wel in een' akeligen droom gedompeld lag.

— »Wat!" gilde ik, »ge meent toch niet dat ge mij zoo laaghartig hebt verraden, mij, uwen besten vriend, die het geluk van heel mijn leven op uwe eer, op uwe verknochtheid had gebouwd? ge meent toch niet dat ge mijn vertrouwen misbruikt hebt om de liefde mijner Christiane laffelijk te ontfutselen? ge meent het niet — 't is onmogelijk!"

Terwijl die onsamenhangende woorden aan mijne bevende lippen ontglipten, stond Frans in 't midden van de kamer, ernstig en onbeweeglijk. Alleen zijne vingers, die de leuning van een' stoel krampachtig klemden, verrieden hoe diep, hoe smartelijk hij in zijn binnenst aangedaan was.

— »Het is nochtans de bloote waarheid," antwoordde hij zachtjes. »Ik ben onvoorzichtig genoeg geweest om bij uw meisje liefde of ten minste genegenheid te verwekken en had het ongelijk van die misschien voorbijgaande luim misbruik te maken. . . ."

Nu kon ik mij niet langer bedwingen.

— »Ellendeling!" schreeuwde ik, »uw bloed zal uwe trouweloosheid betalen: ik zal uw leven hebben, schijnheilige bedrieger!"

En razend sprong ik naar hem toe en hief de gebalde vuisten

dreigend in de hoogte, maar een enkele blik van zijne klare oogen was voldoende om mij besluiteloos te doen terugwijken.

— »Houd uwe handen bij u, Adrian!» sprak Frans op koelen toon; »uwe schuldwoorden kan ik vergeven omdat ik uwe tegenwoordige opgewondenheid begrijp en verschoon; maar geene daden, hoor! daden die ge later bitter zoudt betreuren, ten eerste omdat ik die nimmer zou verontschuldigen, ten tweede omdat fatsoenlijke jongelui de vuistslagen gewoonlijk aan kaailoopers overlaten.»

Ik was bepaald buiten mij zelve gebracht en niettemin deden mij die minachtende woorden van schaamte blozen. Doch dit vermeederde nog mijne woede.

— »Ik zal uw leven hebben!» morde ik.

— »En waarom, als het u belieft? Gij hebt mij alleenlijk niet laten uitspreken: ge weet niet. . . .»

— »Ik weet reeds te veel!» huilde ik met verdubbelden toorn.» Gij hebt mij laffelijk verraden, bespot en gehoond; mijn geluk is door u vernietigd! . . . wat wilt ge nog meer? — Uw bloed of het mijne moet hier vergoten worden, er moet bloed zijn!»

Meteen rukte ik van den wand twee houwdegens, die daar benevens een paar geweren en eenige revolvers en dolken hingen.

— »Ziedaar!» hernam ik; »kies een van deze wapenen en laat ons dit walgelijk gesprek eindigen.»

Frans glimlachte eventjes en keek mij met verbazing aan.

— »Gij wilt hier vechten?» vroeg hij.

— »Ja, hier, op staanden voet — of zou ik nog moeten ondervinden dat ge niet alleen meinedig en schijnheilich zijt, maar ook lafhartig genoeg om mij de laatste voldoening te weigeren?»

— »Maar wij hebben geene getuigen.»

— »Wij hebben God den Heer almachtig die ons ziet en in ons harte leest — en dat volstaat!»

— »Hm! zoo'n getuige zou men nog moeilijker dan de kranen van Ibykus vóór de rechtbank betrekken; maar het zij zoo! Ik ben gereed.»

— »Wees dus op uwe hoede!»

Wij kruisten de degen en ik zag dadelijk dat mijn vriend niet wilde aanvallen en zijne grootere bedrevenheid in het scherm alleen te baat nam, om zonder veel moeite mijne wilde stooten af te weren. Dat hij den degen veel beter dan ik hanteerde wist ik van ouds en ik kon niet twifelen af het van hem afhing mij op ieder oogenblik te doorsteken, des te meer daar mijn gebrek aan koelbloedigheid mijne kansen nu grootelijks verminderde. Hij spaarde mij dus uit loutere edelmoedigheid. Dit maakte, trots mijne opgewondenheid, een' diepen indruk op mijn gemoed, terwijl ik tevens aan het verleden dacht, aan onze wederzijdsehe genegenheid, aan de diensten die wij elkander wederkeerig hadden bewezen... en op eens smeed ik met spijt mijn wapen verre van mij weg.

— »Hoe kan ik tegen u vechten?» zuchte ik moedeloos. »Hoe kan ik het bloed vergieten van hem die mij vóór eenige weken het leven heeft gered?»

Ik bedekte mijn gelaat met mijne beide handen en ging snikend in een' hoek zitten. Het tijdperk van woede en opgewondenheid was nu voorbij en werd natuurlijk gevolgd door eene algemeene zenuwen-verslapping, door een' staat van zedelijke en

lichamelijke verslagenheid, die mij alleen toeliet onmannelijke tranen over mijn ongeluk te storten. Frans die mij van den beginne af met het praktisch oog van den medicus had gadegeslagen, bespeurde dadelijk den omkeer die in mijn gemoed plaats greep en wachte zich wel zulke gunstige gelegenheid te laten voorbijgaan.

— »Adrian'', begon hij voorzichtig, »laat mij u vertellen hoe alles gebeurd is en gij zult u zelf kunnen overtuigen dat ik alleen met het oog op uw oprecht belang heb gehandeld. Ge weet hoe ernstig ik u waarschuwde, hoe hardnekkig ik uwe ontkiemende liefde bestreed, hoe dikwijls ik voorspelde dat die ongelukkige zaak voor u niets dan trennige gevolgen konde hebben, dewijl Christiane mij onwaardig scheen zulk een verheven gevoel als het uwe in te boezemen. Welnu, gij hebt naar mijnen raad niet willen luisteren, onvoorziene omstandigheden verijdelden mijne pogingen om uwe liefde te dwarsboomen, en ten slotte moest ik den strijd opgeven: was immers het meisje in uwe oogen geen ideaal van schoonheid en zelfs, ondanks hare volgens u onvrijwillige misstappen, geen voorbeeld voor deugd en onschuld? waart ge niet zoo belachelijk op haar verslingerd dat ge in vollen ernst verklaardet zonder haar niet meer te kunnen leven? — God weet tot welke ongehoorde buitensporigheden gij u nog door uwe dweepzieke verbeelding haddet laten verleiden, indien ge niet tot uw geluk Gent onverwachts hadt moeten verlaten. Nu, ik besloot uwe afwezigheid te baat te nemen om eene laatste poging te wagen. Alleen door u onbetwistbaar te bewijzen dat Christiane geen engel, geen idealistisch wezen was, maar wel een lichtzinnig en wispelturig ding even als alle andere meisjes

van haar slag, alleen zóó kon ik de hoop voeden een gevoel bij u uit te roeien, welk oogenschijnlijk in uwe romaneske verbeelding veeleer dan in uw hart zijnen oorsprong had. Ik wilde echter niet mijne stelling misbruiken om het meisje verraderlijk of arglistig aan te vallen: neen! ik streefde rechtstreeks, loyaal en openlijk naar mijn doel en, indien ik geslaagd heb, zoo is het omdat Christiane het gewild heeft: niemand immers dwong haar mijne liefdesverklaringen te dulden, niemand dwong haar ze gunstig te beantwoorden en duidelijk te laten zien dat het alleen van mij afhing eene spoedige en volledige zegepraal te behalen. — Ik beken dat ik mij daarmee hadde moeten tevreden houden en u zonder langer te toeven op de hoogte brengen, dewijl ik reeds genoeg had gezien om u volkomen te ontgoochelen. Maar, ziet ge, ik ben ook jong en, zonder het te willen, had ik mij zelf door 's meisjes liefstalligheid laten verlokken: een oogenblik van vergetelheid is gekomen en ik heb mij te ver door mijne drift laten leiden. Het is uw recht mij dit te verwijten, want ik heb mijn' plicht van vriend geschonden, maar bedenk dat ik u reeds toen als wezenlijk van Christiane gescheiden beschouwde en vergeef mij ten wille van mijne goede inzichten. Ik heb u van eene vrouw willen verlossen, die onvermijdelijk voor u eene bron van droefheid en ongeluk ware geweest. Durft gij denken aan hetgeen hadde kunnen voorvallen, in geval zij u met een' andere dan mij had bedrogen? Zoudt gij uwen medeminnaar niet uitgedaagd hebben en misschien voor eene onwaardige uw bloed vergoten? En gesteld zelfs het meisje tegen alle verwachtingen trouw bleef, wat ellendig lot zou u te beurt gevallen zijn!

Men weet genoeg welken invloed zulke dames op zwakke, dweepachtige karakters gelijk het uwe verwerven en op welke manier zij dien gebruiken: ik beschouw het als alleszins waarschijnlijk dat Christiane u vroeg of laat tot een onteerend huwelijk zou als 't ware gedwongen hebben en ik hoef u niet te zeggen wat er in dit geval van u geworden ware. — Zoo dus, hoe wij ook de zaak wenden, 't slot blijft onheil en schande: uwe levensbaan verwoest, uw naam bezoedeld en uwe familie door uw onbezonnen gedrag moedwillig in oneer en smarte gedompeld! . . . Neen, [mijn lieve Adrian, geloof mij: het is beter zoo; ik weet het, de proef is hard, maar wees man en bedenk dat de kleine teleurstelling van heden u misschien groote rampen in de toekomst spaart.']

Frans zweeg en legde mij zachtjes de hand op den schouder. Terwijl hij sprak was ik allengskens tot bedaren gekomen en als ik nu eindelijk opkeek en dat schoon mannelijk gelaat deelnemend naar het mijne gericht zag, als ik den vriendelijken blik ontmoette van die gulhartige oogen, waarin ik nooit iets anders dan rondborstigheit en genegenheid tot mij had gelezen, o, dan voelde ik toorn en nijd uit mijn harte verdwijnen en de herinnering aan de trouwe vriendschap van vroegere tijden alleen gansch mijn wezen beheerschen. Ik stond op, vatte Frans bij de hand en zei hem met tranen in mijne oogen — ditmaal tranen van schaamte en berouw:

— »Ik vergeef u, vriend! ik vergeef u van ganscher harte! Verschoon mijne onbezonnene woorden! Ik weet dat ik u zou moeten bedanken, maar ik kan niet: gij hebt mijn hart verscheurd

en mijne laatste hoop is dat de tijd die smartelijke wonde zal heelen. Houd mij niet tegen! Ik moet vluchten van hier — dadelijk, om ergens in stilte en eenzaamheid mijn vervlogen ideaal te gaan beweenen.”

's Anderen morgens reeds was ik in Aken terug.

De eerste dagen die mijne terugkomst in Aken volgden mag ik onder de ellendigste van gansch mijn leven rekenen. De bittere teleurstelling, die mij bij mijne reis naar Gent had getroffen, woog nog steeds op mijn gemoed en vergalde ieder verstrooingsmiddel dat ik zocht, iederen stond van mijn leven. Mijne bekenden, ja mijne eigene familie vluchtte ik om in de eenzaamheid alleen te gaan treuren; mijne geliefde zuster, mijn' trouwen Ewald ontweek ik, zonder acht te slaan op hunne vriendelijke verwijten, als ze mij de reden van dit zonderling gedrag vroegen. Ik schuwde de menschen, als 't ware, en bracht gansche dagen uit de stad door, op afgelegene plekjes waar ik somwijlen urenlang op het gras bleef uitgestrekt, met de verstrooide blikken strak en stijf op den verren gezichtseinder gevestigd, terwijl ik onophoudend dacht aan mijn' schoonen liefdedroom, aan de ongelukkige vrouw die mij verraden had, aan den vriend die mijn geluk onverbiddeijk had in duigen geblazen.

Ja, ik vergat wat Frans van de Laer voor mij gedaan had, ik vergat dat hij mij een' gewichtigen dienst wilde bewijzen, dat hij niets anders beoogde dan mijn eigen belang, ik vergat alles om slechts in hem den gehaten medeminnaar te zien, die mijn

aandenken nit een vrouwenhart had verjaagd, welk ik voor eeuwig meende veroverd te hebben. Het was niet meer de smart, de teleurgestelde liefde, die mij tegen mijn' vriend aandreef, neen! ik luisterde alleen naar de verfoeilijke stem van nijd en gekrenkte eigenliefde.

En van den anderen kant, naarmate afgunst en spijt in mijn hart de plaats van dankbaarheid en vriendschap innamen, voelde ik mijn' ouden slecht gedempte hartstocht jegens Christiane met nieuwe kracht nit zijne asch verrijzen. Ik verschoonde bijna de trouweloosheid van de vrouw, die mij vroeger zulke onbaatzuchtige, zonneklare blijken van verkleefdheid had gegeven: ik herinnerde mij hoe weinig meisjes aan de sluwe, verleidelijke taal van een' man gelijk Frans van de Laer kunnen wederstaan; hoe weêrloos zich Christiane tegenover hem bevond, des te meer daar zij een onbeperkt vertrouwen in hem moest stellen en dit nog wel op mijne dringende aanbeveling veel meer! ik dorst het eerwoord van mijn' rondborstigen vriend betwijfelen, ik dorst hem bij mij zelve in spijt van zijne plechtige ontkenning, verwijten dat hij op arglistige, oneerlijke wijze Christiane tegen mij had opgehitst en een oogenblik van zwakheid misbruikt, om het bedrogen meisje en mij zelve zonder erbarmen in het ongeluk te storten. — Zoo belasterde ik den verknochten vriend, wien ik zoo veel verschuldigd was en dien ik nu door laaghartige beschuldigingen voor zijne verkleefdheid beloonde; maar, wat zal ik u zeggen? de liefde, en inzonderheid eene laffe, schuldige liefde gelijk de mijne, is, door den aard zelve der zaken, altoos zelfzuchtig en onrechtvaardig. Ik beminde Christiane met woeste

drift en wilde mijn' hartstocht bevredigen. Frans stond in mijnen weg, hij had eene onoverschrijdbare kloof tussehen mij en het voorwerp mijner min geworpen — en ik, natuurlijk, ik haatte en vervloekte hem, dien ik weinige dagen te voren met tranen der dankbaarheid had gezegend en geprezen.

Intusschen had mijn vriend met glans zijn laatste examen afgelegd en door dit schitterend einde op waardige wijze zijne academische loopbaan besloten. Zij die hem alleenlijk als vroolijken, zorgeloozen makker gekend hadden, konden niet begrijpen dat die lustige epicurist, welke aan niets geloofde en met de godganschelijke wereld den spot dreef, ook voor ernstige studie en lange, lastige geestesinspanning in zijn lichtzinnig hoofd nog een plaatsje zou vinden. Maar, ofschoon Frans van de Laer het leven als eene eeuwige grap en de wereld als een soort van reusachtig gekkenhuis plaecht te beschouwen, ofschoon hij, overeenkomstig met zijne sceptico-materialistische grondbeginsels, alles loochende en bespote wat onder de zinnen niet viel, terwijl hij het eigenbelang tot basis der maatschappij verhief en de zucht naar vermaken en genietingen van allen aard tot hoofdzakelijk, zoo niet tot eenig doel van het leven; toch bestond er één ding dat hij, het *primo mihi* daargelaten, oprecht beminde, dat hij eerbiedigde, ja waaraan hij geloofde, en het was zijn vak. Met alles, met ieder mocht men in zijne tegenwoordigheid lachen, ja zelfs met zijn' eigen persoon; maar wee hem die een enkel woord tegen, laat staan over de heilige geneeskunde durfde spreken! De goedaardige, minzame Frans werd plotselijk in een' viezen, grimmigen grolpot veranderd, die met ieder-een twist zocht en de vleierende *epitheta ornantia* »bemoelial»,

»vulgum pecus”, »profane zwetser”, »onwetende habbelaar”, enz. met grenzeloze, soms bepaald onverdraaglijke minachting ronddeelde, terwijl hij echter, praktisch gelijk altoos, zijne hartelijkste scheldwoorden en verwenschingen bewaarde voor de volksboekjes, waarin men, met meer goeden wil dan succes, aan het publiek een idee der wetenschap tracht te geven, en waarop zich »verwaande gekken” steunen om hun’ dommen neus in zaken te steken, welke zij niet in staat zijn behoorlijk te begrijpen; ja, de beste jongen liet zich door zijne overdreven voorliefde voor zijn vak zoo ver leiden, dat hij het weren der bastaardwoorden in wetenschappelijke werken hevig bestreed en b. v. zeer natuurlijk vond dat men wonderlijke uitdrukkingen als »inflammatie”, »depressie”, »relaxatie” en dergelijken meer gebruikte, omdat het profanum vulgus de alledaagsche woorden »ontsteking”, »nederdrukking”, »slapheid” te gemakkelijk zou verstaan. Juist gelijk de Roomsche predikanten, die bepaald meenen dat zij hunne waardigheid te kort doen, in geval ze niet hunne toehoorders op eenige verpletste spreuken in kramerslatijn vergasten. *Per ómnia sáekela saekelóriom, pax Dómeni sit síjmpér fabíscom*, zooals ik het eens met mijne eigen ooren heb gehoord.

Frans nu was tot dokter gepromoveerd en, daar zijne geldmiddelen hem zulks toelieten, besloot hij, zooals meer gebeurt, gedurende eenige maanden op zijne lauweren te rusten en dien tijd aan eene uitheemsche reis te besteden, deels om na zoo veel maanden hard werken en blokken eindelijk eenige afleiding, zoo wel voor geest als voor lichaam, te zoeken, deels ook om zijne

geliefkoosde studiën bij gelegenheid op praktisch terrein voort te zetten. Het geleerde Duitschland trok hem onder beide opzichten bijzonder aan en hij nam het besluit zijne omzwervingen te beginnen door het bezoeken van dit eigenaardig land, waarmede hij, gelijk alle Vlaamschgezinden, instinctmatig was ingenomen, terwijl hij slechts haat en verachting koesterde jegens Frankrijk en zijne »suikerbakkers-geneeskunde.” Overigens was er nog eene andere reden die hem bewogen had: sinds lang had hij mij moeten beloven dat hij, zoo haast het kon, een bezoek te Sneppen-hagen zou afleggen, en, daar wij tegen het einde van September Aken wilden verlaten om naar huis te keeren, zoo meende hij zijne reis derwijze te kunnen schikken dat hij zich op dit tijdstip te Berlijn zou bevinden en eenige dagen tot het nakomen zijner belofte beschikbaar zou mogen houden.

Op een' zondag in het begin van Augusti zag ik dus, niet zonder eenige verwondering, Frans van de Laer mijne kamers te Aken bepaald onverwachts binnenstormen en mij met zijne gewone uitbundige hartelijkheid de handen drukken en bijna om den hals vliegen, terwijl hij me schertsend vroeg of ik hem nog herkende, nu dat hij med. chir. et artis obst. doct. geworden was. Mijn onthaal daarentegen, dank zij mijn' laffen wrok, was meer dan koud en ik dreef zelfs de onbeleefdheid zoo ver, ik liet aan mijn' vriend zoo duidelijk verstaan hoe zeer zijne tegenwoordigheid mij hinderde, dat hij te recht driftig werd, mij op krasse manier mijne wankelmoedigheid verweet en ten slotte wrevelig verklaarde dat hij mij aan mijn lot wilde overlaten en nog denzelfden dag Aken zou verlaten.

Terwijl ik, half-beschaamd, half-toornig, te vergeefs naar een passend antwoord zocht, trad mijne moeder toevallig in de kamer en natuurlijk konde ik niets anders doen dan haar mijn vriend voor te stellen. Doch, zoo haast zij vernam dat hij die beleefde jonge heer was, van wien mijne zuster en Ewald Neerbeck haar dikwijls met zooveel lof hadden gesproken, wilde zij van geen vertrekken hooren en drong zoo standvastig aan om hem bij het middagmaal te houden, dat hij goed- of kwaadschiks den strijd moest opgeven en, ondanks mijn onbeleefd gedrag, bij ons blijven eten. De tusschenkomst van Agnes en Ewald, die den onverwachten gast met groote vreugdesbetuigingen ontvingen, hielp nog meer om hem in zijn besluit te doen wankelen, en het verwonderde mij weinig, toen hij, 's avonds bij het afscheid nemen, te kennen gaf dat hij, in stede van dadelijk te vertrekken, plan had eenige dagen in Aken door te brengen en zijn reisgoed van het Station liet halen en in een gasthof, niet ver van onze woning gelegen, dragen. Ik werd bepaald slechtgezind.

Weken verliepen en Frans sprak van geen vertrekken; veel meer, hij was met ons allen zoo gemeenzaam geworden dat hij werkelijk als deelmakende van onzen familiekring werd beschouwd. En daar lag geen wonder aan, want, gelijk altijd, had hij door zijn rondborstig karakter en zijne ongedwongen manieren de genegenheid en de vriendschap van iedereen wondersnel weten te verwerven, en was zelfs van lieverlede een soort van onmisbare factotum voor ons allen geworden. Niemand konde beter dan hij een kransje of een rijpartijtje organiseeren, niemand wist beter hoe men de hatelijke verveling uit een gezelschap kan verjagen

en zelfs de terughoudendste, de droevigste lui hartelijk doen lachen, niemand kon zoo geestig en boeiend de omni re scibili et quibusdam aliis praten zonder al te grove dwaasheden te vertellen, niemand in een woord bezat een' geest, zoo vernuftig en vindingrijk, die zich zonder de minste moeite naar alle omstandigheden, naar alle personen konde schikken. Het was waarlijk plezierig om hem te zien begaan, hoe hij nu aan mijne zuster Agnes eene nieuwe cotillon-figuur of een onbekend procédé voor decalcomanie beschreef, hoe hij twee minuten later zeer ernstig door mijne moeder over het schikken van een diner of van eene soirée werd geraadpleegd, hoe hij ten slotte dadelijk daarna eene diepzinnige, wetenschappelijke discussie over botanie met Ewald begon en hem met het grootste gemak op eene karrevracht geleerdenlatijn vergastte Kortom het scheen ons allen, alsof we zonder Frans niet meer zouden kunnen leven, tot aan mijn achtjarig zusje Frederike toe, die bitter huilde als »haar goede vriend" een' enkelen dag afwezig bleef.

Als ik »allen" zeg, moet ik mij zelven uitsluiten, want ik bleef bij voortduring pruil en, ofschoon ik mij gedwongen voelde mijn' vriend ten minste met konde beleefdheid te bejegenen, toch ontweek ik zooveel als mogelijk zijn gezelschap, vooral onder vier oogen. Hij, van zijnen kant, scheen mij mijn slecht onthaal niet te willen vergeven of, liever, toonde duidelijk door zijn gedrag jegens mij, dat ik in alle geval den eersten stap tot de verzoening zou moeten doen. Die onaangename staat van spanning in ons verkeer stelde ons dikwijls in eene verlegene positie, bijzonderlijk gedurende de uitstapjes, die wij schier alle

dagen met Agnes en Ewald ondernamen en waar ik welvoege-
lijksheidshalve moest tegenwoordig zijn, vermits het mijne moeder
onmogelijk was bij dergelijke gelegenheden haar ambt van cha-
peron te vervullen. Doch wij hadden als 't ware zwijgend het
besluit genomen elkander op die partijtjes zoo weinig als mogelijk
te hinderen: Frans hield zich doorgaans met mijne zuster, terwijl
ik bij voorkeur het gezelschap van den ernstigen Ewald zocht.

Zoo gingen wij eens, het was op een' middag in het begin
van September, naar de schilderachtige Karlshöhe om daar de
koffie te gebruiken. Het weder was zoo schoon, het landschap
zoo heerlijk dat wij besloten ons rijtuig voorop te zenden en
zelve te voet al slenterende door de lieve bosschen naar de stad
terug te keeren. Wij zetten ons dus op weg: zooals het behoorde,
gingen Agnes en Frans gearmd vooruit, terwijl ik ze, op een
twintigtal stappen afstand, met Ewald volgde. Ongelukkigerwijze
had de goede Ewald een klein gebrek: de kerel was een waan-
zinnige botanist en wandelde veeleer op vier pooten dan op de
gewone manier, daar hij geen enkel kruidje konde voorbijgaan
zonder het aandachtig te bekijken, wetenschappelijk te rangschikken
en dikwijls uit te rukken en mede te nemen, totdat hij onder
het gewicht van een' reusachtigen bussel onkruid schier bezweek.
Die gewoonte had nu tot natuurlijk gevolg dat de botanische
Ewald somwijlen zes uren op weg bleef om een paar mijlen af
te leggen, alsook dat zijn gezelschap op buitenpartijtjes weinig
aantrekkelijk scheen, behalve aan kruidzoekers of aan jongelui
die, zooals ik, niet bijzonder veel verkozen te praten en hoofd-

zakelijk uit wandelen gingen om op hun gemak te kunnen droomen en dwepen.

De rijke flora van de Karlshöhe had natuurlijk van het eerst oogenblik af de aandacht van onzen hartstochtelijken botanist geboid, ofschoon hij zijn best deed, om zich betrekkelijk goed te houden zoolang we met ons vieren bleven. Doch Agnes en Frans hadden zich pas eenige stappen verwijderd of ik zag den besten Ewald plotselijk op zijne knieën vallen, terwijl hij, met den neus schier in het gras, doffe kreten van verrukking en blijdschap liet hooren. Daar ik hem verwonderd vroeg of hij soms van zijne zinnen raakte, toonde hij mij met zegevierende vreugde een smerig kruidje dat hij zoo even had ontworteld en vertelde mij dat het eene zeer schaarsche plant was, wier tweede exemplaar men waarschijnlijk in de gansche omstreek niet zou vinden. Die geestdriftige uitlegging deed weinig indruk op mijn anti-kruidkundig gemoed: ik maakte ze mij echter te nutte om eene sigaar aan te steken en wij vervolgden onzen weg , maar vijf stappen verder daalde Ewald in de gracht en kwam weder te voorschijn met een' rijken oogst, dien hij ieder oogenblik met nieuwe aanwinsten vermeerderde.

In den beginne liet ik hem begaan, doch van lieverlede begon mij dit spel te vervelen en ik deed hem begrijpen dat hij nu reeds meer onkruid had verzameld dan hij er dragen kon en dat het hooge tijd werd Agnes en Frans op te zoeken, die wij sedert lang uit het oog hadden verloren. Niet precies zeer gaarne onderwierp zich Ewald aan die dringende argumenten, schoon hij zich evenwel niet te lang liet bidden. Wij zetten ons met ver-

snelden stap op weg en door een' zeer natuurlijken overgang viel ons gesprek op Agnes, op den indruk dien zij ongetwijfeld bij hare verschijning in de Berlijnsche wereld zou maken, op den man dien zij waarschijnlijk daar moest vinden, op hare loopbaan in de toekomst, op de middelen die ik zou aanwenden om haar gelukkig te maken, haar, die mij mijn vader op zijn sterfbed had toevertrouwd. . . . Ik beminde oprecht mijne zuster en ik dacht, terwijl Ewald gelijk altijd haren lof zong, dat zij op het punt was van een' stap te wagen, waarvan het geluk van gansch haar leven afhing, ik dacht hoe gemakkelijk wij ons konden bedriegen in de moeilijke keus van een' echtgenoot voor haar, hoe mogelijk het was dat zij zich door schitterend klatergoud zou laten verleiden: ik dacht daaraan en betreurde in mijn hart dat zij niet liever hare oogen liet vallen op den goedaardigen, eenvoudigen Ewald Neerbeck die, zooals ik het sinds lang wist, ze letterlijk aanbad en, ik was er overtuigd van, nooit een ander doel dan haar geluk zou beoogen. Ook, toen hij voor de vierde maal verklaarde dat men geen zaliger lot dan haar bezit mocht droomen, kon ik niet nalaten hem met eenig ongeduld te vragen:

— »Maar, Ewald! indien u Agnes zoo zeer bevalt, waarom vraagt gij ze niet ten huwelijk?»

De bliksem ware vóór zijne voeten gevallen dat hij geen verlegener gezicht hadde kunnen trekken. De ongelukkige hield zich nauwelijks op zijne beenen vast en vertoonde op zijn verwilderd gelaat al de kleuren des regenbogens: ik betreurde bijna mijne onvoorzichtige woorden. Intusschen trachtte hij te vergeefs zich

te herstellen en wilde eenige onverstaanbare ontkenningen stotteren. Maar ik viel hem in de rede.

— »Loochen niet!» zei ik; »gij zijt het liegen nog niet gewoon, mijn beste! Of gelooft ge dat ik zoo blind ben dat ik niet weet hoe vurig ge mijne zuster sedert jaren bemint?»

Ewald begreep dat hem hier geen loochenen zou helpen en bekende, met bevende stem, de waarheid.

— »Ik geloofde,» sprak hij langzaam, »dat dit ongelukkig gevoel in mijn harte voor eeuwig zou begraven blijven. Het schijnt nu dat ik mij, ik weet niet hoe, heb verraden. Gij kent mijn geheim, Adrian, en mijn lot is in uwe handen. Laat mij hopen dat ge medelijden genoeg zult voelen voor uwen ouden vriend, om geen enkel woord meer te reppen over een onderwerp, welk mijn hart telkenmale doet bloeden, over een' waanzinnigen droom die zich nooit kan verwezentlijken.»

Ik was op dit antwoord voorbereid.

— »Hoe weet ge dat?» zei ik driftig. »Hebt ge ooit de minste poging beproefd?»

— »Natuurlijk neen!» antwoordde Ewald ietwat verwonderd; »hoe zou ik ooit zulk een' onvoorzichtigen stap gewaagd hebben? Denk eens aan de menigte hinderpalen die mij van uwe zuster scheiden: zij is jong, ik ben reeds dertig jaren oud; zij is lief en bekoorlijk, ik ben noch schoon, noch innemend, met mijne grijzende haren en de diepe rimpels, welke studie en bezorgdheid op mijn voorhoofd hebben gegroefd; zij is rijk, zeer rijk, ik ben betrekkelijk arm; zij is eene barones, ik ben de eenvoudige Ewald Neerbeck; zij mag in één woord op de eerste partijen van

het land aanspraak maken . . . hoe zou zij zich ooit tot een' nederigen dorpspredikant willen vernederen? — En ge vraagt waarom ik nooit iets heb beproefd? Maar eenvoudig omdat uwe moeder, te recht door mijne verwaandheid gekrenkt, mij waarschijnlijk haar huis zou verboden hebben, en, ge weet het, Adrian! ik ben zwak genoeg geweest om uwe familie allengs als de mijne te beschouwen: verre van hen, in wier midden ik mijne kindschheid en mijne jeugd heb doorgebracht, zou het leven mij slechts als eene dorre, droevige woestijn voorkomen. Ziedaar, mijn vriend, waarom ik niets heb gewaagd."

Er volgde eene korte poos en wij deden eenige stappen in stilte.

— »Ewald," hernam ik dan, »geloof mij: gij hebt het mis. De afstand tusschen u en mijne zuster bestaat eigenlijk niet. Is het immers niet zeer natuurlijk dat de man eenige jaren ouder zij dan de vrouw? Of sedert wanneer eischt men dat een jongeling de verwijfde schoonheid van een' Alcibiades bezitte? Weet ge niet dat die weinige grijze haren, die eenige rimpels, welke gij u zelf ten laste legt, aan uw nadenkend gelaat duizendmaal beter passen dan de frissche rozetint of de bruine krullen van Agnes zouden doen? Het verschil van fortuin laat ik natuurlijk daar en, wat den titel betreft, denkt gij dat mijne zuster minder gelukkig zou zijn omdat men haar met »geehrte Frau" en niet met »Frau Baronin" zou aanspreken? Ben ik niet veel meer op mijn gemak te Gent, waar iedereen mij »Rositten" kort weg noemt, dan te Schnepenhagen, waar de geringste boer zoowel al de hoovaardigste landjonker, noodig vindt mij met »Herr Baron", »Ew. Hochwohlgeboren", »gnädiger Freiherr" en an-

dere middeleeuwsche titulaturen onbarmhartig te vervolgen? — Gij vreest, zegt ge, de verontwaardiging mijner moeder? Maar gelooft ge dat zij vergeten heeft dat gij de zoon zijt van Walde-mar Neerbeck, den besten vriend van mijn' vader? Heeft zij u niet immer als haar eigen kind behandeld en beschouwd? — Het is waar, mijne zuster, begaafd zooals zij is, zou misschien, laat ons zelfs zeggen waarschijnlijk, eene schitterende partij kunnen vinden; doch wie verzekert ons dat zulk een »goedgemaal» huwelijk gelukkig zou zijn? U kennen wij van ouds, wij kennen uwe voortreffelijke inborst, uwe goede hoedanigheden en weten dat Agnes in ieder geval bij u ten minste geluk en liefde zou vinden. Waarom durft ge dus niets wagen? Mijne moeder heeft u sedert lang hare achting en haar vertrouwen geschonken, mijne zuster houdt veel van u, mijne eigene gevoelens hoef ik u niet mede te deelen... Welnu, probeer: zonder iets in gevaar te brengen hebt ge groote kans om te slagen, want ik ben overtuigd dat het hart van Agnes tot nog toe vrij is gebleven."

Hier zweeg ik en wachtte ongeduldig op een antwoord. Maar Ewald schudde treurig het hoofd en strekte de hand naar eene opening in 't bosch, die wij juist in het oog kregen.

— »Kijk, Adrian," zei hij op weemoedigen toon, »het hart uwer zuster is niet vrij."

Ik richtte mijne blikken naar de aangewezen plek. Daar op eene rustbank naast elkander gezeten, met de oogen op het heerlijke landschap verstrooid gevestigd, bespeurde ik Agnes en Frans van de Laer. Hij had een' arm om haar midden geslagen en haar bruinlokkig kopje ruste vertrouwend op zijn' schouder,

zij spraken stil en teeder, en de woorden, die zij elkaër stil in het oor fluisterden, moesten wel betooverend zijn, want geen van beiden werd onze aankomst gewaar.

Bij dit onverwacht tooneel voelde ik eene doodelijke bleekheid mijn gelaat bedekken, maar dadelijk steeg mij het bloed weder naar het hoofd en, van woede brieschend, wilde ik vooruit springen, toen Ewald mij ruw bij den arm vatte, terwijl hij mij gebiedend toefluisterde:

— »Bedwing uzelf om 's Heeren wille! Vergeet niet dat de reputatie uwer zuster op het spel ligt!»

— »Gij hebt gelijk,» morde ik, »een openbaar schandaal zou alles in gevaar brengen. — Luister! ga nu bij hen, gebaar van niets en keer met hen naar de stad terug, zonder ze een enkel oogenblik alleen te laten. Ik mistrouw mijzelfen te zeer, dan dat ik het zou wagen op dit oogenblik vóór Frans van de Laer te verschijnen: te Aken zal ik hem spreken. Haast u!»

Ter nauwernood waren er een paar minuten verlopen sedert het oogenblik dat ik, bevend van ongeduld en spijt, de kamer van Frans in het »Aachener Hof» was binnengetreden, als ik hem al zingende de trappen hoorde opklimmen en met zijne bevallige achteloosheid de deur zag openduwen.

— »Gij hier?» zei hij met eenige verwondering.

— «Ja, ik.»

— »Hm! wat vriendelijke toon! En hoe komt dan dat ge ons op de Karlshöhe verloren hebt?»

— »Dat zijn mijne zaken. Maar mag ik zoo vrij zijn en u vragen wat ge dáár in het bosch met mijne zuster hebt gedaan?»

Frans verbleekte.

— »Hoe meent ge dat?» morde hij.

— »Hoe ik het meen?» riep ik, in woede losbarstende. »Ik meen dat ge eerloos genoeg zijt om niet alleen de beminde, maar daarbij nog de zuster van uwen vriend te willen verleiden, ellendeling die ge zijt!»

Een zucht van opbeuring ontsnapte aan zijn' boezem: hij had gewis iets anders gevreesd. Dat ik hem zijne verwaande liefde verweet, dat liet zich begrijpen, maar zijne handelwijze jegens mijne zuster op dezelfde lijn als de verleiding van Christiane te plaatsen, zoo iets ging alle palen der waarschijnlijkheid te buiten.

— »Er is hier geene spraak van verleiding», antwoordde hij, maar alleen van eerlijke, rechtschapene liefde. Ik bemin uwe zuster van harte en zij deelt mijn gevoel. . . .»

— »Gij liegt!»

— »Schreeuw zoo luide niet: dat kan u niet helpen. Uwe zuster bemint mij, zeg ik u: zij heeft het mij zelve bekend en, op die verzekering van haar gesteund, durf ik nu openlijk aan de gansche wereld verklaren dat ik eerlijk en loyaal naar heure hand streef.»

Ik knarsetandde van spijt en beet mij de lippen tot bloedens toe.

— »Wat!» riep ik, »ge durft aan een huwelijk met mijne zuster denken, ge durft ze met uwe zoogenaamde liefde bezoe- delen en dit na hetgeen tusschen Christiane en ons is voorgevallen! Maar hoe kunt ge toch de verwaandheid zoo ver drijven?»

Geloofst ge dat ik er ooit in toestemmen zou mijne zuster te schenken aan hem die mijn geluk vernietigd heeft?"

— »Ik ben nogtans verwaard genoeg om zulks te hopen.»

— »Welnu, gij bedriegt u. Dit huwelijk zal nooit geschieden: ten eerste omdat het onder alle opzichten slechtgepaard zou wezen, ten tweede omdat ik de hand van Agnes aan Ewald Neerbeck heb beloofd. . . .»

Frans schoot in een' lach.

— »Hoe? Ds. Neerbeck! Ge schertst zeker, want hoe zal ooit uwe zuster dien stijven mijnheer kunnen verdragen?"

— »'t Is wat we zullen zien. In alle geval kan ik u verzekeren dat er, wat u betreft, hoegenaamd geene hoop bestaat. Ik beroep mij dus voor de laatste maal op uw eergevoel: verlaat dadelijk deze stad en houd u tevreden met de ongelukken die ge reeds op mijn hoofd hebt doen vallen.»

Het scheen mij alsof mijn vriend gewaar werd dat zijn toestand niet bijzonder aangenaam was, want hij wachtte eene wijl om te antwoorden en zei dan op droevigen toon:

— »Ge wilt dus het ongeluk uwer zuster bewerken?"

— »Het ongeluk mijner zuster! omdat ik ze aan de sluwe valstrikken zou onttrekken van een' man die, hoe het ook zij, harer liefde volkomen onwaardig is!"

Het bloed steeg Frans naar het hoofd; zijne oogen schoten vlammen, doch hij bedwong zich en sprak met betrekkelijke bedaardheid:

— »Ik zie waar de schoen u wringt: eene barones von Rossitten staat te hoog boven den burgelijken Frans van de Laer,

dan dat zij er een enkel oogenblik aan zou denken zich tot hem te vernederen. Gij kunt gelijk hebben, Adrian, maar spreek mij nooit meer van uw liberalisme."

Dit verwijt trof mij.

— »Neen!» zei ik met warmte. »Dát 's de reden niet. U, den zoon van een' der beroemdste geneesheeren van België, u, die zelf een knappe kerel zijt, stel ik zonder twijfel veel hooger dan den verbasterden afstammeling van dezen of genen middel-eeuwschen baanstrooper, dan een' man die, met het oog op zijne doorluchtige voorouders, zich inbeeldt dan hij niets hoeft te doen om den algemeenen eerbied te verwekken en zich niet schaamt ijdel en nutteloos te leven. — Neen, ik herhaal het, gij zijt mij meer dan tien duizend onwetende landjonkers. Maar, ik bid u, wees toch redelijk: ge moet begrijpen dat ik onmogelijk het lot mijner zuster aan iemand mag toevertrouwen, die, zooals gij, met de heiligste dingen den spot drijft, het dierlijkste atheïsme en de onbeschaamdste zelfzucht als drijfveeren van uw gedrag zelf ten toon hangt en zonder schroom alles verloochent wat op godsdienst, plicht en deugd gelijkt."

Mijn vriend keek mij verwijtend aan en schudde met stillen weemoed het hoofd.

— »Alzoo», zuchtte hij, »omdat ik openhartig genoeg ben om geene gevoelens te huichelen die ik niet deel, omdat ik mijne innige, geredeneerde overtuiging rondborstig belijd, omdat ik die schijnheilige pilaarbijters verfoei, welke regelmatig naar de kerk loopen, ofschoon zij in den grond des harten even goddeloos zijn als de stoutste materialist; — daarom zou ik als een paria in de

maatschappij moeten leven, daarom zoudt ge mij onbekwaam mogen verklaren het geluk van eene vrouw te kunnen maken, ja mij harer liefde onwaardig noemen!”

— »Dat niet, maar ieder moet zijne gelijken zoeken. Het huwelijk is eene ernstige zaak, het is als 't ware het verbond van twee zielen en het spreekt van zelf dat die zedelijke verbinding zoo goed als onmogelijk wordt, in geval de echtgenooten, niet alleen tot verschillende kerken behooren, maar bovendien moreele begrippen deelen, die lijnrecht tegen elkander inloopen. Mijne ouders hebben Agnes godvruchtig opgebracht, zij hebben steeds getracht haar liefde en eerbied jegens God in te boezemen en ik beschouw het als een' plicht het werk van mijn' vader zaliger voort te zetten en de richting, die hij aan de opvoeding mijner zuster heeft gemeend te moeten geven, trouw te volgen. Nu, van twee dingen één: gesteld dat Agnes met u trouwt, of wel zal zij in hare godsdienstige en zedelijke overtuigingen volharden en, zoo doende, de innige vereeniging beletten, die ik als eerste vereischte voor een gelukkig huwelijk houd; of wel zal zij zich door u laten bekeeren en in dit geval zou ik mij voor eeuwig moeten verwijten mijn' plicht van familiehoofd te hebben verzuimd. En daarbij moet ik u nog ronduit bekennen dat uw gedrag, al zijt gij ook een beste jongen, veel te lichtzinnig, laat mij het woord noemen, veel te losbandig is geweest, dan dat ik enig vertrouwen in hetgeen gij uwe liefde heet zou durven plaatsen. Wat ik van uw al te vroolijk studentenleven heb gezien overtuigt mij dat ge nooit een geschikte echtgenoot voor mijne zuster zult wezen.”

Mijne laatste woorden schenen Frans diep gekrenkt te hebben, want het was met eene drift, met eene bitterheid die ik zelden bij hem had gevonden dat hij mij nu antwoordde.

— »Adrian», zei hij, »ik zie dat er met u niet te redeneeren valt. Gij schijnt bij voortduring te gelooven dat alleen vrome, dweepzicke, sentimenteele Lutheranen eerlijke lui zijn. Welaan, ga uwen gang: ik ben van een ander gevoelen. 't Is waar, ik heb gerold, ik ben een sjouwer geweest, een eerste losbol; maar die jeugdige pekelsonden zijn thans voorbij, zij behooren tot het verleden en zijn voor eeuwig verdwenen met mijne zalige academiejaren. Nu dat ik gepromoveerd ben, weet ik genoeg dat er voor mij een nieuw leven gaat beginnen, een leven dat niet alleen ernst en ingetogenheid, maar ook moed en volharding, ja zelfs in ruimer mate zelfverloochening zal vereischen. Er is een tijd voor werk en ernst, even als voor pret en vrengde. Men heeft den jongen student Frans een lustig leven zien leiden, aan »guindailles» en sjouwpartijtjes deelnemen, aan alle mooie meisjes het hof maken, en iedereen heeft die vroolijke handelwijze zeer natuurlijk, ja zeer verschoonbaar gevonden. Nu, ik herhaal het, die tijd is voorbij en van Dr. van de Laer zou men heel iets anders denken, indien hij het spoor volgde van den onbezorgden *civis academicus*. Maar daar is geen nood voor: ge weet dat ik met mijn vak oprecht ben ingenomen, des te meer daar ik het nooit als eene broodwinning zal moeten beschouwen en het bijgevolg, meer uit voorliefde dan uit dwang, mag beoefenen. Ook wil ik u niet verbergen dat ik ietwat eerzuchtig ben en dat het immer mijn vurigste wensch was mij

een' naam op wetenschappelijk terrein te mogen verwerven, — en, geloof mij, die drijfveer is voldoende, om iemand in den rechten weg te houden. Laat u dus door mijn wellicht een weinig te losbandig gedrag als student niet afschrikken. Ge kent overigens mijne meening, wat die vraag betreft. De mensch is niet volmaakt, hij wordt verdorven geboren en de wetten der natuur eischen, om zoo te zeggen, dat hij ééns in zijn leven aan zijne driften den toom viere. Doet hij het niet als jongeling, dan is er groot gevaar dat hij later den verloren tijd zal inhalen en ditmaal tot groote schade van zijn huiselijk geluk en van zijne eigene reputatie. 't Is hetgeen men bij voorbeeld ziet gebeuren met jongelui, die door kortzichtige ouders zeer nauw en gestreng worden gehouden en jong getrouwd, uit vreeze dat de booze zijne sluwe klauw soms op hen (mocht leggen: welnu, hoevelen zijn er niet, die, na verloop van weinige jaren, vrouw en kinderen verwaarloozen, om zich aan buitensporigheden over te geven, welke men aan een' jongen student kan vergeven, maar integendeel bij een' getrouwden man, bij een' huisvader, wiens eerste jeugd reeds voorbij is, altijd gemeen en aanstootelijk zullen voorkomen?”

Die lange redevoering kon zeer treffend zijn; doch zij leerde mij in het geheel niet 't geen ik eerst vooral wilde weten, namelijk of Frans, ja dan neen, van zijn huwelijksontwerp zou afzien; overigens had ik dikwijls genoeg met hem over zedenleer en godsdienst geredekaveld, om in hare minste bijzonderheden de meeningen van buiten te kennen, waarvan hij mij nu een beknopt overzicht trachtte te geven. Ook nam ik de eerste de beste gelegenheid waar om hem in de rede te vallen.

— »Dat is allemaal zeer wel», zei ik ongeduldig, »maar de tijd schijnt mij bijzonder slecht gekozen om nutteloos te haarklooven. Ik heb u vriendelijk verzocht, hoe eer hoe beter, deze stad te willen verlaten, dewijl er geene spraak kan zijn van een huwelijk tusschen u en mijne zuster en bijgevolg uwe tegenwoordigheid alhier slechts nadeelig voor uwer beiden rust en geluk in de toekomst zou zijn. Gelief mij nu zonder omwegen te zeggen of ge, ja dan neen, geneigd zijt het verzoek in te willigen dat ik u hoofdzakelijk om mijne zuster's wille heb gedaan.»

Met rasse schreden wandelde Frans van de Laer de kamer op en neer, bedacht zicht een oogenblik, haalde ongeduldig de schouders op en bracht eindelijk het gewenschte antwoord te voorschijn:

— »Eh wel! ja,» zei hij, »om uwe zuster's wil zal ik doen wat ge vraagt, doch op eene voorwaarde *sine qua non*, name- melijk dat Agnes . . . ik meen de freule von Rositten mij zelve zal verzoeken te vertrekken en aan mijne liefde vaarwel te zeggen.»

— »Onmogelijk! Bedenk hoe pijnlijk zulk eene bijeenkomst voor u beiden en bijzonderlijk voor haar zou zijn.»

— »Ik eisch ook niet dat ze mij mondelings mijn vonnis mededele: een paar regels van hare handschrift zullen volstaan, ja zelfs zou ik mij desnoods getroosten met eene boodschap door een' vertrouwden persoon — door u bij voorbeeld — overgebracht. Ge ziet dus dat ik niet onredelijk ben in mijne eischen en het is daarom dat ik vast besloten ben geen' duim breed terug te wijken: wat ge daar zoo even hebt gehoord is alles wat ik kan toeven. Spaar u dus nieuwe pogingen om mij nog andere ver-

zoeken te doen inwilligen, want ge zoudt vergeefsche moeite doen. Ge kent mijn laatste woord.”

En inderdaad, het was zijn laatste woord, want noch smee-kingen, noch bedreigingen konden hem in zijn besluit doen wankelen en eindelijk moest ik wanhopig den strijd opgeven. Slechts ééne kans, eene zeer twijfelachtige kans bleef mij over: misschien zou mijn invloed op mijne zuster groot genoeg zijn, om haar te bewegen den stap te wagen, die alleen ons van Frans van de Laer konde verlossen. Met dolle vertwijfeling nam ik mijne toevlucht tot dit uiterste reddingsmiddel.

Agnes was alleen te huis en hield zich in den salon met eenig borduurwerk onledig. Zij scheen overigens in eene diepe, blijkbaar niet onaangename mijmering gedompeld te zijn.

Toen ik onverwachts de kamer binnentrad, sprong zij juichend op, liep mij vroolijk te gemoet en onthaalde mij, ouder gewoonte, op een' gullen broederkus, terwijl zij de armen om mijn' hals sloeg en mij zacht verwijtend vroeg waarom ik haar zonder iets te zeggen op de Karlshöhe had verlaten en eerst nu, drie uren nadien, naar huis keerde.

— »God weet waar ge heel dien tijd geloopen zijt, booswicht!” lachte zij en hief de kleine hand dreigend in de hoogte: »ja, ja! ik had ze wel gezien in het koffiehuis op de Karlshöhe, die jonge dame uit Roermonde, die bekoorlijke weduwe met hare donkere oogen, die u zoo zeer verblinden. Dat zal zonder twijfel de reden van uwe afwezigheid geweest zijn! Moest immers Mijnheer zijn hof niet gaan maken — onder het drinken van een kopje koffie, verzeld van een paar lekkere koekebakjes?”

Ik heb mijne zuster hartelijk lief — en hoe zou ik niet, vooral op oogenblikken als toen, daar zij, vertrouwend tegen mijn' schouder geleund, hare ondeugende bruine kijkertjes in mijne oogen met schalksche vreugde spiegelde? — doch op dien stond stak haar vroolijke, luchtige toon bij mijne sombere gedachten zoo leelijk af, haar vriendelijk schertsen scheen mij zoo onuitstaanbaar, dat ik ze haast ruw van mij stiet en zeer onbeleefd verzocht hare gekke streken elders te gaan verkoopen. Het oogenblik was ook bijzonder wel gekozen om mij met de jonge dame van Roermonde en lekkere koekebakken te komen plagen.

Agnes was aan zulk onvriendelijk gedrag niet gewoon: zij zag dadelijk dat er iets was, de eene of de andere moeilijkheid die mij hinderde, en smeekte mij, met tranen in hare oogen, genoeg vertrouwen in haar te stellen, om haar de reden van mijn verdriet mede te deelen.

Ik aarzelde eene wijl, want het onderwerp was netelig en ik wist niet wel hoe ik het zou aanvangen. Eindelijk toch besloot ik mij van den beginne af in medias res te werpen en verklaarde aan de bevende Agnes, dat hare minnarij met Frans van de Laer voor mij niet langer een geheim was, dat ik alles wist en dat ik het mijn' plicht achtte dadelijk een einde te maken aan eene, wel is waar, tot daar toe onschuldige, maar tevens gevaarlijke vrijerij, die slechts nadeelige gevolgen na zich konde slepen, dewijl er in geen geval sprake van een huwelijk mocht zijn. Ik hoopte dus dat mijne zuster zonder weêrzin die onbetamelijke kalverliefde zou verzaken en mij diensvolgens vergunnen haar besluit aan Frans te doen kennen.

Bij mijne eerste woorden had Agnes zich snikkend in mijne armen geworpen en haar gloeiend gelaat in mijn' boezem verborgen, terwijl zij alleen door tranen en zenuwachtige stuiptrekkingen op mijne strenge verwijten antwoordde. Maar toen ik van haar eischte dat zij haren minnaar zou verloochenen, veranderde op eens hare gansche houding. Zij hief fier het hoofd op, maakte zich van mij los en vroeg met verontwaardigde stem hoe ik ze tot zulk eene laagheid bekwaam durfde achten: zij konde niet liegen, zeide zij, zij wilde het niet; Frans beminde haar, zij had hem innig lief, en die liefde, die achting, ja dien eerbied, die zij voor hem koesterde, zouden alleen gewichtige, afdoende redenen kunnen doen wankelen; zoolang ik dus zulk een' ommekeer in haren geest niet had te weeg gebracht, moest ik niet hopen dat zij ooit den man dien zij beminde vrijwillig zou verstoeten.

Gewichtige, afdoende redenen waren intusschen niet zeer gemakkelijk te vinden en, om toch iets te zeggen, viel ik op het ongelukkig denkbeeld mijne afkeuring van het ontworpen huwelijk op het verschil van godsdienst te gronden, en, natuurlijk, had die slimme streek geen ander gevolg dan mijne zuster in een' hartelijken lach te doen schieten. Zij vroeg mij schertsende of ik niet wist dat zulke huwelijken in Duitschland dagelijks plaats grepen en door niemand veroordeeld werden, of ik vergeten had dat mijne tante, de eigen zuster van mijn' vader, met een' katholiek getrouwd was? Overigens, zei ze, was Frans van de Laer niet Roomschgezind genoeg, om eenige vrees in te boezemen, hij was te verdraagzaam, dan dat hij er een enkel oogen-

blik zou aan denken wegens punten van geloof tot huiselijke twisten aanleiding te geven. Bovendien had hij reeds verklaard dat hij zijne kinders gaarne in de Luthersche leer zou laten onderwijzen.

Langs die zijde verslagen, nam ik mijne toevlucht tot andere, nog zwakkere punten, welke Agnes even gemakkelijk als mijne eerste zwaarigheden overwon. Hoe kon ik ook de hoop voeden haar te kunnen paaien met belachelijke tegenwerpingen, als bij voorbeeld dat Frans te jong was, dat hij tot een vreemd volk behoorde, dat mijne zuster geene haast had om te trouwen, enz.!? Bedreigingen en smeekingen bleven even vruchteloos. Agnes verklaarde zich bereid mij te gehoorzamen, in geval ik mijne eischen op ernstige gronden steunde; tot daar toe konde zij niet anders doen of ze moest het huwelijk als goedgepaard en betamelijk beschouwen. Frans behoorde immers tot eene deftige familie; hij was tamelijk rijk, jong, bevallig en volgeestig, zijne reputatie was onbevlekt en iedereen werd door hem bekoord. Wel is waar, was hij niet edel, maar zijn vader had zijn' naam in heel Europa bekend gemaakt en Frans zelf bewees alle dagen dat hij talent genoeg bezat om op geene voorouders te moeten roemen, dat hij best in staat was zich zelf eenen weg in de wereld te banen. Overigens, indien hij zich in Duitschland vestigde, zooals hij het beloofd had, zou het zoo'n knappen jongen, door invloedrijke vrienden ondersteund, in het geheel niet moeilijk vallen binnen korten tijd het adelsdiploma te verwerven. . . . Wat kon men nog meer eischen?

Dit alles was zeer waar, zeer gegrond en ik zocht te vergeefs

naar passende argumenten, want ik kon toch aan mijne zuster niet gaan zeggen dat ik mijne toestemming in haar huwelijk weigerde, omdat Frans van de Laer als een eerste sjouwer op de academie was aangeteekend en vooral omdat hij mij mijne maitresse had ontnomen? Van lieverlede waren wij echter allebei boos geworden en op het oogenblik dat mijne zuster een nieuw bezwaar onverbiddelijk in duigen blies en voor de derde maal hare overigens zeer logische redeneering herbegon, kon ik mij niet weêrhouden haar ongeduldig toe te snauwen:

— »Gij moogt zeggen alles wat ge wilt, maar die man is uwer liefde onwaardig en ge kunt hem niet beminnen zonder u zelve te vernederen.»

Ik had pas gesproken of ik betreurde diep mijn' onvoorzichtigten uitval.

— »Onwaardig!» herhaalde Agnes met onstuimige verontwaardiging; »mijne liefde zou mij vernederen! Ge moet wel sterke redenen hebben, Adrian, om op die nijldige manier van uwen vriend te spreken. Hoe en waarin is hij onwaardig?»

De te huis komst mijner moeder redde mij uit de verlegenheid en bracht een einde aan het gesprek: de netelige vraag bleef onbeantwoord.

's Anderen morgens vond ik bij toeval mijne zuster alleen en wilde van die gelegenheid gebruik maken om nog eene poging te wagen. Maar dadelijk viel zij mij droog in de rede en verklaarde dat zij met mij geen woord meer over dit onderwerp zou reppen, zoolang ik haar door zonneklare bewijzen niet deed blijken dat mijne zware beschuldigingen tegen Frans waarheid

bevatten en iets anders waren dan lasterlijke achterklap.

De volgende dagen trachtte ik herhaaldelijk Agnes in haar besluit te doen wankelen, doch met even negatief succes en ten slotte zag ik mij gedwongen aan Frans te verklaren dat er geene hoop overbleef mijne zuster ooit tot den gewenschten stap te bewegen. Die mededeeling werd met zegevierende vreugde door mijn' vriend ontvangen en, toen ik hem spijtig vroeg wat hij nu doen zou, antwoordde hij al spottend dat hij de zaak in overweging zou nemen en zich naar de omstandigheden gedragen. Dat hij mij zijne plannen niet uiteenzette, moest mij niet verwonderen, vermits ik zelf verklaarde dat ik alles wilde aanwenden om ze te doen mislukken.

Wat die plannen eigenlijk waren moest ik overigens spoedig weten. Als ik eenige dagen later van mijne gewone morgenwandeling terugkwam, nam mij mijne moeder geheim ter zijde en vertelde mij dat zij zooeven een bezoek had ontvangen van Dr. Jacob van de Laer, uit Brussel, lid van den Belgischen Senaat, grootkruis van het Leopoldsorde, enz. die haar de hand van Agnes voor zijn' zoon Frans officieel had gevraagd. Uit het lang en ernstig gesprek, dat zij met den vader van mijn' vriend had gehad, bleek duidelijk dat het huwelijk onder alle opzichten als volkomen goedgepaard mocht beschouwd worden. Dit was overigens ook het oordeel, welk Ewald als toeziende voogd — wij stonden immers onder de voogdij van mijne moeder — had gemeend te mogen uitspreken, en, wat Agnes betreft, zij had openhartig bekend dat zij Frans vurig beminde en slechts met hem gelukkig konde zijn. Dit alles wel overwogen hebbende,

verklaarde zich mijne moeder tot het aannemen van het huwelijksaanbod geneigd, doch, vooraleer zij een definitief besluit nam, wenschte zij mij als hoofd der familie te raadplegen, al was ik ook nog minderjarig, des te meer daar ik sedert nagenoeg twee jaren met Frans op zeer gemeenzamen voet had verkeerd en dus meer dan anderen in staat was zijn karakter naar waarde te schatten.

Dit nieuws verraste mij minder dan ik gedacht had. Ik was immers op zoo iets reeds voorbereid, ofschoon het mij oprecht verwonderde dat mijn vriend er in geslaagd was zijn' vader zoo onverwachts uit Brussel te doen komen. Die onweêrstaanbare Frans bezat ongetwijfeld een geheim middel om iedereen te bekoren en onder zijn' invloed te brengen, tot zijn' ouden heer toe, die, hoe geleerd en beroemd ook, toch eigenlijk niets anders dan een ongelikte beer was en bovendien juist geene kat om zonder handschoenen aan te grijpen.

Intusschen dacht ik bij mijzelven welke aanneembare redenen ik verzinnen zou om dit huwelijk af te raden, want ik achtte mij niet gerechtigd hier de jeugdige buitensporigheden van Frans aan te halen, aangezien zulks onmogelijk was of ik moest het vertrouwen schenden dat hij in mijne vriendschap had geplaatst, en, wat zijn gedrag jegens Christiane aanging, het spreekt van zelf dat ik die zaak onaangeroerd liet, vermits de geheele schuld onfeilbaar op mij, den verleider van het meisje, zou nedervallen. — Maar wát moest ik dus zeggen?! 't Was om er zijn verstand van te verliezen!

Mijne moeder wenschte dadelijk mijn gevoelen te kennen, doch,

ik deed haar begrijpen, zoo wel als de hevige ontroering het mij toeliet, dat ik ten minste eenige uren noodig had om zulk een onverwacht (!) voorstel rijpelijk te overwegen en dan een antwoord, op ernstige gronden gemotiveerd, te geven. Er was trouwens geene haast, dewijl Dr. van de Laer reeds naar Brussel vertrokken was, waar zijne talrijke patiënten hem niet langer konden missen, en eerst binnen acht dagen zou terugkeeren om de beslissing van mijne moeder te hooren.

Haast wanhopig verliet ik het huis om bij Frans eene uiterste poging te gaan beproeven, hoewel ik mij niet dorst vleien met de hoop dat ik ditmaal beter zou slagen dan vroeger; maar het was mijn laatste reddingsmiddel: anderen kende ik niet.

Terwijl ik moedeloos den trottoir van de Elisenplatz volgde, ontmoette ik aan den hoek der Adelbert Strasse den goeden Ewald Neerbeck, die daar ook, in diepe, droevige gepeinzen gedompeld, langzaam voortstapte.

— »Arme vriend!» riep ik en drukte hem warm de handen; »wat heb ik weér van u vernomen? Hoe kunt ge de edelmoe- digheid ver genoeg drijven om een huwelijk aan te raden, welk den droom van gansch uw leven vernietigt? Zult gij uw eigen geluk dan eenwig opofferen?»

— »Adrian,» antwoordde Ewald met droevige bedaardheid, »ge weet hoe ik uwe zuster bemin, ge weet hoe die onzalige liefde mijn hart heeft doen bloeden, hoe zij mijn anders zoo kalm en gelukkig leven heeft verwoest. . . . Ja, ik bemin Agnes van ganscher harte, maar steeds op eene wijze die harer waardig is: mijne liefde is geen aardsch gevoel, geene zelfzuchtige neiging,

het is een innige wensch, een vaste wil het onmogelijke aan te wenden om het geluk van haar die ik bijna aanbid — God vergeve mij die zondige uitdrukking — te bewerken. Ik had durven hopen dat het mij misschien zou gegeven worden zelf over haar te mogen waken, haar zelf tot steun in de toekomst te dienen De Heere heeft het niet gewild, Zijn wil geschiede! ik moet mij onderwerpen en mij tevreden houden met de taak die Hij mij opgelegd heeft: ik zal Zijn woord prediken en een' troost in het volvoeren mijner plichten zoeken. Maar toch wil ik steeds Agnes' geluk behartigen en het is, omdat ik overtuigd ben dat zij met uwen vriend Frans van de Laer gelukkig zal zijn, dat ik diens aanzoek heb ondersteund: zij beminnen elkander oprecht en Frans, hoe lichtzinnig ook, is ten slotte een beste jongen. Hij heeft stellig vele gebreken, maar zijne rondborstigheid, zijne edelmoedigheid bewijzen dat zijn harte goed is en, geloof mij, dat is reeds veel. — En nu, Adrian, vaarwel! ik keer van avond nog naar Pommeren terug, om mij met onverdeelden ijver aan den dienst des Heeren te wijden: mijne plaats is in de eenvoudige pastorie van Belgard en niet in de Akensche salons, waar ik reeds een' kostbaren tijd heb verkwist, dien ik aan het nakomen mijner plichten hadde beter kunnen besteden. Vaarwel, Adrian! wij zien elkander spoedig in het geboorteland weder!"

Bij deze woorden drukte mij Ewald hartelijk de hand en verwijderde zich ijlings zonder op eenig antwoord van mij te wachten: het was blijkbaar dat hij vreesde zijne diepe ontroering niet langer te kunnen bedwingen. Zuchtend keek ik hem na, totdat hij in de verte verdween, en dan vervolgde ik langzaam mijnen

weg: eenige stappen slechts en ik bereikte het huis, waar Frans op kamers woonde.

Van de Laer was oogenschijnlijk op mijn bezoek voorbereid en luisterde onbeweeglijk en stom naar de razende verwijten en bedreigingen, waarmede ik hem gedurende een paar uren overlaadde. Even ongevoelig bleef hij voor mijne smeekingen en vergenoegde zich met mij nu en dan koelbloedig te verklaren dat mijn gedrag onredelijk was, aangezien ik onder den invloed van minnenijd en gekrenkte eigenliefde handelde, en dat hij mij daarom van harte vergiffenis schonk: het geluk mijner zuster, zijn eigen welvaren kon hij echter natuurlijk aan zijne genegenheid voor mij niet opofferen en hij bleef vast besloten zijn huwelijksplan, zelfs mijns ondanks, ten uitvoer te brengen, wel overtuigd dat ik hem later daarvoor zou bedanken.

Die tergende bedaardheid bracht mij eindelijk geheel buiten mij zelve.

— »Maar, vermetele zwetser!» schreeuwde ik met blinde woede, »weet ge niet dat mijne moeder mij inlichtingen heeft gevraagd over uw zedelijk karakter, dat een enkel woord van mij voldoende ware, om u met schande uit ons huis te doen bannen?»

Frans die volgens gewoonte de kamer op en neer wandelde, bleef plotseling stilstaan, keek mij met minachting aan en wees mij de deur.

— »Ga, Adrian von Rositten,» sprak hij droogjes weg, »ga! Het staat u vrij nog de rol van verklikker en spioen, na die van bedorven kind en ondankbaren vriend, te spelen; ga de geschiedenis van Christiane aan uwe moeder vertellen, zeg haar hoeveel sjouwpartijtjes wij te

zamen hebben gehad, voeg er zelfs nog eenige stoute leugens, eenige vernuftige lasteringen bij, en wacht op den uitslag van dit ridderlijk gedrag. Maar, in alle geval, denk niet dat ge nog ooit in uw leven de hand van een' fatsoenlijken man zult mogen aanroeren."

Ik bleef stom.

— »Overigens," vervolgde Frans, »geloofst ge dat ik laaghartig genoeg ben, om mijn verleden aan mijne aanstaande vrouw te verbergen? Welnu, gij bedriegt u: reeds over drie weken heb ik alles aan uwe zuster bekend, alles, hoort ge? Ik heb haar gezegd hoe lichtzinnig ik te Gent als student geleefd heb, hoeveel meisjes gedurende mijne academiejaren door mij bemind werden, ja ik heb haar de geschiedenis van Christiane verteld; maar tevens achtte ik mij verplicht alle namen en vooral den uwe te verzwijgen. En Agnes heeft mij begrepen: zij heeft gezien dat ik vast besloten was mijn gedrag te beteren en volgaarne heeft zij mij die jeugdige pekelzonden vergeven. — Welaan, wat zegt ge daarvan?"

Ik was vernietigd, ter neer geslagen en moest mijne onmacht bekennen.

— »Gij behaalt de zege", morde ik, »gij, de zedeloze epicurist, gij, de cynische atheïst; en ik, die mij steeds naar de voorschriften van plicht en deugd heb willen gedragen, ik ben verslagen, gefopt en vernederd! Is er dan geene rechtvaardigheid meer in de wereld?"

Een ironische glimlach zweefde op de lippen van mijn' vriend.

— »Misschien!" antwoordde hij: »houd u intusschen overtuigd dat het gezonde verstand noodzakelijk de dwepende verbeelding

moet overwinnen, en dat geen sentimenteele idealist tegen een' praktischen positivist kan bestand zijn. Overigens, gij zult uwe nederlaag niet lang betreuren: ik geef u mijn woord van eerlijk man dat uwe zuster gelukkig zal zijn."

Frans van de Laer heeft zijn woord gehouden: Agnes is gelukkig en hij ook. Sinds hij op Schnepenhagen woont, heeft hij de achting en de genegenheid van iedereen weten te verwerven: men ziet hem nooit in de kerk, maar de arme dorpbewoners beschouwen hem als eene tweede Voorzienigheid. Mijn vriend had gelijk: mijne nederlaag moest ik niet lang betreuren en dagelijks nog prijs ik den Heer en zeg Hem uit den grond der ziele dank voor die eens zoo grievende vernedering.

Ewald Neerbeck leeft nog stil en rustig op de pastorie te Belgard. Eenige nieuwe rimpels heeft het verdriet op zijn voorhoofd gegroefd, grijzer zijn zijne haren geworden, maar hij heeft in zijne verhevene zending moed en troost geput. De eenvoudige predikant draagt zijn ongeluk met gelatenheid en schijnt alleen nog te leven om bij zijne broeders leed en kommer te doen verdwijnen. . . . Het volk zegent en bemint hem en vereenigt zijn naam met dien van Frans van de Laer.

Het huwelijk mijner zuster greep den 19 November 1867 te Schnepenhagen plaats, en terwijl de jonggetrouwden, kort na de godsdienstige plechtigheid, gedurende welke Ewald Neerbeck

het ambt van predikant zelf wilde vervullen, zich op reis begaven naar Oostenrijk en Italiën, haastte ik mij insgelijks het ouderlijk huis te verlaten, want ik moest naar de Academie terug: reeds sedert ééne maand waren immers de lessen herbegonnen en ik wist dat ik moeite zou hebben om den verloren tijd in te halen.

Evenwel besloot ik een paar dagen in Brussel te blijven. Een mijner vrienden, Armand Wolfs, die daar de Rechten aan de Vrije Hoogeschool studeerde, had mij reeds zoo dikwijls doen beloven dat ik hem eens bij gelegenheid zou komen bezoeken, dat ik waarlijk geen middel vond om ditmaal aan het nakomen mijner belofte te ontsnappen, des te meer daar ik, na eene lange en vermoeiende reis van bijna twee honderd uren, te afgemat zou zijn om de eerste dagen na mijne terugkomst te Gent aan studie en geestesinspanning te besteden. Nu, dien tijd wilde ik liever in het plezierige Brussel doorbrengen dan te Gent, waar alles mij droevige herinneringen vóór den geest bracht en waar ik thans geen' Frans van de Laer zou vinden, om mij moed en veerkracht in te boezemen.

Armand was van mijne aankomst verwittigd en wachtte mij aan de Noorderstatie. De plichtplegingen waren selbstverständlich zeer kort en, na een' hartelijken handdruk gewisseld te hebben, gingen wij gearmd de stad in. Daar ik echter onderweg mijne handschoenen had bevuild en er geene andere bij mij had, achtte ik het noodig mij een paar glacés aan te schaffen, om ten minste welvoegelijk vóór Armand's ouders te verschijnen. Ik trad dus in den eersten den besten winkel, dien wij in de

Nieuwstraat zagen. Mijn vriend, die zijne sigaar niet wilde verlaten en dames daar binnen bespeurde, bleef mij op den trottoir afwachten.

Terwijl ik bezig was met mijne handschoenen te kiezen en te passen, was er vóór het huis een kleine brougham stilgestaan en de dame die in het rijtuig zat, had door het portier Armand gewenkt dat hij bij haar zou komen: deze was dadelijk naar de koetsdeur geloopt, zoodat het mij onmogelijk werd het gelaat van de onbekende dame te zien. Overigens sloeg ik op dit alles weinig acht, betaalde mijne handschoenen en verliet den winkel. Maar, als Armand zich bij het gerucht van de deur omkeerde en mij de dame liet bespeuren, met wie hij zoo druk en gemeenzaam aan het praten was, kon ik geen' schreeuw van ontzetting bedwingen en bleef een oogenblik als versteend op mijne plaats genageld: ja, die elegante modedame in haren prachtigen huirressorts, ik had ze herkend: het was de arme Christiane!

Mijn luide kreet had natuurlijk hare aandacht op mij geroepen: zij bezag mij verwonderd en werd op eens zoo bleek als de dood.

— »Naar huis en gauw!» riep ze den koetsier met stervende stem toe en verborg zich in den donkersten hoek van het rijtuig.

De koetsier liet de zweep over de paarden vallen, die vurig steigerden en zich in snellen draf verwijderden. Dit bracht mij weder tot mijzelf en werktuigelijk wilde ik het rijtuig achterna loopen. Maar Armand, die dit tooneel met stomme verbaasdheid had aangepen, hield me krachtig tegen.

— »Zijt ge gek,» vroeg hij, »om bij klaren dage achter het rijtuig van eene cocotte te loopen, ofschoon ge weet dat ge

hare paarden nooit zult kunnen weêr inhalen, en dit nog wel in het midden der Nieuwstraat, waar ge geene tien stappen zoudt doen zonder overgereden te worden? — En wat moet ge hebben van Mademoiselle Ça-z-y-est?”

Ik luisterde niet en poogde mij los te rukken.

— »Laat mij gaan,» morde ik. »Ik wil Christiane zien, haar spreken!»

— »Kom, wees niet onredelijk!»

— »Maar 't is Christiane, zeg ik u!»

— »Christiane? Jamais de la vie! Melle Ça-z-y-est, zooals haar iedereen noemt, of Olga, zooals intieme vrienden gelijk ik zeggen, verkies!»

Intusschen was het rijtuig achter den hoek van den Boulevard verdwenen.

— »Maar die vrouw,» hernam ik met spijtig ongeduld, »hoe gij ze ook noemt, ik ken haar, ik wil, ik moet haar spreken!»

Armand schudde ongeloovig het hoofd.

— »Ik twijfel zeer of gij Olga kent; gij hebt u zeker door hare gelijkenis met iemand anders laten misleiden.»

— »En zij dan? Heeft zij mij ook voor een' anderen genomen, als ze bij mijne verschijning zoo plotseling bleek en onsteld is geworden?»

— »Ja, dat 's waar! dit feit is ernstiger. Overigens, stel u gerust: gij zult Olga zien, ik zal u naar heur huis leiden.»

Ik sprong van vreugde op.

— »Ge weet waar ze woont!» juichte ik. »Kom vriend, laat ons gaan! spoed gemaakt, een rijtuig genomen!»

— »Wordt ge razend?» viel mij Armand misnoegd in de rede. „Wat! ge komt naar Brussel onder voorwendsel van mij en tevens mijne familie te bezoeken, en ge zijt geene tien minuten in de stad of ge spreekt van alles in den steek te laten om de eerste de beste cocotte achterna te loopen! Wat zouden dan mijne ouders, die op u wachten, van zulk een gedrag zeggen? Neen, jongen, zóó gaat het niet: het is thans reeds dicht bij vijf uur, het dîner is gereed en men wacht alleen nog op ons om zich aan tafel te zetten. Om nu Olga na den eten te gaan opzoeken, ik acht dit minder voorzichtig, daar wij haar waarschijnlijk niet alleen te huis zouden vinden, en uwe ontroering van straks, zoowel als de hare, overtuigt mij dat er hier tusschen u beide eene verklaring noodig is, die slechts onder vier oogen mag geschieden. Wees dus redelijk! Morgen ochtend zullen wij te zamen gaan.»

Ik moest mij onderwerpen en, op mijne aanvraag, verhaalde mij Armand wat hij van Christiane of Olga wist.

Zeer lang was het niet. In den loop van Juli, dus zes maanden geleden, had men Mevrouw Olga Dzyalinska te Brussel zien verschijnen in gezelschap van een' ouden edelman, den graaf van Esseghem, die, wat de strengheid zijner beginselen en de geregdheid van zijn gedrag betreft, niet precies in geur van heiligheid stond. Naar men vertelde, hadden zij elkaër voor de eerste maal in een' spoorwegwagen ontmoet en daar eene kennis begonnen, die spoedig zeer intiem werd. Inderdaad, de graaf had dadelijk zijne protégée op een lief huisje geïnstalleerd, dat hij in de Liedekerke-straat bezat, en jegens haar eene mildheid, eene

vrijgevigheid getoond, welke haar spoedig den eersten rang onder de schitterendste sterren van het demi-monde deden bereiken. Men begon van haar te spreken; hare schoonheid, hare bevalligheid, haren geest te roemen; men beschouwde haar als een voorbeeld voor fatsoenlijke eigenaardigheid en onberispelijken goeden smaak, kortom haar naam was in iederen mond. Als ik zeg »haar naam”, bedoel ik niet den ronkende nom de guerre »Olga Dzyalinska”, dien schier niemand konde uitspreken en nog minder onthouden, maar wel den eleganten toenaam »Melle Caz-y-est”, eene geestvolle zinspeling op hare rijke toiletten en schitterende gespannen. — Welnu, ondanks de weelde, waarmede haar de graaf van Esseghem had overladen, ondanks de algemeene bewondering, ondanks den nijd dien zij alom verwekte, was Christiane met haar lot niet tevreden en verweet aan haren beschermer, dat hij ze bedrogen had, met de valsche belofte voor haar slechts een vader te zullen zijn, om ze naar Brussel te lokken en haar, wel is waar vergulde, maar niettemin zware ketenen op te leggen. Ook, deels uit zwakheid, deels uit wrok, leende zij weldra een welwillend oor aan de smeekingen van verscheidene jonge minnaars, onder anderen van Armand, en beging meer dan éénen misstap, die bij een’ man, minder betooverd dan de heer van Esseghem, geene genade zou gevonden hebben en ten minste eene onherroepelijke scheiding veroorzaakt. Maar de oude graaf kende geene jaloerschheid: hij aanbad zijne schoone Olga en was reeds te gelukkig, daar zij zijne liefde toegevend dulde. Van haar te moeten scheiden ware voor hem de doodsteek geweest. — Intusschen was er eene omstandigheid, die Ar-

mand ten zeerste had verwonderd, namelijk dat Melle C a - z - y - est door een soort van geheim verdriet gedurig vervolgd was, door sombere gedachten, die zij blijkbaar trachtte te verdrijven door zich meer dan ooit, en als 't ware met blinde wanhoop, in den dwarrelkolk der luidruchtigste vermaken te werpen. Hare drijfveer had men vruchteloos pogen te ontdekken.

Gij zult misschien willen weten hoe ik die mededeeling ontving, in welken toestand zich mijn geest bevond, terwijl ik vernam dat Christiane, in stede van naar Parijs te gaan, de maîtresse van een' Brusselschen zimboem geworden was, dat de arme toogjuffer van den Lindenhoek als 't ware tot koningin van de mode was herschapen? — Welaan, in Armand's verhaal had mij slechts één punt getroffen: Christiane was niet gelukkig, zij had verdriet en dacht met droefheid en berouw aan het verleden, aan de gelukkige dagen onzer liefde . . . en ik, ik was laf en dwaas genoeg om haar alles te vergeven en mij wederom zonder wederstand door mijne onzalige liefde te laten medeslepen. Ziedaar hoe het met mij stond! noch de bittere lessen der ondervinding, noch de dringende waarschuwingen van Frans van de Laer hadden in mijn hart eene wilde drift, een verslindend vuur kunnen dempen, welke sedert zes maanden mijn leven, vroeger zoo gelukkig en rustig, hadden verbitterd en mij in de toekomst niets anders dan nieuwe rampen konden aanbrengen. Ach, zij moet wel krachtig of wel laag zijn, de jeugdige ziel, die het zonder gevaar mag wagen, met zulk een verradelijk gevoel als de liefde te spelen!

Wij bereikten spoedig Armand's woning, waar de geheele fa-

milie op ons wachtte en mij op de vriendelijkste wijze onthaalde. Bij andere omstandigheden zou mij die gulle handelwijze diep getroffen hebben en ik hadde den gemoedelijken avondstond, dien ik in het midden der familie Wolfs doorbracht, onder de gelukkigste uren van gansch mijn leven mogen tellen; maar in den akeligen geestestoestand waarin ik verkeerde, scheen het mij eene onuitstaanbare foltering, vóór die brave lieden vreugde en opgeruimdheid te moeten veinzen, naar hunne vragen te luisteren, hunne kwinkslagen toe te juichen, en dit alles, terwijl doodelijke angst en instinctmatige vrees mij het hart verscheurden. Ook haastte ik mij de vermoeidheid, door de lange reis te weeg gebracht, en eene denkbeeldige hoofdpijn voor te wenden, om van het huisgezin, zoo vroeg als de beleefdheid het toeliet, afscheid te nemen en mij ter rust te begeven. Ter rust! alsof ik de hoop konde voeden een enkel oogenblik mijne oogen te mogen sluiten, alsof ik van te voren niet wist dat ik den ganschen nacht niets anders zou doen dan aan de bijeenkomst van den volgenden dag denken, met vrees en angst denken! En waarom met vrees en angst? waarom niet liever met vreugde of met verontwaardiging? Ja, waarom, zoo niet omdat ik ijsde bij de enkele gedachte dat Christiane, door haren nieuwen rijkdom verblind, misschien mijne liefde zou verstooten of ten minste weigeren den milddadigen graaf van Esseghem af te danken om mij naar Gent te volgen! — O, die ellendige hartstocht had van mij een' vuigen lafaard gemaakt!

's Anderen morgens was ik reeds ten acht ure aangekleed om uit te gaan en zocht mijn' vriend dringend aan, om zich hoe

eer hoe beter naar Christiane's huis te begeven; doch hij deed mij verstaan dat men zich bij eene dame vóór een zeker uur niet mag aanbieden en het was slechts na elven dat hij er in toestemde eindelijk te vertrekken.

De afstand tusschen de Loxumstraat, waar Armand Wolfs woonde, en de Liedekerke-straat te St. Joos-ten-Noode is tamelijk groot, zoodat we niet onnoodig vonden een rijtuig aan den Treurenberg te nemen. Twintig minuten later stond onze vigilante stil aan het hek van een net huisje, half cottage, half châlet, dat in het midden van een lief tuinken gelegen, meer op een buitengoedje dan op eene gewone steedsche woning geleek.

Op het gerucht van de bel kwam een aardig dienstmeisje aangeloopt; zij scheen Armand wèl te kennen, want zij lachte hem ondengend toe, terwijl zij ons mededeelde dat Mevrouw nog niet zichtbaar was.

— »Nog niet zichtbaar!» herhaalde mijn vriend. »Toe, Wantje! 't is zeker om mij te plagen dat ge dat zegt: weet ge wel dat het niet ver van twaalf uur is?»

— »Ik weet het, Mijnheer Armand, maar 'k heb u nogtans de zuivere waarheid gezeid. Mevrouw heeft nog niet voor haar ontbijt gescheld, en het verwondert mij des te meer, daar ze gisteren tusschen vijf en zes uur naar huis is gekomen, ofschoon ze mij verwittigd had dat zij buiten zou dineeren.

— »Zoo! en is dat alles?»

— »Ja, Mijnheer Armand! Want zij heeft niets willen gebruiken en heeft zich dadelijk naar heur slaapvertrek begeven, waar zij zich tot nu toe heeft opgesloten gehouden.»

— »'t Is inderdaad wonderlijk!» morde mijn vriend. »En hoe zag Mevrouw er gisteren uit?»

— »O Mijnheer! zij scheen mij geheel verbijsterd: zij beefde over gansch haar lichaam, alsof ze de koorts had, en hare kleur was zoo bleek als linnen. Ik heb haar gevraagd of ze onpasselijk was, of ze niets noodig had.....; maar zij heeft mij ongeduldig weggezonden en de deur achter mij in het slot gedaan.»

Er volgde eene korte poos.

— »Dat alles komt mij zeer verdacht voor», mompelde Armand op bekommerden toon. »Hoor eens, Wantje,» vervolgde hij met luider stem, »ga nogmaals naar Olga's kamer en klop hard op de deur, klop totdat zij u antwoorde: zij is misschien ongesteld en kan onze hulp noodig hebben.»

De meid verwijderde zich en liet ons alleen met onze gedachten. Mijn vriend scheen nu bepaald ongerust en zenuwachtig en wandelde met gejaagden tred door de zaal. Ik....., maar ik zou u moeielijk een idee van mijn' toestand op dit oogenblik kunnen geven: in schijn was ik bedaard en zelfs als 't ware on-aandachtig, terwijl ik in mijn binnenst op ijselijke wijze werd gepijnigd en allengskens de akelige vrees, het onbepaald voor-gevoel van eene schrikkelijke ramp, die mij bij mijn vertrek uit Gent zoo wreed hadden gefolterd, wederom meer en meer gelijk eene ontzettende nachtmerrie op mijn hart voelde drukken.

Eenige minuten van pijnlijke onzekerheid waren verlopen, toen wij eensklaps de meid geheel ontsteld de trappen zagen afdalen, terwijl zij ons op verschrikten toon toeriep:

— »O God! Heeren, er is zeker iets gebeurd!» Mevrouw heeft

op mijn kloppen met geantwoord. Dan heb ik door het sleutelgat willen kijken, maar het was met papier en katoen verstopt en als ik die vreemde voorwerpen met mijne schaar had weggeruimd, was er zoo'n akelige koolreuk die mij tegenwalmde”

Ik had genoeg gehoord.

— »Waar is die kamer?» huilde ik, terwijl ik de verschrikte meid bij den arm greep en met mij naar boven sleurde.

— »Daar, Mijnheer, dáár!» riep ze bevend en toonde mij eene deur op het portaal der eerste verdieping.

Als een razende wierp ik mij op de aangewezen deur en smet ze met een' geweldigen stoot uit hare duimen. Zij viel met ooverdoovend geluid op den vloer en ik sprong in de kamer. Doch, dadelijk zag ik mij omringd van een' dikken grijsblauwen rook, die mij te gelijk adembaling en zicht belette. Instinctmatig week ik een paar stappen achteruit, maar de wanhoop schonk mij nieuwen moed in: ik trad verder in de kamer, zocht al tastende een venster en brak het open. De hevige tocht hierdoor te weeg gebracht, verdreef spoedig den rook en liet mij toe de omliggende voorwerpen te onderscheiden.

Nooit zal ik dit nare schouwspel vergeten. In een' hoek van die schitterende kamer, op een prachtig bed, met satijn en kanten rijkelijk behangen, lag Christiane gevoelloos uitgestrekt en als 't ware in een' gerusten slaap gedompeld. Zij droeg het eenvoudig zwart zijden kleedje, waarmede zij Gent had verlaten, hetzelfde dat zij aan had, toen ik haar voor de eerste maal in den Lindenhoek ontmoette. Hare handen waren zedig op haren boezem gekruist en zij drukte nog krampachtig een portret tegen

heur hart, een' kleinen buste van mij, dien ik heur bij mijn vertrek uit Gent ter herinnering had gelaten. Het bleek gelaat, nu door de werking van den kooldamp met eene zeer lichtblauwe tint eenigszins geverfd, liet geen het minste spoor van pijn of smart bespeuren. Hare oogen waren gesloten en op hare lippen lag dezelfde weemoedige glimlach geprent, die eens in den Lindenhoek zulken diepen indruk op mijn hart had gemaakt.

Aan den voet van het bed stond een komfoortje, waarop eenige nauwelijks afgebrande houtkolen nog stil bleven te rooken....

Met een' gil van wanhoop snelde ik naar het bed toe en vatte Christiane's hand. Helaas! zij was zoo koud en stijf als een klomp ijs!....

Eene ijzelijke smart verscheurde mijn geheel wezen, het bloed steeg mij naar het hoofd en gelijk eene levenlooze massa viel ik op het lijk neder...

Als ik, vele dagen later, weder tot kennis kwam, vond ik Armand Wolfs aan mijne zijde. Zwijgend stelde hij mij ter hand eene bruine haarlok en een' brief, die men op Christiane's tafel had gevonden. Dit is nu één jaar geleden en immer heb ik sinds dien die twee aandenkens aan mijn arm meisje op mijn hart gedragen. Hier zijn ze! Luister! zoo luidt de brief:

«Adrian,

«Du hast mich erkannt.... Herr Wolfs, der mit Dir war, kennt mich: er wird Dich nach meinem Hause führen, und Du!.... Ich habe Dich verrathen, bin Deiner unwürdig, — Du sollst mich hassen, mich verach-

ten!..... und ich habe den Muth nicht Deine Ankunft zu erwarten. Ich will sterben! Lebewohl, mein theurer Freund! und verzeihe mir: Dich allein habe ich je geliebt!

„Deine reuige CHRISTIANE.”

O, ik heb haar uit den grond mijns harten vergeven, ik be-
min ze en zal tot op den laatsten dag mijns levens het aandenen
van het arme kind dat om mijnentwille is gestorven, onge-
schonden bewaren!.....

.....
.....

Vraag nog waarom ik soms droefgeestig ben.

TWEE JAREN LATER.

Het was in den nacht van den 3den tot den 4den December 1868 dat Adrian von Rositten mij de droevige geschiedenis van Christiane vertelde. Den volgenden dag schreef ik ze neêr, benevens eenige woorden ter inleiding en sloot dan het handschrift zorgvuldig in mijne schrijfkast op, wachtende dat de omstandigheden mij toelieten aan het publiek gebeurtenissen mede te deelen, die, meen ik, nuttige lessen en waarschuwingen inhouden. Daar liggen zij nu reeds meer dan twee jaren in een' verloren hoek van mijne schrijfkast verborgen.

Sindsdien heeft Adrian zijne studiën voleindigd en is naar Duitschland teruggekeerd. De diepe droefgeestigheid, die hem in de eerste maanden na den zelfmoord zijner geliefde zoo onophoudend vervolgde, was allengskens geweken en eindelijk had Mevrouw von Rositten haren vurigsten wensch mogen verwezenlijken door haren éénigen zoon

tot het huwelijk te doen besluiten. Reeds was hij met eene nicht van hem, eene allerliefste meid geëngageerd, de toekomst lachte hem toe, alles spelde hem niets dan vreugde en geluk voor, toen de goddelooze krijg van 1870 losbrak en al die heerlijke droomen in duigen blies.

Adrian kon geen oogenblik aarzelen: hij nam afscheid van hen allen die hem lief hadden en vertrok met het akelig voorgevoel dat hij zijn vaderland nimmer zou wederzien. Hij bedroog zich niet: reeds ééne maand later vernam zijne familie het schrikkelijk nieuws dat hij in den bloedigen slag van Mars-la-Tour een' roemrijken dood had gevonden.....

Hij ruste in vrede met zijne dappere wapenbroeders! De treurige tijding van zijn' dood heeft mij diep gegriefd; maar ik kan zijn lot niet beklagen: zijn hart was verwoest, zijne jeugdige illusies verdwenen en nooit hadde hij, met die nare schim van Christiane voortdurend vóór de oogen, een enkel oogenblik ongestoord geluk mogen smaken. Niets hechtte hem meer aan deze wereld en het leven was hem, zoo niet bepaald tot last, althans geheel onverschillig geworden, in één woord Adrian von Rositten was voor de maatschappij verloren!

De Heer had medelijden met hem en zond hem den zaligsten dood dien men droomen kan..... —

Zegt, Vlaamsche jongelingen! hoevelen zijn er niet onder u, die zulk een lot zouden wenschen? die met geestdrift al hun bloed zouden vergieten, opdat men eens ook van hen konde zeggen dat zij zijn, evenals de jonge held van Frans de Cort,

Gevallen, gevallen,
Het wapen in de hand,
Al strijdend voor de vrijheid
En voor het vaderland.

Gesneuveld, gesneuveld,
Besmeurd met bloed en slijk,
Maar roepende victorie!
Geleund op 's vijands lijk!
